

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošt. čerkov
zavodu št. 11.842.

Izjava ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglasi po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

Ljubljana, 27. septembra.

Prihodni teden prinese v naši notranji politiki dalekosežne odločitve. Kralj se vrača v Beograd in smatrali je, da se bo po njegovem povratku rešilo vprašanje vstopa Radičevih zapnikov v kraljevsko vladu. Kakor znano, je prvotna namera, da HRSS brezobvezno vstopi v vladu, zadela na nepremostljive težkoče. Vlada je bila postavljena pred alternativo, da načne vprašanje glavnih predpogojev za izločenje ustavnih sporov in dobi od Radiča v tem oziru gotove garancije, ali pa da izjavi konsekvence. Zdi se, da so pod pritiskom te alternative radičevci postali bolj elastični in da so začeli obetati revizijo svojega programa.

Kako daleč gredo njihove obljube in koliko so iskrene, se ne da reči. Dosedanje oficijelne izjave z ene in druge strani so tako nejasne in medle, da dopuščajo skoraj le en sklep: nič pozitivnega in konkretnega se še ni doseglo. Gotovo je pa, da so radičevci pripravljali marsikaj žrtvovati, samo da ostane sedanja kombinacija na vladi.

Ako se radičevci na nedvomen in nepreklicen način odločijo za monarhijo in za državno edinstvo, je seveda položaj popolnoma spremenjen in bodo vse stranke o tem vodile računa. V tem slučaju imamo tudi računati z bistveno preorijentacijo njihove politične taktike.

Ako se Radič s svojo HRSS odvrne od dosedanje svoje politične linije ter prizna velika dejstva našega ujedinjenja, potem bo pač odveč preiskovati, kakšni motivi so dovedli HRSS do te spremembe načel. Tudi debata o tem, komu gre glavna zasluga za tak preobrat, bo nepotrebna. Sprijaznjenje Radiča z državo mislilo bo triumf ene nacionalne ideje, katere nositelj je današnji Narodni blok. Morda bo marsikdo objektivno dovolj, da prizna, da se je nekdo vdal železni doslednosti ravne in neizprosne linije. Toda v stran z razmišljanji o strankarskih uspehih ali neuspehih, kadar zmaguje narod. Ako se izgubljeni sin povrne v tabor edinstvene Jugoslavije, naj ne najde obraza, ki bi ga ne pozdravljali v radosti in veselju, in nikdo mu naj ne očita, da prihaja kot premaganeec. Recimo raje, da se vrača kot zmagovalček v najčistnejšem boju, v boju proti predsodkom in tradicijam.

Toda ali je res še tako daleč? Ko se trudimo, da trezno in objektivno premotimo dosedanje dogodke, se pri svoji najboljši volji ne moremo odreti bojazni, da še ni govora o odločilnem preobratu v HRSS. Bojimo se, da so to le taktične poteze, preračunana na to, da režim prebrodi preteči svoj polom in pa 20. oktobra. Bojimo se, da se bo neizvestnost nadaljevala in da bo odločilna bitka šele nastopila. Je res, da federalisti in republikanci že danes v ta boj stopajo s precej medlejimi zastavami, res pa je tudi, da je splošna nesigurnost cele notranjepolitične situacije tako velika, da so posledice za državo lahko prav težke.

Nacionalna fronta bo svojo politiko uravnavala po izidu prihodnjih dni. Ako se pokaže, da radičevske garancije niso zadostne in da vprašanje državnega edinstva ni postavljeno izven spora, potem je sigurno, da se nahajamo na pragu resnih bojov.

Ako pa so garancije za državno edinstvo podane in je s tem tako HRSS izgubila svoj separatistično-republikanski in državnopopravni značaj, kakor ga je SLS s pokonom svoje avtonomije, ki je itak kar izginila, potem je čisto naravno, da pride do taktičnih preorijentacij.

Nacionalna fronta stoji pripravljena in njene ogromne sile jamčijo, da se brez nje in proti njej nič definitivnega v tej državi storiti ne da.

Odgoditev konference v Benetkah

Beograd, 27. septembra, p. Danes dopoldne je posetil italijanski odpravnik poslov G. Solla poslanika dr. Rybafa in mu je sporočil željo svoje vlade, naj bi se konferenca v Benetkah odgodila iz tehničnih vzrokov za 10 dni. Poslanik Bodrero se povrne v Beograd v torek in spotoči vladu novo stališče italijanskega kabineta. Predsednik italijanske delegacije na konferenci v Benetkah bo senator Quartieri, delegata pa bosta poslanik general Bodrero in general Barbaris, predsednik italijanske delegacije za razmejevanje proti Sloveniji.

Rim, 27. septembra, j. Italijanski poslanik v Beogradu general Bodrero je danes prispel v Rim in imel daljši razgovor z ministrskim predsednikom Mussolinijem.

Pred velikimi odločitvami

V SPLOŠNI NERVOZNOSTI PRIČAKUJEJO V BEOGRADU ZA DANES KRALJEVEGA POVRATKA. — IZ VLADNIH KROGOV SE ZATRUJE, DA BO UKAZ O RADIČEVSKIH MINISTRIH TAKOJ PODPISAN IN DA BO IZVEDENA MALA REKONSTRUKCIJA KABINETA.

Beograd, 27. septembra, p. Splošna nervoznost narašča v očigled najavljenemu povratku kralja v Beograd. Vlada se vrne jutri v prestolico ter dospe po eni verziji že dopoldne, po drugi pa šele proti večeru. V prvem slučaju bo g. Davidović še tekom dopoldneva prošil za avdijenco in kakor trdijo nekateri ministri predložil kralju ukaz o imenovanju radičevskih ministrov. Z druge strani se zatruje, da se bo pod kraljevim predstvom vršila v ponedeljek seja ministrskega sveta, na kateri bi padla odločitev o vstopu HRSS v vladu. V slučaju rezultata bi radičevski ministri v sredo prevzeli svoje resorte.

Vse kaže, da so se na vseh straneh prepirane. Vlada sama je v popolni neizvestnosti. Karakteristično je v tem oziru članek nocojšnjih razmislih «Novosti», ki v silno ostrim tonu govorijo in napadajo «kamarijo», čes. vojaki in drugi neodgovorni elementi, ki skušajo vplivati na odločitev kralja in generali hočejo z buzdovanjem razbiti politično situacijo. Za članek je vzbudil precejšnjo senzacijo ter se splošno smatra kot dokaz nesigurnosti vlade glede končne odločitve.

Za služaj, da vstopijo radičevci v kabinet, se napoveduje rekonstrukcija vlade. Sedanji minister pravde dr. Hrasnica bi oddal svoj resort ministru Pečiču, na katerega mesto bi stopil posl. Savič, doktor Hrasnica bi pa prevzel ministristvo za izenačenje zakonov. Minister Veselj bi se umaknil v ministristvo za vere, doktor Behmen pa v narodno zdravje.

Danes ni bilo ministrske seje. Minister Spaho in Behmen sta odpotovala v Tuzlo, ministra Korošec in Hadžić v Kragujevac k odkritju spomenika čsl. vojakom, Petrović in Pečič pa v Jagodino. Vendar se večina ministrov vrne že jutri in se bo vršila pri g. Davidoviću konferenca o poročilu, ki ga naj min. predsednik predloži kralju.

Dopoldne je g. Davidović delj časa konferiral s predsednikom skupščine Jovanovićem. Potrjuje se, da vlada še ne želi začetka parlamentarnega dela. Precej gotovo je, da se zbornica ne sestane 6. oktobra. G. Jovanović je naglašal v razgovoru z g. Davidovićem, da po 20. oktobru nikakor ne želi ostati več predsednik parlamenta.

Makedonstvujušči groze kralju Aleksandru

V MAŠČEVANJU ZA UBOJ ALEKSANDROVA SO BAJE SKLENILI ATENTATE NA NAŠEGA KRALJA IN VODILNE DRŽAVNIKE.

Beograd, 27. septembra, r. «Politika» javlja iz Stipa naslednje senzacionalno poročilo: «Protogerov in njegovi privrženci so izdali geslo: Todor Aleksandrov je bil ubit od Srbov. Aleko» paša in Atanasov, kakor tudi neposredna storilca sama Vlahov in Vretenarov, sta bila samo orodje v srbskih rokah. Zato je organizacija sklenila, maščevati smrt svojega voditelja in tovarišev na pravih provzročiteljih umora. Kot kaže za smrt šefa Macedoncev in njegovih zvestih, mora pasti šef kraljevine SHS in najznamenitejši državnik te države».

Ta sklep je bil protokoliran in macedonska organizacija je takoj tudi designirala one svoje člane, ki imajo izvršiti atentate. Kot datum začetka atentatov je bil določen 27. september. Ako ti atentati uspejo, naj začne komitaska akcija v Macedoniji z največjo oostrostjo. Protogerov in njegovi prijatelji pravijo, da se dobro zavedajo, da bodo imeli ti dogodki okupacijo najmanj zapadne Bolgarske po jugoslovenskih četah za posledico, ali s tem se vsaj izjave intervencija tujih sil.

Važni dokumenti o Radiću

BOLJŠEVIKI SO POSTAVILI STJEPANA RADIČA POD KONTROLO, ČES DA JE PREMENIL FRONTO.

Dunaj, 27. septembra, s. Od najverodostojnejše strani je bil vašemu poročevalcu dan v vpogled dokument, ki v znatni meri razkriva ozadje mnogih političnih dogodkov na Balkanu ter je posebno za današnje notranje razmere v Jugoslaviji od karakterističnega pomena. Gre za naredbo takozv. operativnega oddelka v propagandnem oddelku sovjetskega zunanjega ministristva v Moskvi, ki je bila sredi tekočega meseca poslana sovjetskemu pooblaščenca Dijatovu v Berlinu.

Naredba se glasi: Na povelje načelnika oddelka nalagam Vam, da posvetite posebno pozornost delovanju makedonske, hrvatske in bolgarske organizacije v tem smislu, da bi se posrečilo ugotoviti, ali niso imenovane organizacije pripravljene spremeniti svojo politiko in se odreči taktiki, kakor so nam jo razložile povodom poslednjih oblikov v Moskvi.

Posebno pozornost pa je treba posvetiti agenturi Radičevi in Osnova (?) kajti ta dva se odlikujeta z največjim oportunizmom in sta pripravljena premeniti svojo politično bazo, čim bi se jim nudi praktičen dobiček.

V Berlinu je Radič ostavil kot svojega stalnega zastopnika Ilijo Kostića, ki ima nalogo, da vodi stalno evidenco v celi srednji Evropi o odnosih k hr-

vatskemu in bolgarskemu seljaškemu pokretu. Kostić ima zvezo z Radičem čez Prago. Mogoče je, da mu bo mimo Prage poverjena posebna samostojna akcija. Posebno verjetno je to sedaj, ko se urejujejo odnosi med Davidovičevu vladu in Radičem.

Osebnost Radičeva, zlasti njegovi razgovori, ki jih je imel na potu iz Moskve z zastopniki amsterdamske internacionale, nadalje njegov preveč samozvestni ton, ki ga je pokazal že pri pogajanjih z našo dunajsko skupino — vse to nas silijo, da računamo s tem, da misli Radič na spremembo fronte in da se naenkrat pridruži taboru največjih neprijateljev Zveze sovjetskih republik. Radič je v ostalem političen činitelj prvega reda, kateri zna realno izkoristiti vsako malenkost in pri tem prav nič ne računa s pojmi meščanske morale. Njegova berlinska agentura mu je podobna in zato posebno pazite na vsak koark, ki ga stori on ali njegov zastopnik, in sicer neodvisno od ukazov naše dunajske skupine in delegacije akcijskega odbora na Nemškem ali v Pragi.

Zastopnik upravnik operativnega oddelka: V. N. Medvjed.

(Redakciji je vir te informacije znan in nima razloga dvomiti o njeni avtentičnosti. Op. «Jutra».)

Srditi boji na črnogorski meji

BITKA MED ALBANSKIMI IN ČRNOGORSKIMI PLEMENI.

Beograd, 27. septembra, p. Albanski poslanik Ali Riza Kolonija je posetil dopoldne zunanje ministra Marinkovića zaradi poslednjih dogodkov na albanski meji. Izročil mu je protestno noto svoje vlade.

Dr. Marinković je odgovoril poslaniku, da so poslednji dogodki ob albanski meji vladu neprijetni dirnili in da je že storila potrebne korake, da se naši ljudje, ki so vpadli preko albanske meje, povrnejo v Črno goro. Ali Riza misli, da ne bo imel ta neljubi incident nikakih slabih posledic za odnose med obema državama in da je zadevo pripisati razdržnosti prebivalstva na obeh straneh meje.

Beograd, 27. septembra, p. Iz Podgorice poročajo o krvavih bojih med albanskimi tolpami in plemenom Vasojevića na črnogorsko albanski meji. Na naši

strani je doslej kakih 10 mrtvih in večje število ranjenih. Veliko število Črnogorcev je šlo na pomoč svojim prijateljem. V Črni gori vlada veliko razburjenje zaradi vpada Albancev. Še vedno ni znan pravi vzrok krvožitja. Iz Podgorice poročajo, da so šli vsi moški plemena Kuči na pomoč Vasojevićem.

DR. BOŽO VINKOVIĆ UMRL.

Beograd, 27. septembra, r. V Karlovcu je umrl danes dr. Božo Vinković, odlični sokolski delavec, ki je bil svojčas tudi poslanec, najprej pravaš, potem pa član hrvatsko-srbske koalicije. Dr. Vinković je imel svojčas ognjevitve govore proti režimu Khuen-Hedervarya. Zaradi nesoglasja z dr. Edo Lukiničem je izstopil iz koalicije in se umaknil iz politike, vendar se je popolnoma posvetil občinski zadevam mesta Karlovca in Sokolstvu.

Slovenski volilci v Celju!

Zmaga narodnega bloka nad celjsko nemškutarsko kliko ter najnovejšimi narodnimi izdajalci je zagotovljena, ako vrši vsak celjski slovenski volilec danes svojo narodno dolžnost. Skrajno teroristična in brezobzirna agitacija nasprotnikov od moža do moža potrjuje, da gre Nemcem in nemškutarjem tudi v Celju za nekaj plebiscit in za zopetno gospodarstvo na mestnem magistratu. Njihovo glasilo to tudi javno priznava.

V sveti borbi za slovensko Celje bomo pa tem temeljitej obratčunali enkrat za vselej s stoletnimi našimi nasprotniki, ako bo zmaga s sodelovanjem vseh celjskih narodnih volilcev nad vse sijajna.

Vsi do zadnjega na volišče! Važen trenutek, ko gre za kristalno čisti slovenski značaj mesta Celja, ne trpi nobenih omahljivcev in strahopetcev.

Volite vsi listo narodnega bloka in vrzite krosčico

v I. skrinjico

Macdonald napoveduje nove volitve

SENZACIONALNE IZJAVE NA POLITIČNEM SHODU. — VLADA VZTRAJA ZA VSAKO CENO NA POGODBI Z RUSIJO.

London, 27. septembra, j. Ramsay Macdonald, ki so ga vled njegove zunanje in gospodarske politike v zadnjem času zelo ostro napadali, je imel danes na nekem zborovanju delavske stranke v Derbyju priliko pred sestankom parlamenta (30. t. m.) nastopiti v velikem obrambnem govoru proti svojim kritikom. V teku svojega govora je podal o problemu razorožitve in ruske pogodbe senzacionalne izjave, da bo delavska vlada apelirala na narod, če bi politične stranke resno odklonile ali pobijale rusko pogodbo. «Parlament more izreči sodbo in mi nečemo razpravljati o celem vprašanju

samo v notranjosti zbornice, temveč ga hočemo spraviti pred forum celega naroda. Delavska vlada mora ravnatako apelirati na narod, če izrecno mirovna politika vlade zadene na resno opozicijo. Ponosen sem na to politiko, toda pisalo se je o mojem delovanju, češ da sem razbil šipo v oknih, da dobim svežega zraka».

Glede ženevskih pogajanj je izjavil Macdonald, da se je Anglija tamkaj izognila zelo veliki nevarnosti s tem, da je odklonila podpis sedanega garancijskega paketa z njegovimi nedoločnimi obveznostmi in nasprotujočimi si razlagami.

Papež proti politiziranju duhovščine

VAŽNA OKROŽNICA DRŽAVNEGA TAJNIKA KARDINALA GASPARRIJA.

Rim, 27. septembra, a. Državni tajnik kardinal Gasparri je razposlal škofom in nadškofom rezervatno okrožnico, v kateri jih opominja na papeževo izrecno voljo, v zmislu katere naj se posvetna in samostanska duhovščina ne bavi s politiko. Okrožnici sta priključena zadnja

dva papeževa govora na duhovščino in katoliške dijake. Neposredni povod za okrožnico je dal don Sturza in popularska stranka. Dokument je velike važnosti in dokazuje trdno voljo Vatikana, da naj bi duhovščina vsespovod prispevala k pomirjenju ljudstva.

Revizija uradniškega zakona

Beograd, 27. sept. r. Pred nekaj dnevi je minister pravde izjavil, da bo komisija za revizijo uradniškega zakona, končala svoje delo do konca tega meseca. To ni točno. Pričakovati je, da bodo posvetovanja trajala še dolgo v oktober. Diskusija se v glavnem vodi sedaj okoli tega, ali naj izvrši revizija tudi one odredbe, ki govore, da se v službo ne morejo vrniti one osebe, ki so bili uradniki do 1. septembra lanskega leta. Ta odredba naj bi se spremenila v toliko, da se v gotovih slučajih lahko vrnejo v službo tudi oni uradniki, ki so bili odpušteni ali vpokojeni predno je stopil v življenje novi uradniški zakon. Nekateri člani komisije zastopajo tudi mnenje, da bi trebalo ustvariti možnost, da se izvrši nadaljna temeljita redukcija uradnikov v vseh strokah. Ko bo končano delo na uradniškem zakonu, vzame komisija v pretres uredbo o draginskih dokladah.

Avstrija in podonavska konfederacija

Dunaj, 27. septembra, s. V podučnih krogih izjavljajo, da smatrajo dunajska merodajna mesta za izključeno, da bi bil dr. Beneš v Ženevi dobil direktni nalog, naj izdela projekt o bodoči carinski uniji med nasledstvenimi državami. Vprašanje bližnjega gospodarskega sodelovanja nasledstvenih držav se je razpravljalo ob navzočnosti dr. Seipila v Ženevi. Teh razgovorov se je udeležil tudi dr. Beneš. Gotovo je, da za enkrat konkretnih načrtov o ustanovitvi carinske unije še ni, vendar pa bi vsi avstrijski krogi sličnemu projektu posvetili največjo pozornost. V tem pogledu so mnenja, da obstoji trenutno najboljša pot do sporazuma med srednjeevropskimi državami v tem, da se sklenejo dobre trgovinske pogodbe, skupno urede prometna vprašanja ter izvede čim ožje gospodarsko zbliznanje. (Glej o ideji «donavske konfederacije» tudi članek na 2. strani.)

NOVA PREISKAVA V BELJU.

Beograd, 27. septembra, p. Finančno ministristvo je prejelo več pritožb zoper poslovanje državnega posestva Belja. Sestavi se v to svrhu posebna komisija, ki bo pregledala delovanje uprave. Govori se, da je uprava s svojim nestrokovnim poslovanjem oskoda za državo za nad 20 milijonov Din.

Kulturni boj na Francoskem

Pariz, 27. sept. s. Francoski kardinali so poslali francoskemu premierju Herriotu pismo, v katerem zahtevajo ohranitev francoskega poslanstva pri Vatikanu, ki bo zagotovo dragoceno podporo francoske zunanje politike. Kardinali zahtevajo spoštovanje tradicionalnih pravic Alzacije-Lorene, ki je bilo tej pokrajini po vojni obljubljeno, in protestirajo proti nameravani uvedbi civilnega zakona in laične šole v Alzaciji-Loreni.

Končno izjavljajo kardinali v pismu, da katoliki ne iščejo boja, vendar pa se bodo postavili v bran, če bi se jih skušalo v spoštovanju njihove vere kakor tudi v uživanju njih zakonitih prostosti omejevat.

ANGLEŠKO-TURŠKI KONFLIKT.

London, 27. septembra, s. «Times» poročajo, da smatrajo v Londonu obmejne spore med Mezopotamijo in Turčijo za zelo resne. Turčija je očitno kršila pogoje lausanske pogodbe glede mosulskih mej. (Glej na 2. strani notico v rubriki «Po svetu».)

V RAZBURJENOSTI RADI AGRARNE REFORME

Beograd, 27. septembra, r. Današnji «Novosti» poročajo iz Dalmacije, da je v okolici Splita streljal kmet Katunarić iz lovske puške na veleposelnika in industrijalca Lukančiča in ga težko ranil, ko se je le ta vračal na svoje posestvo. Vzrok činu je iskati v razburjenosti zaradi agrarne reforme.

Borza

27. septembra:

CURIH: Beograd 7.30, New-York 5.25, London 23.47, Pariz 27.70, Milan 23.06, Praga 15.70, Budimpešta 0.0068, Bukarešta 2.70, Sofija 3.82, Dunaj 0.0074.

TRST: Devize. Beograd 31.50 do 31.80, Dunaj 0.0320 do 0.0330, Budimpešta 0.0290 do 0.0310, Praga 67.90 do 68.30, Bukarešta 11.25 do 12, Pariz 119.75 do 120.50, London 101.75 do 101.95, New-York 22.65 do 22.80, Curih 482 do 485. Velute: Dinarji 31.50 do 31.80, avstrijske krone 0.0315 do 0.0325, dolarji 22.60 do 22.75, 20 frankov 88.50 do 89.50, zlata lira 439.78.

LOSDON: Beograd 322, Berlin 18.875, Pariz 85, Rim 101.80, Curih 23.48, New-York 447.12, Dunaj 317.000.

NEW-YORK: Beograd 139.25, Berlin 23.82, London 446.21, Pariz 526, Curih 19.66, Rim 480, Dunaj 0.1412, Budimpešta 0.1325, Praga 299.37, Bukarešta 51.75.

Zopet podonavska federacija

Znova se je pojavil načrt o gospodarskem in trgovskem zblizanju med takimi enotami nasledstvenimi državami, češkoslovaško, avstrijo, madžarsko, jugoslavijo in Rumunijo. Prve vesti o njem so tudi to pot prilele iz Prage in najzanimivejši odmev so našle na Dunaju. Piše se celo o nekaki omejeni carinski uniji. Bila naj bi tedaj nekaka gospodarska podonavska federacija, ki pa naj ne bi imela nikakih političnih plemenov.

Misel ni nova; kolikokrat se je že pojavila in diskutirala teh šest let naše svobode; privreda je le do teoretiziranja splošnih fraz ali manj vpljivnih in optimističnih splošnih fraz in — konec.

Poročila pravijo, da je pobuda izšla to pot iz zapadne Evrope. To je zelo verjetno in lahko razumljivo. Na zapadu vedo predvsem, da so nasledstvene države tvorile pred vojno zelo zaključeno gospodarsko enoto v Avstro-Ogrski, ki je tvorila več ali manj dobro delujočo gospodarski sistem. Smatrajo, da bi konsolidacija Evrope mnogo hitreje napredovala, vsaj v našem predelu, ako se ta gospodarska enotnost obnovi v obliki nekake podonavske federacije.

Toda k temu pa je treba pristaviti, da je taka gospodarska enota res obstojala v nekdanji Avstro-Ogrski, da pa sta bila v njej dva različna dela z različnimi interesi. En del so tvorile nemške alpske dežele, osobito Dunaj, ter sudske dežele in v precejšnji meri še Budimpešta; to so bile industrijske, eksportne, gospodarsko zelo močne dežele. Drugi del so bile južne in južnovzhodne pokrajine, ki niso imele svoje industrije, ali vsaj le malo, ki so bile gospodarsko mnogo šibkeje ter so tvorile za industrijski del bivše dvojne monarhije trg, kamor so se izvažali industrijski izdelki. Smele so sicer v zameno prodajati svoje agrarne proizvode, toda avstrijsko-srbska carinska vojna je pokazala, kdo je v tej zamenjavi obdarjen z večjim dobičkom.

Politično osvobodjenje nam je prineslo tudi gospodarsko svobodo. Naš mladi kapital sicer še ni dovolj močan, da bi se popolnoma emancipiral in ostalo je pri nas še obilo tuje gospodarske moči, toda ostala nam je svobodna pot k vedno večji samosvojitvi, k uspešnemu ojačenju naše ekonomske eksistence. Naša država pa ni vsa sestavljena iz veleagrarnih predelov, ki bi bili zainteresirani samo na eksportu agrarnih in importu industrijskih proizvodov.

Mi imamo marveč obilo predelov, ki so agrarno zelo šibki in ki so brezposojno navezani še na drugačne dohodke. Take dohodke pa more dati le industrializacija, ki jo moramo pospeševati z vsemi silami. Mi moramo za one tisoče, ki jim je Amerika k sreči zaprla možnosti izseljevanja, dobiti doma eksistenčnih možnosti. Teh možnosti pa bi jim gospodarska federacija po vzorcu nekdanjega avstrijskega gospodarskega sistema ne mogla dati.

Težko si mislimo gospodarsko federacijo nasledstvenih držav ali celo carinsko unijo drugače, nego da pospešuje uvoz industrijskih izdelkov, osobito čeških in avstrijskih. Mi pa potrebujemo nasprotno čim največjih ugodnosti za domača industrijska podjetja, potrebujemo vsekakor prohibitive uarine, da damo z industrializacijo lastnim pasivnim pokrajinam pošteno eksistenco. To je zahteva ne le Slovenije, marveč tudi Dalmacije, velikega dela Hrvaške in Bosne. Gotovo je tudi v našem interesu, da se zblizamo gospodarsko s svojimi severnimi sosedmi, ali zdi se, da se da to najbolje in za nas najkoristneje doseči v obliki trgovskih pogodb z posameznimi državami. Proti gospodarski prepotenci Nemčije se prav lahko zavaruje tudi na ta način, in češkoslovaška je polklicana, da prevzame v tem pogledu odlično mesto. Kar je skupnih interesov vsem podonavskim državam, ti se morejo zavarovati s splošnimi skupnimi pogodbami, toda da bi mogla skupnost najti izraza celo v kaki carinski zvezi, o tem se brez dvoma ne da niti govoriti. Mi smo zlasti gospodarsko mlada država, ki si mora svoje mesto na solnce šele priboriti; podonavska federacija pa pri tem ne more imeti koristi za nas.

Razorožitev na Danskem

Ni brez interesa danes, ko se velik del svetovnega zanimanja suče okrog razorožitvenih načrtov in konferenc, opozoriti na nenavaden vzgled, ki ga je dala v tej smeri danska vlada s svojim načrtom popolne razorožitve, načrtom, ki ga tamkaj ne mislijo morda šele predlagati drugim državam v blagohotno vpoštevanje, marveč, ki ga hočejo prvi in takoj — izvršiti v svoji državi.

Znano je, da so zadnje volitve na Danskem, v aprilu letošnjega leta, prinesle večino socializem in radikalom. Vlado je prevzelo nato homogeno socialistično ministrstvo pod predsedstvom Stauninga. Nova vlada je izdelala razorožitveni načrt, ki ga predloži parlamentu; načrt ne pomeni morda le omejitve oboroževanja ali skrajšanje vojnih izdatkov, marveč pomeni popolno razorožitev.

Po tem načrtu se vojno ministrstvo in

admiraliteta sploh ukinita. Ostalo bo samo še 7000 vojakov, ki bodo stražili na meji, potem zbor državljanske žandarmerije, neke vrste orožniške milice, sestavljene iz dobrovoljcev, ki se obvežejo, da ostanejo tekom 12 let na razpolago vladi, katerih pa ne bodo vpoklicali drugače kot v izrednih prilikah; seveda pa jih bodo najprej izvežbali in sicer v času štirih mesecev in pol. Le 250 nadomestnikov bo vedno pod orožjem. Kar se tiče mornarice, bodo obdržali samo pet majhnih ladij po 800 do 1500 ton za stražo na obali, nadziranje ribištva itd., dva aeroplana, tri motorne čolne in še eno ladjo za nadzorstvo. Danska ne bo imela več podmornic, niti se ne bo oskrbovala s torpedi ali minami.

Danska ima, dodaj splošno vojaško dolžnost in premore v času mobilizacije tri divizije pešadije, tri polke artiljerije, tri polke konjenice in štiri ženijske bataljone, na morju pa okrog 3000 mož in skupno 57 ladij, med njimi 14 podmornic. Po novem načrtu bo imela samo še neznatne policijske sile in proglasa s tem svoj namen, da se ne misli braniti v slučaju, da bi postala žrtev kakega sovražnega napada. Minister državne obrambe Rasmussen je zastopnikom tiska izjavil, da je danska vlada odobrila ta program, ker smatra, da je Danska v vojaškem oziru popolnoma brez moči in da ne more odbiti napada kakega sosedu. Po njegovem naziranju je tedaj boljše, prihraniti 60 milijonov kron, ki jih stane sedanja oborožitev na leto, do čim bo nov način veljal samo 11 milijonov.

Vsekakor je načrt danske vlade zelo interesanten poskus, da resignira država na vsakršno obrambo lastnega teritorija v slučajih sovražne invazije. Ni sicer še gotovo, kaj bo k temu rekel danski parlament, kjer razpolaga sedanja vlada le z večino dveh — treh glasov, ali zelo mogoče je, da predlog obvelja. Srečna dežela, ki se nahaja v takih okolnostih, v taki legi, da se ji ni bati sosedov. Vendar je treba pripomniti, da nekateri antantni časopisi, osobito francoski in angleški, napadajo dansko vlado, češ, da so v njej močje, ki so znani kot prijatelji Berlina in da je tudi njihov razorožitveni načrt razumljiv na podlagi njihove germanofilije. Stvarno pa tudi ti ugovori ne spreminjajo bistvenih danskih argumentov.

Nemčija in Zveza narodov

Nemška vlada je prošli terek po dvehurnem posvetovanju sklenila v načelu potegovati se za vstop Nemčije v Zvezo narodov. Toda ona noče iti v Zvezo brez pogojno, kot so to napravile manjše premagane države, Avstrija, Madžarska in Bolgarija in kot bo to veljalo tudi za Turčijo, ko pride na vrsto njen sprejem. Tudi ne misli na to, kar so morali storiti vsi drugi, ko so proslili za članstvo, da so namreč oni morali dati garancije za svojo dobro voljo, da bodo izpolnjevali mednarodne obveznosti. Nemčija pogojev ne sprejema, ona jih postavlja.

Kateri so ti pogoji in garancije, ki jih hoče dobiti Nemčija, preden vstopi v Zvezo narodov iz oficijelne obvestila ni jasno razvidno. Vladna nota govori o tem, da bo Nemčija sodelovala v Ligi narodov le, če se ji zagotovi položaj velesile z enakimi pravicami kot jih imajo že včlanjene velesile. Premagana Nemčija hoče imeti enako veljavo kot zmagovalci Francija, Anglija, Japonska in Italija. Ostalih pogojev nota ne navaja, izjavlja le, da ima zunanji minister nalogo preprčati se pri posameznih velesilah, ali so pripravljene dati Nemčiji željene garancije, da lahko vloži svojo prijavo za vstop v Zvezo. Zavezniki zunanji ministri bodo torej v kratkem poučeni o nemških pretencijah. Kolikor je doslej prišlo v javnost, bodo te pretencije nekako naslednje: 1.) položaj velesile za Nemčijo stalno mesto v svetu Zveze narodov; 2.) Nemčija se ne sme siliti, da bi se enkrat priznala verzajski mir in s tem svojo krivdo na vojni; 3.) Nemčija hoče sodelovati pri nadzorstvu nad svojo lastno razorožitvijo; 4.) Nemčija ne mara dopustiti, da bi se v slučaju oborožene intervencije Lige v kakem konfliktu prevažale tuje armade na njen teritorij. (Nemčija namreč noče, da bi Francija po magala Poljski proti Rusiji); 5.) Nemčija želi priti, če že ne do posesti, pa vsaj do vpliva v svojih starih kolonijah.

Kot se vidi, se nemške zahteve ne odlikujejo po skromnosti. Zato so naleteli na hud odpor posebno v Franciji. Pa tu di angleško časopisje izjavlja, da se bo Nemčiji pač priznal položaj velesile, posebnih garancij se ji pa ne more dajati, ker to nasprotuje samim določbam zveznih pravil. Poznavalci nemških prilik trdijo, da teh nemških zahtev po garancijah ni jemati tragično, ker pomenjajo le taktično potezo, da se izbjie ost nemško-nacionalnim rekriminacijam. Ti poznavalci so mnenja, da Nemčija ne bo delala posebnih težav in da se mora njen vstop v Zvezo narodov smatrati kot vprašanje najbližjega časa. Nemška prigrisitev da dospe morda še tekom sedanjega zasedanja Zveze.

Bodisi kakorkoli vprašanje vstopa Nemčije v Društvo narodov postaja aktualno. Nemški vladni krogi so prišli do prepričanja, da je vredno sedeti v korporaciji, ki se peča z zaščito nacionalnih manjšin (35 milijonov Nemcev živi izven Nemčije), ki upravlja saarsko kotlino in ki ji bo jutri izročeno vojaško nadzorstvo.

Nemški prav nič ne taji, da namerava sodelovati in sodelovati, ko bo članica

Zveze, v prav vseh vprašanjih, ki se neposredno nje tičejo. To ni nič čudno. Tudi tega, kakšno bo to njeno sodelovanje in sodelovanje, ni posebno težko uganiti. Nemčija pač slejkoprej teži za revizijo versajske pogodbe. Ona upa, da je našla v ženevski Ligi narodov tisti instrument, ki bo razmajal in končno podrli stavbo pariških mirovni pogodb. Najprej bodo nemški zastopniki našli vprašanje vojne odgovornosti, da operejo nemški narod težke obsodbe pred zgodovino. Nato bodo čisto logično tajili dolžnost reparacij: tisti, ki ni ničesar zagrešil, nima tudi ničesar popravljati. Na koncu pridejo na vrsto še teritorialne spremembe, ki jih je ustvaril pariški mir. Kamen za kamnom...

Ni brez dvoma, da brez Nemčije Zveza narodov ni popolna in ne more zasigurati miru Evropi. Ravno tako pa ne more te naloge izpolniti brez Amerike in Rusije. In tem največjim silam se še nič ne mu-di v Zvezo. Če naj pacifiistična zamisel Macdonaldova in Herriotova doseže svoj cilj, se vrata v Zvezo ne bodo smela zapreti po vstopu Nemčije. Veliko vprašanje pa je, kakšno lice bo imela ta družba potem, ko bodo v njej zasedali berlinski zastopniki. Ali bo še tako vabljiva kot danes, ali bo še predstavljala up za pomirjenje sveta in bratstvo narodov, ali pa se bo spremenila v kovačnico revanžnih spletk in se bosta v njej ustvarila dva ločena tabora s popolnoma različnimi tendencami? In kdo ve končno, kakšne zastopnike bo Nemčija poslala v Zvezo. Če pride od tega, o čemer se toliko govori, da vstopijo v vlado nemški nacionalci, potem se utegne zgoditi, da se bodo v Ženevi pojavili kot oficijelni zastopniki nemške vlade močje, ki si žele samo povratek pangermanskega sijaja, restavracijo monarhije v Nemčiji in novo razmejitev med evropskimi državami.

Bodočnost je polna teh zlih slutenj in upravičeno sprašujejo zlasti Francozi in nasledstvene države: ali naj Zveza narodov opravi isti posel za Nemčijo kot ga je pred 40 leti berlinski mir za Turčijo, ko je v njeno veliko korist spremenil teritorialne in druge določbe sanstefanskega mira in podaril Turčiji tisto, kar ji je vzelo rusko orožje.

Politične beležke

+ Pribičević o Radičevi «spokorritvi». Svetozar Pribičević v uvodniku beograjske »Reči« na podlagi Radičevega komunikeja temeljito pobija preuranjeni optimizem vladnih krogov glede Radičevega spokorjenja. Radič gre brezobzirno svojo pot dalje. Zadržuje čase menja samo taktiko, nikakor pa to ni evolucija v idealih in programu. Mi bi se samo veselili, ako bi to bilo. Toda njegovo priznanje monarhije bi moralo biti brezpogojno, načelno in idealno, ne pa oportunistično in taktično. Tak razvoj bi predvsem pomenil delno zmago naših idej in naše politike, zmago onih Hrvatov, ki so takoj ob ustvarjanju države navdušeno pohiteli v Beograd ter se zbrali okrog monarhije in prestola. To je bila obenem tudi zasluga onega odločnega, neomajnega in brezkompromisnega stališča, ki so ga prišasti edinstva zavzeli od prvega početka. Toda o vsem tem ni sledu. Ne gre zato, ali Radič kot realen politik prizna monarhijo kot realno dejstvo, ona obstoja in bo ostala tudi brez tega. Gre pa zato, da Radičeva stranka, predno stopi v vlado, idealno in programsko sprejme monarhijo ter opusti po deželi vsako republikansko akcijo in demagoško... O sporazumu govori Radičev komunike s par običajnimi frazami, iz katerih pa se dajo izveči prav hudi zaključki. Radič si zamišlja sporazum na osnovi narodne samoopredelitve Srbov, Hrvatov in Slovencev. S to izjavo je Radič vrzel vlado, kajti, ako naj sporazum sprejme nedvomljiva večina i Srbov i Hrvatov i Slovencev tedaj takega sporazuma ne more pripravljati vlada, ki se sicer naslanja na momentano večino Hrvatov in Slovencev, a je proti njej nedvomljiva večina Srbov. Tak plemenski sporazum je torej nemogoč, kar bodo dokazali najbližji dnevi, čim se pokrene diskusija o sporazumu.

+ Vse obsoja klerikalce radi davkov. «Slovenec» se obupno dan za dnevom zaganja v naš list, ker smo se osmeli kritizirati davčno politiko avtonomističnih trgov in žigosati zanikarnost in brezvestnost klerikalnih odgovornih faktorjev radi nečuvnega in krivičnega natezanja davčnega vijaka. Dejstvo je, da danes v Sloveniji prav vse obsoja klerikalce, kar se tiče obdavčevanja, izvzemši morda ožjo škofovo klico in dr. Ravniharja, ki menda zopet premišljuje, kako bi dvanajstič okrenil. Neznosno obdavčenje obsoja celo «Avtonomisti», ki velja za nekak zavezniški list SLS. Klerikalno davčno «prežo» obdelujejo s protestom davčnega glasila, zlasti pa udrihajo sedaj po njej in po klerikalcih tudi g. Pucelj, čegar glasilo «Kmetijski list» v svoji zadnji številki piše, da naj se klerikalci nikar ne izgovarjajo na druge, če se jih

prijemlje radi davkov za ušesa. «Tigri» imajo v vladi štiri zelo dobro plačane ministre. Njihova dolžnost je, poskrbeti, da vlada energično poseže vmes in na pravi red. Tri mesece že vlečete mastne ministrske plače, zakaj niste v tej najnovejši zadevi za slovenskega kmetiča še ničesar, pa prav ničesar storili? Zato ne, ker vam je samo na tem, da državno kaso čim najtemeljitejše izpraznite za svoje strankarske svrhe. V to svrhu si želite čim večjih davkov, da bi potem mogli za svoje strankarske namene čim največ razmetati. Tudi «Ljudski Tednik» vprašuje zakaj tigri SLS v vladi ne poskrbe, da se bodo davki izterjevali v proračunani višini in zakaj sploh puste, da se predpisuje več, kakor je treba. Ako se hvalijo, da so drugod napravili «red» zakaj pa še tu ne? Sedaj imajo moč, zato naj pokažejo, kaj znajo. In čimprej, zakaj pri denarju se neha vsa ljubezni! zaključuje «Ljudski Tednik». «Slovenec» torej lahko vidi, da so njegovi tigri prav povsod položeni na sramotni pranger. Tako splošna obsodba klerikalcev, ki sedaj delajo ravno nasprotno tega, kar so preje sladko obetali, je bila na Slovenskem še v malokateri stvari. Zato se «Slovenec» zamen prizadeva, da bo sedaj volilce preslepil z zopet novimi farbarliami.

+ Slovensko bogoslužje. Kadar opomnimo klerikalce, da so nasprotniki slovenskega bogoslužja, je ogenj v njihovi strehi. Zdaj jim spet ni prav, da bi se država povodom sklepanja konkordata zavzela za čast narodnega jezika v cerkvi. «Slovenec» pravi, da to državo nič ne briga. Dejstvo je, namreč, da gg. Jelič in Šarič živahno nasprotujeta staroslovenskemu bogoslužju, ker se bo jita, da bi bili potem «hijzi pravoslavljus». Če se ne smatra narodnega jezika, da je vreden, da se v njem bere maša in vrše vsi obredi, bo morda «Slovenec» priznal, da je to zastopavanje, ki ga mora občutiti bridko vsakdo pa naj hodi k maši ali ne. Ali je samo latinščina in hebrejščina sposobna za božjo čast? Dolžnost države je, da Sv. škofu pouči in od nje zahteva ravnopravnost narodnega jezika v cerkvi. To pa tem bolj, ker naši škofje niso dovolj verji v svojega naroda, da bi vedeli, da je bila ob prevratu njih prokleta dolžnost, da via facti provedejo ta čin. Nadejanja in odpravijo latinščino. V čem bi pa je narodni-karstvo SLS, ki toliko govori o slovenščini in v nasprotju s srbohrvaščino, a tam, kjer bi morala našemu jeziku kratkim potom pripomoči do veljave, t. i. v cerkvi, tam SLS izdajniški dela proti slovenščini.

+ Opozarjeni upokojenci. SLS se silno izjiva pod očitki, da je upokojencem od znanih 50 milijonov kredita odjedla več kakor pride na tri mesece. V spričo bednemu položaju upokojencev bi bilo pač pričakovati, da se odščitne povsod lažje nego pri tem kreditu. Zahtevno opozicijo, naj se upokojencem plača višje določke od 1. aprila, kakor predvideva kritje proračun, imenuje režimski list «Slovenec» «demagogijo» in «licitiranje».

+ Invalidski zakon zopet enkrat «sprejet». Vlada da vsak dan enkrat telegrafirati, da je sprejet invalidski zakon. Citali smo to že najmanj desetkrat zadnje tedne. Tudi danes. A pazljivi bralec vidi, da invalidski zakon zopet ni sprejet. Kajti finančni efekt načrta v znesku 564 milijonov Din, zahteva kritja. Sicer je ministrski svet že začel zniževati in šel na 500 milijonov, vendar je ministru financ zdaj poverjeno, da najde kritje in to v budžetu za 1925/26. G. Spaho dosedaj kritja še ni našel, ako pa se to ne posreči, bo ostal event. zakon tudi preko 1. aprila 1925 na papirju! Vrh tega tudi vlada računa na pomlad z novimi volitvami, kar znači i podaljšanje starega proračuna oz. uveljavljanje invalidskega zakona za jesen ali zimo 1925 ako bo zakon dotedaj sprejet in bo vrhutega sprejet proračun za 1. 1925/26 od nove skupščine.

+ «Slovenec» na prvi in «Slovenec» na drugi strani. Včerajšnji «Slovenec» preti na svoji prvi strani s perskucijami proti organom, ki pobirajo v Sloveniji davke češ: «V finančnem ministru se že silno vesele, ko bodo dobili v Vojvodino za izterjevanje ondi že 6 let neplačanih davkov vse najbolj vnete izterjevalce iz Slovenije. Mi Slovenci jim bomo želeli obilo uspeha med brati na jugu.» Na drugi strani pa piše «Slovenec»: «Tudi nismo nikdar napadali uradnikov, ki so dolžni davke pobirati; kajti ti so popolnoma nedolžni, ker izvršujejo samo dane naloge, marveč smo čisto konkretno obsodili one uradnike, ki ga preko potrebe odmerjajo. Tako je «Slovenec» končno še dokazal, da svoje lažljivosti niti v eni in isti svoji številki ne more zatajiti. Na prvi strani goni slovenske davčne uradnike, ki pobirajo davke in nimajo seveda nobenega stika z odmero davščin, v Vojvodino in to pavšalno vse in brez «konkretnih» slučajev, na drugi strani pa laže, da teh uradnikov ni nikdar napadal, ker so popolnoma nedolžni! Včasih je bil škofov «Laž-

njivi kljukec» v izganjanju vsaj spreten, danes pa še to ni več. Sit ovsu iz vladnih lasli je postal duševno len in pozabljiv. Pienus venter...

+ Vlada reda in štednje je dozdaj odsvila oz. premestila 30 velikih županov, 25 okrožnih in 170 srezkih načelnikov, drugih uradnikov pa v raznih resortih penzionirala ali premestila okoli 4000. Izdatki v zvezi s to upravno revolucijo se cenijo letos na 70 milijonov Din, breme pokojnin pa je stalno. Ogromno število upokojencev so morje med 30 in 50 letom. Vrhutega novo nameščeni niso nič boljši od prejšnjih ali celo slabši. V Srbiji n. pr. so vsi novi veliki župani in okrožni načelniki advokati, ki so pustili svoj stan iz gotovih namenov. Finančna stran novega režima je torej strahovita izguba za državo, brez nadomestka v kakovosti uradniškega materiala.

+ Minister po zaslugi novinarjev. Krsta Cjevarić pripoveduje v svojem «Dnevniku» zanimivo epizodo iz kariere Nastasa Petrovića Ko je 1. 1907. Pašio rekonstruiral vlado, ni mogel najti pravnega notranjega ministra. Tedaj sreča Pašića na stopnicah novinar Sveta Savkovića in mu šaljiyo priporočiti Nastasa Petrovića, češ: «Grlat poslanec je in obenem predsednik novinarskega združenja...» Pašić pa je predlog sprejel in Nastas je popoldne že bil notranji minister. Toda kmalu in slabo se je oddolžil novinarjem. Zapri je oba brata Novakovića in ju spravil na oni svet, druge pa šikaniral kjer je mogel. Edini, ki je takrat Nastaso počete branil, je bil Svetolik Savić, urednik »Balkana«. Ali čudno usoda! Komaj je Nastas letos, po dveh letih, zopet postal notranji minister, najprej se je spravil nad novinarje in preveč je dal zapreti — Svetolika Savića, urednika »Balkana...»

Po svetu

— Proračun sovjetske Rusije. Državni proračun Rusije za prvo četrtletje prihodnjega budžetnega leta je izdelan in ne izkazuje nobenega primanjkljaja v dohodkih. Izdatki znašajo približno 600 milijonov rubljev. Med dohodki se nahaja med dr. edinstveni poljedelski davek, ki znaša 123 milijonov rubljev, prihodninski davek 18, dohodninski davek 20, rentni davek železnice 192, pošte in brzojav 16, trošarina 70, carina 34, državni gozdovi 12 in državne industrije in trgovine 14 milijonov rubljev. Od večjih izdatkov je določeno 193 milijonov za promet, za zunanjo trgovino 3, notranjo trgovino 1, finance 17, narodno gospodarstvo 5, delo 1, poljedelstvo 2, poročevalno službo 9, statistični urad 2, državno industrijo 16, podpore pasivnim krajem 19 in javna dela 5 milijonov rubljev.

— Nova železnica na Slovaškem. V par dneh se začne trasiranje nove glavne proge Ledec-Puho. Načrti gradbe so že popolnoma končani. Z dograditvijo te proge se bo gospodarstvo na Slovaškem zelo dvignilo, ker bo ta železnica v glavnem vezala Slovaško z ostalimi deli republike, posebno z Moravsko. Nova železnica ne bo vožna samo z gospodarskega, ampak tudi s političnega in kulturnega stališča.

— O položaju v Maroku poročajo pariški listi, da se za Špance vedno bolj slabša. Primo de Rivera poskuša z armado, ki šteje okrog 100.000 mož, potisniti vstaje v notranjosti Maroka, a dosedaj brezuspešno. Prima de Rivera sam priznava v svojih kolonijah, da se nahajajo španski oddelki v zelo kritični situaciji.

— Nemško-francoska trgovinska pogajanja se začne sredi tega tedna. Vršila se bodo v Parizu, kamor se v ponedeljek odpelje nemška delegacija pod vodstvom državnega podtajnika Treudellenburga.

— Angleško-turški spopadi v Iraku. Londonska »Morning-Post« poroča, da je prišlo na meji med Turčijo in Irakom že do ponovnih krvavih spopadov med angleškimi in irakskimi četami na eni ter turškimi na drugi strani. V zvezi s temi poročili se je oglašil pri Macdonaldu londonski poslanik angorske vlade, da bi se incidenti mirno poravnali, vendar pa izjavlja angleška vlada, da so bili spopadi tako resnega značaja, da ni mogoče kar na kratko preiti preko njih.

— Volitve na Švedskem. V petek so se vršile na Švedskem v Stockholmskem volilnem okrožju nadomestne volitve v državni zbor. Od 16 mandatov so jih dobili socialisti 9, konservativci 6 in liberalci 1. Komunisti so svoj edini mandat v tem okrožju izgubili na socialisti. Med izvoljenimi je tudi vodja socialistnih demokratov Branting.

Zdravnik
Dr. GROVER
zopet ordinira.
Miklošičeva cesta 6,
II. nadst., nasproti
hotela »Union«.

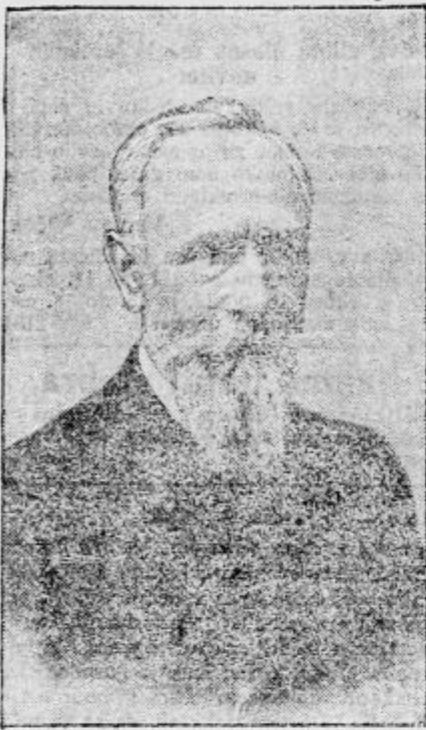
Pravo
Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je nepreprečno v pralnem uspehu in izdatnosti.
Pranje s Schichtovim milom je zabava!

Naši kraji in ljudje

Zadnja pot dr. Turnerja

Maribor, 27. septembra

Na stekleni verandi svoje gosposke hiše za bogato obloženi drevjem sadoznanika, pod vinorodno kalvarijo je ležal na mariborskem odru. Mestni pogrebni zavod je prostor okrasil s črnimi draperijami, venci in cvetjem. Častno stražo so mu tvorili dijaki raznih mariborskih učnih zavodov in Sokoli.

Ob pol 4. popoldne se je po odpeti žalostni vil dolg sprevod skozi mariborske ulice proti mestnemu pokopališču na Pobrežje. Dijaki mariborskih zavodov, Sokoli in Orjunaši v kroju in v civilu, zastopniki civilnih in vojaških oblastev in cvet slovenske inteligence od blizu in daleč — vsi ti so ob zvokih žalostnih koračnic »Drave« spremljali blagega pokojnika na njegovi zadnji poti. Na pokopališču se ena žalostinka, še poklon sokolskih praporov in številne množice so se poslovile od dr. Turnerja in se vračale v mesto, ko so temni oblaki iznad Pohorja zagrinjali zahajajoče sonce.

Pristašem SLS v Celju

Po zadržanju svojega časopisja v Mariboru in Ljubljani pri sedanjih občinskih volitvah v Celju ste se lahko prepričali, da oficijelno strankino vodstvo narodno izdajstvo dr. Ogrizeka obsoja in da bo žnjim radi pakta s celjskimi nemškutariji in Nemci, ki ga je pripravil že več mesecev proti volji sodočujočih članov vodstva celjske organizacije, tudi obratnala. Enako Vas je morala utrditi v tem prepričanju izjava vodilnega člana SLS g. dr. Antona Jerovška, nositelja kandidatne liste združenih slovenskih strank v Mariboru in odličnega narodnega delavca ob preobratu, ki skupni nastop dr. Ogrizkove frakcije z Nemci obsoja in smatra, da se bodo pristaši SLS v tem slučaju volitev vsaj držali.

Preko teh dejstev ne pomaga nobeno zavijanje dr. Ogrizkovega najnovejšega glasila. Kdor pa še ne more verjeti, da gre Nemcem, kakor v Mariboru tudi v Celju, za nekaj plebsit, ta naj skrbno prečita uvodnik včerajšnje »Cillier Zeitung« z naslovom »Zur Wahl«, katerega prva dva stavka se glasita: »Wie es in Maribor war, so ist es auch in Celje. Dem sogenannten nationalen Block ist kein Mittel zu schlecht und zu niedrig, als dass es nicht als Druck und zur Verhinderung einer freien Wahl benutzt werden könnte.«

In še to! Nemci in nemškutariji se že javno hvalijo, kako se bodo maščevali v slučaju zmage nad narodno zavednimi meščani na celjskem mestnem magistratu. Vsled neiskrenega postopanja dr.

Ogrizeka žal ni prišlo do združitve vseh slovenskih strank. Toda kdo Vam je danes bližje? Ali rodni in krvni bratje, ki se združeni v narodnem bloku borijo za slovensko Celje, ali pa pobesnela celjska nemškutarija, ki se hoče s pomočjo narodnih izdajic zopet ustoličiti na celjskem mestnem magistratu? Zelo lahko se bodele odločili ter storili svojo narodno dolžnost s tem, da vržete v slučaju, ako greste na volišče, volilno kroglico le v 1. skrinjico.

Kulturni škandal

Na naslov ljubljanskega prebivalstva je adresiranih teh par vrstic, na ljubljansko prebivalstvo, da popravi v zadnjih dneh sramoto, ki si jo je steklo do danes s posetom razstave češke moderne umetnosti. Ta razstava bo v nekaj dneh zaključena. V 45 dneh, kar je odprta, jo je obiskalo 1200 oseb. To sta dva četrtka glavnega mesta in kulturnega centra Slovenije!

In niti žalostno dejstvo se ne da pokriti, da je težko pri tem kulturnem škandalu prizadeti naša inteligencija. V zrcalu češke razstave se ostro rišejo grehi brezvešnih govornikov o kulturnih potrebah itd. Kajti pod mišmi ne bom ni moglo najti vzroka, zakaj je obisk za 10 Din vstopnine izostajal, razen odkritega priznanja, da sta slika in kip sploh nepotrebna in da za našo estetiko in okus zadostujejo razglednice ženskih poz in povprečne kreacije modnih delavnic. V 45 dneh ni umetniška razstava prvovrstnih kvalitet dobila toliko obiskovalcev, kot Maks Linder v nekaj urah. V 45 dneh ni 98 odstotkov Ljubljančanom prišlo na um, da je tudi akt oljke, poseti razstavo gostov v Čehov in vice versa pomisliti na občutek, če bi bila slovna razstava, ki je za jesen prihodnjega leta povabljen v Prago, odpravljena z isto brskantnostjo.

Razodeto naj bo tudi dejstvo, da je mladina univerze in srednjih šol zastopana na listi obiska s številom 40 oseb! Zanimivo bi bilo vsekakor vedeti, komu gre zasluha, dijak ali pedagog? Rezultati se objavljajo po navadi post festum. Ker pa ne gre toliko za materialni uspeh, kot za manko takta in kulturnosti, se v teh zadnjih petih dnevih da še mnogo popraviti. Jakopičev paviljon je na stečaj odprt in pričakuje zamudnike, odlašalce in vse, ki si vzamejo te vrstice k sreči.

Za češko umetniško razstavo imajo dijaki pod vodstvom gg. profesorjev znano vstopnino za 4 Din za osebo. Enako dobe tudi katalog, ki ima dober pregled o češki moderni od univerzitetnega prof. dr. Matejčka in 16 slik, za polovično ceno.

Vodstva v razstavi so zadnjih pet dni vsak dan, in sicer danes, v nedeljo, ob 11 uri popoldne, ponedeljek, torek, sredo in četrtek vsakokrat ob pol petih pop.

Strossmayer in Franc Jožef

Danes, v nedeljo, se v Belovaru odrije spominska plošča na hiši, kjer je prebival jugoslovanski vladika Josip Juraj Strossmayer, ko je prišlo do znanega konflikta med njim in cesarjem Francom Jožefom.

Ko je Rusija leta 1888. slavila 900letni pokristjanjenja svojega kneza Vladimirja in ruskega naroda v Kijevu, je Strossmayer poslal tja nastopni brzojav: »Dedščina sv. Vladimirja, sveta vera, je vstajenje in življenje, luč in slava ruskega naroda. Bog blagoslovi Rusijo, da s silo vere, vzornim življenjem, s pomočjo božjo in krščanskim junaštvom poleg vseh drugih nalog izpolni tudi najvišješnje svetovno mislo, katero ji je namenil Bog.«

Kakor navaja Smečičlasov načrt za študijo o Strossmayerju (1906.) se je »židovski in madžarski tisk z vsemi silami zagnal v to brzojavko. Madžarska vlada pa je smatrala za potrebno, da samega kralja pripravi k temu, da pozdravi brzojav javno obsodi in škofa pokara...« Res meseca septembra istega leta je cesar in kralj Franc Jožef dospel na manevre v Belovar. Ko se mu je poklonil kler, je cesar pokaral Strossmayerja s sledečimi besedami: »Čudil sem se Vaši brzojavki, ki ste jo poslali v Kijev. Vi niste bili pri polni zavesti! Vi ste bili bolehn! To je čin proti monarhiji in proti vaši cerkvi!«

Skoči Strossmayer na se prikloni, reče: »Velicanstvo! Moja vest je čista!« — se okrene in še isti dan odpotuje iz Belovara...

Nedavno je bila iz dunajskega tajnega arhiva obelodanjena tudi depeša, ki jo je Franc Jožef 1. marca 1888. poslal svojemu min. predsedniku Taaffeju. To leto je Strossmayer slavil jubilej 50letnice svojega mašnikovanja. Ob tej priliki so slovanska društva na Dunaju hotela v čast jubilarja prirediti svečano službo božjo ter koncert z banketom. Franc Jožef pa je v svoji mržnji do Strossmayerja in sploh zavednih Slovanov lastnoročno pisal in naročil Taaffeju, da prireditelj zabrani... Tako se danes po historijatu celega konflikta razkriva perfidnost starega Habsburžana in veličina jugoslovenske vladike.

Dopisi

LAVERCA PRI LJUBLJANI. Prosto-voljno gasilno društvo Laverca priredi danes dne 28. t. m. veselico z srečolovom na Laverci v gostilniških prostorih Alojzija Kastelica. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, vabi k obilni udeležbi odbor.

TRZIČ. Tukajšnje sokolsko društvo priredi v nedeljo dne 5. oktobra ob 8. uri zvečer v lastnem domu svojo običajno letno vinsko trgatve. Ker enako prireditve nudijo največ zabave in razvedrila, zato se pričakuje kar največji obisk. — Istočasno bodi tudi omenjeno, da pri današnji otvoritveni predstavi sodeluje iz prijaznosti salonski orkester. — Zdravo!

KAMNIK. »Slovenec« poroča, da je zadnji ljudski tabor na Hocu navdušeno otvoril g. France Bore iz Kamnika ter pa je prav tako navdušeno zaključil. Mi pa, ki poznamo govornika, se smejemo takemu navdušenju, kot se mu smeje vsak, kdor čuje njegov govor. Ata Bore nimajo močne besede le na shodih, ampak tudi doma v konsumu, kadar se kregajo nad svojimi posli. Nič manj niso navdušeni, kadar se budujejo nad svojimi uslužbenci. Z delavci sploh ne znajo biti prijazni prijaznost jim je namreč specialiteta, katera jim le na shodih pride izpod čela. Umetno »srce«, ki ga kaže na shodih za ljudski blagor, da je v dejanju trše od navadnega kamna, kar je izkusil

vsak, kdor je bil kdaj pod njegovo komando. Celo Gospodarska zveza ga hira zapisanega v posebnih bukvah, kaj šele kamniški ljudstvo, ki je že zdavnaj sito njegovih frazastih govorov, čitaj pille vsebine dejansko sam ne izvaja.

KOROŠKA BELA. V sredo smo pokopali tovarniškega delavca Petra Simnica, ki je bil član Sokola na Javorniku in član mestne Orjune. Udeleževal se je tudi pri sokolski godbi na Jesenicah in pri tamburaškem zboru na Javorniku. Pogreba se je udeležilo številno Sokolstvo, Orjuna, godba Sokola, tovarniško gasilno društvo in velika množica ljudi. Sprevod je bil veličasten. Ob krsti so navdušenega delavca naprednjaka spremljali na zadnji poti člani Sokola in Orjune. Klerikalcji so želeli, da bi pri pogrebu prišlo do incidentov, zlasti še, ko se je raznesla vest, da je župnik odpovedal duhovno spremstvo radi udeležbe Orjune. Ljudstvo je bilo radi tega župnikovega postopanja silno ogorčeno, ker se je tako na lastne oči prepričalo, da duhovni oče svoje stranske strasti ni mogel brzditi niti na poti v večnost. Celo nekaj poštenih klerikalcev se je javno zgražalo nad početjem župnika Zbontarja. Upajmo, da so se vsaj sedaj nekaterim odprle oči.

ROGATEC. Naj Vam poročam o novi neverjetni drznosti naših renegatov. V sredo zvečer je skupina nemškutarske mladine v gostilni znanega velenemca Sporna izvala s petjem pangermanske »Wacht am Rhein«. Naslednji dan je zopet neka skupina izvala pri belem dnevu na trgu s »Heil« izletniki, ki so se vračali z Donačke gore. Ako oblasti ne naredo reda, ga bomo naredili sami. Toli-ko močni smo že vedno, kljub nemškutarski zmagi pri občinskih volitvah.

Dr. Lasker v Ljubljani

Včeraj popoldne ob 16.41 je s češkim brzovlakom iz Zagreba prispel v Ljubljano svetovni šahovski mojster dr. Emanuel Lasker, pričakan in pristrčno sprejet od zastopnikov ljubljanskega šahovskega kluba, številnih članov in prijateljev. Z njim je dospel tudi jugoslovanski šahovski mojster Vladimir Vuković. Obadva sta se v spremstvu vseh prisotnih podala v kavarno »Evropa« in se tam zadržala v prijateljskem razgovoru do 7. ure. Dr. Lasker se je vrlo prijazno izražal o lepih utisih s svoje turneje po Jugoslaviji.

Ob 8. zvečer je ljubljanski šahovski klub priredil v čast slavnemu gostu banket v Zvezdi, ki sta ga poleg ljubljanskega članstva in nekaterih reprezentantov slovenskega šaha posetila tudi veliki župan dr. Sporn in magistratni ravnatelj dr. Zarnik. Ko je dospel dr. Lasker v spremstvu našega mojstra dr. Vidmarja, sta ga oba predstavnika pozdravila s kratkim nagovorom. Po končani večerji je v imenu jugoslovanskih šahistov izrekel pristrčne pozdravne besede dr. Vidmar in za njim še vladni tajnik Pfeifer kot starosta jugoslovanskih šahistov ter končno g. Levičar kot predsednik Šahovske Zveze. Dr. Lasker se je nato v globoko zajetem govoru zahvalil za gostoljubnost in izrazil prepričanje, da bo odslej Jugoslavija in Ljubljana gotovo imela večkrat priliko, da pozdravi še druge šahovske mojstre v svoji sredi, on pa da se bo z veseljem udeležil svetovnega turnirja, ki bo gotovo v doglednem času aranžiran v naši državi. V najlepšem prijateljskem razpoloženju je potekel ves nadaljni večer.

Danes se dr. Lasker v spremstvu dr. Vidmarja odpelje na Bled in se vrne popoldne. Zvečer točno ob pol 20. uri pa

prične v kavarni Evropa obsežna simulanka, za katero vlada v ljubljanskih šahovskih krogih izredno zanimanje.

GOSTOVANJE DR. LASKERJA V ZAGREBU.

Zagreb, 27. septembra.

Produkcijna in igralska večera, ki ju je svetovni mojster dr. Lasker predvedel in sinoči priredil v Zagrebu, sta vzbudila v zagrebških šahovskih krogih izredno živo zanimanje. Oba večera so bili prostori Trgovskega doma nabit polni. Zbralo se je nad 300 šahistov in prijateljev, ki so sledili težki borbi zagrebških šahistov s slavnim mojstrom, ter napeto pričakovali rezultate. Oba večera je igra trpela skoro šest ur.

Prvi večer je mojster dr. Lasker igral simultano partijo s 35 šahisti iz Zagreba in pokrajine. Igra se je začela ob 9. Proti polnoči je bilo že deset »mrtvih«. Šele proti 1. je dr. Lasker moral sprejeti remis inž. Waderavke iz Vražda. V nadaljnjem toku igre se je na dr. Laskerju okrog 2. ure pokazala mala utrujenost in je sprejel še par remisov, zgubil pa še ni nobene partije. Najsolidnejše za služenje remis je izsilila najmočnejša zagrebška šahistka gdca Ivka Singer. Največ izgledov sta imela gg. Germanović in Vrbanič, ki sta vztrajala najdalje. Končni rezultat, ki se je razglasil ob 3. jutraj, je glasil za dr. Laskerja: 28 partij dobljenih in 7 remis.

Za sinočni večer je bil dogovorjen Handicap-match z 9 najboljšimi igralci kluba zagrebških šahistov. Izbrani so bili gg. Agapejev, dr. Baneković, Celjak, Gremčarski, Goltman, Rožič, dr. Singer, dr. Trstenjak in inž. Wieser; kot kapitan igre je fungiral Agapejev. Napeta igra, pri kateri so se zagrebški šahisti strumno držali, je prisilila slavnega gosta k polnemu naporu. Partija z Gremčarskim je bila v treh urah izgubljena, dočim so gg. Rožič, dr. Baneković in Celjak držali mojstra v močnem »šahu« in popustili šele po ostri borbi zadovoljujoč se z remisom. Posebno nevarna se je vide- lala partija Celjak. Končni rezultat je glasil za dr. Laskerja: 5 partij dobljenih, 1 izgubljena (Gremčarski) in 3 remis. Po končani igri je dr. Lasker izrekel zagrebškemu klubu za izborni izgo reprezentantov svoje polno priznanje.

Oba večera je bil dr. Lasker ob zaključku igre deležen živahnih in pristrčnih ovacij. Danes ob 3. popoldne se je spremljan od številnih šahistov in prijateljev poslovil od Zagreba in krenil v Ljubljano.

OB LEKE NA OBROKE MESTNI TRG 5 O. BERNATOVIC

JAN KASTER CACAO

Lahka prebava.

? Ali ste že poslali na- ročnino za „Jutro“ ?

Kino Ljubljanski dvor

Danes 28., ponedeljek 29. in torek 30. t. m.

Lutka Maharadže

Cirkuška atrakcija v 5 dejanjih, v glavni vlogi Eugen Neufeld

Velik orientalski film!

Kulturni pregled

Ljublj. opera in drama

Končno bomo menda vendarle dočakali otvoritve ljubljanskega gledališča. V operi in drami je vodstvo zavoda z režiserji in igralci pridno na delu: sezona je tik pred vrati. Vrše se zadnje vaje in poskusi, zadnje ponovitve. Čez teden dni bomo že v novem gledališkem življenju.

Program za novo sezono smo že objavili, vendar si dovoljujemo še enkrat opozoriti na nekatere podrobnosti, ki se nam vidijo zanimive. Opera prinese na oder novost »Majka noč«, melodiozno delo Rusa Rimski-Korzakova, ki se nam je tolikanj prikupil s svojo »Carjevo nevesto«, katero bomo v začetku sezone imeli vnovič na repertoarju. Videli bomo tudi »Pikovo damo«. Besede o slovenskem repertoarju bodo torej uresničene, kar je čisto na mestu. Poleg Mascagnijeve »Cavallerie rusticane« in češke enodejanke »V vodnjaku« bomo kmalu imeli priliko slišati Dvořakovo »Rusalko«, ki si je že pred štirimi leti, ko je bila gdč. Zikova še pevska začetnica, pridobila splošno simpatije občinstva. Za »Rusalko« pa bomo poslušali Mozartovo opero »Don Juan«, katere si tolikanj želimo že leta in leta.

Drama začne s slavnim Rostandovim

»Cyranom de Bergerac« v režiji Putjate. Druga premijera bo Tolstega »Moč teme«, katero je naštudiral Osipovič-Suvajlov. Za tema dvema delima svetovne cene se uprizorita za oddih »Faglavka« in komična »Firma P. B.«. Modernega sodobnega dramatika Pirandella bomo spoznali kmalu za njima s komedijo »Sestere oseb išče avtorja«. To delo se ponaša s svetovno slavo in je pisec pridobilo veliko ime. Remčeva »Magda« se uprizori v Lipahovi režiji, nakar bo režiral zopet Osipovič Nicodemijev komad »Zora, dan, noč«. V Rogozovi režiji pride na oder Nušičeva »Samljiva oseba«. Mesto Ibse-novega »Romsersholma« pa se uprizore »Strahovi«. Potem se bo igrala Zupančičeva »Veronika Deseniška« in nato se uvrsti v repertoar Aristofanov »Lysistrates« v Šestovi režiji. Sledila bo Evripidova »Medea«, Shakespearova »Zimska pravljica« itd. Ko človek pregleduje ime-na režiserjev tega repertoarja, se vpraša, kaj dela drama z g. Skrbinkom? Ali ga res ima samo za to, da ga pokalja ljudem le ob izrednih prilikah? Njegove režiserske zmognosti so znane in priznane, zato je tembolj čudno, da je v režiserskem zboru tako zastopljen.

Abonmajev je letos v obeh gledališčih šest. Institucija si je torej vzgojila pu-

bliki. V bodočnosti naj gleda na to, da ji ne bo izpridila okusa.

Koncert Borovskega. Kakor že javljeno, se je preložil koncert pianista Aleksandra Borovskega na petek 3. oktobra ob 8. uri zvečer. Minuli petek, ko bi moral biti mojster že v Ljubljani, je koncertiral še v četrtek v Berlinu. Že kupljene vstopnice ostanejo v veljavi, ostale vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni.

Betetto kot Kecal v zagrebški »Prodani nevesti«. Kakor smo že poročali, je nastopil v četrtek 25. t. m. v Zagrebu g. Betetto v Smetanovi »Prodani nevesti«. Kritika enoglasno hvali njegovo kreacijo, poudarjajoč, da je vsak Betettov nastop nov dokaz njegovih umetniških zmognosti. Njegova periska kultura, okus in predavanje so vedno na enako visoki stopnji. Vlogo Janka je pel g. Šimenc, ki je žel za svoje petje aplavz na odprti sceni.

Program »Intimnih glasbenih večerov« v Zagrebu. Hrvatski glasbeni večer v Zagrebu, ki je storil že toliko dobrega za razširjenje klasične in moderne glasbe med Hrvatji, otvori v najkrajšem času novo sezono svojih intimnih večerov, na katerih se bodo izvajale skladbe svetovnega slovesa. Poleg ostalih del pridejo na vrsto tudi domače kompozicije. O jugoslovanskih teornih glasbenikov bodo letos na teh produkcijah zastopani: Bura-

novič, Dobronić, Dugan, Gotovac, Grgošević, Jozefović, Kogoj, Konjović, Lhotka, Manojlovič, Novak, Oppermann, Sachs, Stančić, Široka, Štolcer in Tajčević. Češko glasbo bodo predstavljali: Axmann, Janáček, Jiráček, Křička, Novak, Stepan, Šte-dron, Suk in Karel, poljsko: Rozycki in Szymanowski, rusko: Obuhov, Prokopjev, Skrjabin, Gņezin, Jevsev, Lurie in Mjas-kovski. Med Angliji najdemo imena: Bantock, Goossens, Graininger, Scott in druga, med Francezi so: Berlioz, Debussy, Franc, Rameau, Ravel, Roussel, med Nemci: Bach, Beethoven, Haendel, Haydn, Hindemith, Reger, Schönberg, Schulhof, med Skandinavci: Erikson, Glass, Gram, Hamrik, Heise, Kilpimen, Lang-gard, Peterkin in Rangström, med Spanci: Albeniz, de Falla, Granados, Jarnach, med Italijani pa: Busoni, Casella, Grazioli, Malipiero, Pergolesi, Respighi, Scarlatti itd. Koncerti se bodo vršili v abon-maju, ter jih bo po številu skupno 32. Prvi večer bo dne 3. oktobra.

Razstava hrvatske umetnice v Zagrebu. V Zagrebu razstavi v času med 2. in 12. oktobrom razstavo svojih najmočnejših del slikarica g. Nasta Rojc, ki je izgovorila zadnje čase serijo dalmatinskih motivov. Ko bo razstava končana, se dama poda na študijsko potovanje v Anglijo.

»Prodana nevesta« v Beogradu. V sredo, 24. t. m. se je v Beogradu uprizorila Smetanova »Prodana nevesta« pod

taktirko kapelnika Matačiča. Vlogo Ma-fenke je pela g. Poličeva, Janka g. To-mić, Kecal pa g. Pisarevič.

Lep uspeh slikarske razstave v Splitu. V Splitu je razstavil mladi dalmatinski slikar Bonaccio svoja dela ter dosegel stem nepričakovan uspeh. Prodaj je namreč za 40 tisoč Din pokrajin in portretov. Poset razstave je izpadel nad vsa-ko pričakovanje.

Smrt češkega tenorista Karla Buriana. 25. t. m. je umrl v Senomah blizu Rakovníka na južnem Češkem tenorist Karl Burian v 55. letu svoje starosti, ki je slovel kot junaški tenor. Burian je do- vršil gimnazijske študije in pravo. Kot dijak je pri raznih prireditvah vzbujal pozornost s svojim lepim glasom in profesorji so mu nasvetovali, da se naj po- svetuje pevskemu poklicu. Njegov prvi pevski učitelj je bil znani praški pedagog Franc Piwoda. Ker ni imel denarnih sredstev, je nastopal v zboru praške si-nagoge. Kmalu je dobil angažmana pri ne-kem potujočem gledališču, stalno pa je bil angažiran najprej v Revalu, nato pa v Leipzigu in Berlinu, kjer je kmalu po-stal ljubimec operne publike. Pozneje je pel v Pragi, nazadnje pa je bil stalni član kr. opere v Budimpešti. Burian je mnogo gostoval po različnih evropskih in ame-riških mestih. Na Dunaju je pel Stolzinga, Lohengrina, Turida, Manrica in druge vloge.

Domače vesti

* Naš novi poslanik v Belgiji. Dose-
danji pomočnik v ministru za znanje
zadeve g. Panta Gavrilović je včeraj od-
potoval na svoje službeno mesto kot naš
poslanik na belgijskem cvoru.

* Iz «Uradnega lista». «Uradni list»
Ljubljanske in mariborske oblasti objavlja
v včerajšnji številki pravilnik o potnih
in selitvenih stroških uslužbenec državnih
prometnih naprav, nadalje pravilnik
o pravici do prejemkov in naravi poleg
ostalih denarnih prejemkov sanitetnega
osobja v državnih bolnicah ter naredbo
velikega župana o ureditvi veterinarskega
ogledovanja živali, mesa in živalskih
sirovina na železniških in na obmejnih
kontrolnih postajah.

* Nov odvetnik v Ljubljani. Odvetniška
zbornica v Ljubljani razglasa, da je dok-
tor Ivan Stanovnik vpisan v imenik od-
vetnikov s sedežem v Ljubljani.

* Z ljubljanske univerze. Inženjer že-
lezniškega ravnanstva v Zagrebu Ante
Matko je imenovan za asistenta na teh-
nični fakulteti ljubljanske univerze.

* Okrožni urad za zavarovanje delavcev
v Ljubljani razpisuje osem mest zdrav-
nikov-uradnikov, in sicer po dve mesti
za splošno prakso pri ekspoziaturah v
Ljubljani, Mariboru in Celju, nadalje po
eno mesto specialista-kirurga in specia-
lista-ginekologa porodničarja na ambula-
toriju ljubljanske ekspoziature. Interesenti
se opozarjajo na razpis v «Uradnem listu»
z dne 27. septembra.

* Novi učitelji pridejo v Južno Srbijo.
Po vestih iz Beograda je prosvetno mi-
nistristvo izdalo odredbo, po kateri se
smejo novi učitelji namestiti izključno v
Južni Srbiji. Sklenilo je nadalje, da se
iz Južne Srbije noben učitelj ne sme
premestiti v ozemlje stare Srbije v mejah
pred Kumanovsko bitko. Odklanjale se
bodo tudi prošnje posameznih učiteljev,
ki že imajo službo, pa si žele novo služ-
beno mesto, ker bi sicer veliko število
učiteljev ostalo brez nameščenja. — Te
odredbe veljajo očitno samo za Srbijo
čepur iz vesti to ni razvidno.

* Nezgoda monsignora Bulića. Ugledni
jugoslovski arheolog don Franjo Bulić
se že dalj časa mudi v hrvatskem Pri-
morju na čelu komisije, ki raziskuje sta-
rince na Kvarnerskih otokih, zlasti na Kr-
ku in Rabu. Prošlo nedeljo se je nahajal
monsignor Bulić v Senju, kjer se je ko-
pal. Ko je šel v svojo kabino, mu je na
mokrilih tla spodrsnilo in udaril je z
glavo ob kamenita tla. Občutil je neza-
vesten. Prepeljali so ga v «Hotel Nehaj»
kjer se mu je zavest polagoma vrnila.
Ostali je do petka v postelji. Sedaj je iz-
ven nevarnosti.

* Himen. Danes se poroči na Viču g.
Anton Marinko z gđ. Ivanko Kos-
ovo. Obilo sreče!

* Zabranjen list. Ministrstvo notranjih
poslov je zabranilo razširjenje sofijskega
lista «Makedonska federacija», ker ogro-
ža interese naše države.

* Članom ljubljanskega Udruženja rez-
ervnih oficir in ratnika. Z ozirom na
razna vprašanja in da ne bo zmešnjave,
sporočamo članom: Naš pododbor ni
identičen s «Pripravljalnim odborom...»
ampak je sestavljen del edine legalne or-
ganizacije rez. oficirjev v državi. Mi im-
amo naš tovariški sestanke v sredo dne 1.
oktobra ob 20. uri v Ljubljani v salonu
hotela Lloyd. — V imenu ljubljanskega
pododborja predsednik Milan Plut.

* Obširne volitve v Ptuj. Ptujsko
županstvo razglasa, da je postal volilni
imenik pravomočen in da je od 23. sep-
tembra dalje deset dni čas za vlaganje
kandidatnih list. Kot prva je bila vlo-
žena slovenska lista gospodarsko-socialnega
bloka.

* Skandalozne razmere na kamniški
železnici. Pišejo nam: Ljubljanska direk-
cija državnih železnic ima mnogo lepih
osebnih voz drugega razreda, a v osebnih
kamniški garnituri pusti vozili voz dru-
gega razreda (precej čudnega sistema),
ki nima nikdar plina in se mora človek
vodno voziti v temi. Ta voz tudi nima
nikakega naslonjala. Marsikdo bi rad zju-
traj med potjo do Ljubljane še malo za-
dremal, kar pa tu ni mogoče in sedijo
potniki vsled tega kakor clipovi ministri.
Voz tudi nima stranišča. Skrajni čas je
že, da se ta voz zamenja, kar je bilo že
enkrat storjeno, a so ga kakor nalašč zo-
pet poiskali med starimi «skatljani» in
ga uvrstili v garnituro. Treba je tudi po-
skrbeti za večje število voz III. razreda,
da ne bo večnih pritožb napram uslužben-
cem, ki ne morejo pomagati, ako se ne
zgane slava direktorja.

* Zimski vozi red. V generalni direk-
ciji državnih železnic se je te dni pričelo
z zbiranjem gradiva za nov zimski vozi
red na naših državnih železnicah, ki
stopi 1. novembra v veljavo. Zimski vozi
red bo napram letnemu le malo spre-
menjen.

* Napoveduje se huda zima. V Slavo-
niji in Bosni napovedujejo kmetje po go-
tovih znakih v prirodi za letošnje izredno
hudo zimo. V okolici Sarajeva so se v
posameznih vaseh pojavili že volkovi.

* Prometna šola v Beogradu. S 1. ok-
tobrom se otvori v Beogradu prometna
šola za železničarje, katere vodstvo kakor
tudi organizacija strokovnega oddelka
v prometnem ministru je poverjeno go-
spodu Repiču iz Maribora. Take promet-
ne šole se ustanove tudi v ostalih promet-
nih centrih države.

* Delavci maturanti. Na gimnazijah v
Brodu, Karlovcu, Splitu in Sarajevu je
maturiralo te dni 15 sarajevskih delav-
cev, ki so vsi z uspehom opravili vce-

lostni izpit. Delavci so v prostem času
obiskovali maturitetne tečaje prof. Vido-
vića v Sarajevu. Deset Vidovićevih uče-
cev, ki so lani maturirali, že obiskuje uni-
verzno. Dopoldne obiskujejo predavanja,
popoldne pa delajo v tovarnah.

* Zenske v sodni službi. Absolvirana
juristka Božena Vit je imenovana za
avskultanta pri sodnem stolu v Zagrebu.
* Nemški dnevnik v Beogradu. S 1.
oktobrom začne v Beogradu izhajati nem-
ški baje neodvisni informativni dnevnik
pod imenom «Belgrader Zeitung» s te-
densko ilustrirano prilogo.

* «Franc Jožef» dvigajo. Že lansko le-
to so se pričele priprave, da se dvigne
potopljena avstro-ogrska mala križarka
«Franc Jožef», ki že pet let počiva na
dnu kotorskega pristanišča. Ko so jo po
prezoru alirane trupe zasedle Boko Kotor-
sko kot vojno pristanišče, so francoski
mornarji zbrali municijo z vseh tamošnjih
vojnih ladij in jo zložili v križarko, jo
vsidrili tik pred vhom v pristanišče in
prepusili v oskrbo podžastniški straži.
V juliju 1919. pa je nastopil oster široki.
Straža je prepustila križarko valovom.
Križarka se je zagnala v pečine in radi
eksplozije zdrknila pod vodo. Kraj, kjer
se je potopila križarka, ima 45 m globine.
V kratkem se pod vodstvom znanega in-
ženjerja van Wiennena prično dvigalno
dela. Zaposlenih bo cel štab inozemskih
inženjerjev, delavstvo pa bo vzeto iz na-
šega pomorskega moštva. Koliko bo treba
truda, časa, materiala in denarja, lahko
cenijo samo strokovnjaki. Sodi pa se, da
bo po načrtu, ki je v to svrhu že izdelan
pomenilo dvigovanje triumf ne le udelež-
nih inženjerjev, temveč tudi tozadevne
znanosti in tehnike.

* Srbski emigranti iz Grške. Kakor
znano, se naši rojaki v grški Makedoniji
nahajajo v težkem položaju. Prijavilo se
je že štirideset srbskih družin, ki se na-
meravajo preseliti v Jugoslavijo. Grška
vlada jim v tem oziru ne dela ovir.
V našem ministru vnanih zadev se je
sestavila posebna komisija, ki bo sprejela
optante iz Grške in jih naselila v Južni
Srbiji.

* Papež dedič slavoskne kmetije. V
slavonski Vrbani je pred desetimi leti
umrl bogati seljak Anton Landečić. Na
smrti postelji je napravil oporoko, v ka-
teri je postavil za univerzalnega dediča
rimskega papeža pod pogojem, naj se za
njegovo dušo v cerkvi sv. Petra in Pavla
v Rimu opravi črna masa. Landečićevi
sorodniki pa so oporoko izpodbi-
jali in te dni je stol sedmorice v Zagrebu
razveljavil oporoko ter zapuščino pri-
delal sorodnikom kot zakonitim dedičem.
In tako je sv. oče ostal brez kmetije.

* Parna žaga na Rogoznici pogorela. —
Na Rogoznici pri Ptuj je dne 24. sep-
tembra v jutranjih urah pogorela parna
žaga Writzeljeva. Kakor je požar nastal,
še ni pojasnjeno. Požar se je hitro raz-
širil in je poslopje s stroji popolnem po-
gorelo. Energični rešilni akciji ptujске
požarne brambe se je posrečilo, da je bil
ogjen lokaliziran.

* Da reši knjigo — izgubljen življenje.
Dijak meščanske šole v Kraljevi Anton
Grubišić iz Plas se je večkrat vozil z
avtomobilom, ki je v prometu med posta-
jo Plase in Cirkvenico. Tako tudi prošli
torek. Po nesreči pa mu je padla šolska
knjiga na cesto. Mladi dijak skočil naglo
iz avtomobila, da reši svojo knjigo. Pri
skoku pa je padel tako nesrečno, da je
prišel pod zadnja kolesa avtomobila, ki
so mu zdrobila prsni koš. Dijak je bil
takoj mrtev.

* Železniška delavnica v Nišu. Kakor
poročajo iz Beograda, je prometno mi-
nistristvo odredilo, da se železniške delav-
nice v Nišu razširijo tako, da bodo mo-
gle pričeti tudi s fabrikacijo novih loko-
motiv.

* Radi raznih poverb je za vedno
izgnan iz naše države na podlagi odlo-
be policijskega komisariata v Mariboru
bivši gozdar Adolf Weiss, pristojen v
Linz v Gornji Avstriji.

* Kačaki napadli poštne avto. Na cesti
Kosovska Mitrovica-Raška so prošli čer-
trtek kačaki napadli poštne avtomobil.
Zahtevali so denar ter odprli vse vreče
in pisma. Ker niso našli denarja, so raz-
bili avto. Sprevednika so oplenili in slek-
li do gola. Oropali so tudi šoferja in
dva potnika. Kačakov je bilo osem. Vsi
so bili do zob oroženi.

* 25 let komita. Južna Srbija se je te
dni osvobodila skoraj dnevnih komitskih
napadov. Krvočolni Lazar Divljanec je
bil v šumi Ostrovnica, v kumanovskem
srežu, od žandarmerijskih čet obkoljen
in z drugimi komiti vred ustreljen. Z
njim je poginil tudi vojvoda Stojan Tu-
šev. Mrtva trupla obeh so bila prepelja-
na v Skopje. Ko so ju peljali skozi Div-
lje, rojstni kraj Divljanca, se je zbralo
mnogo ljudstva, da vidi mrtvega komi-
skega vodjo. Zanimivo je, da mati in
sestra njegova, ki sta spremljali mrtve-
ca, nista kazali prav nič žalosti. Njega-
va rodbina ga že šest let ni videla. Med
komite je šel pred 25 leti in je bil desna
roka makedonskega gibanja. Na njegovo
glavo je bilo razpisanih 150.000 Din.

* Reparski napad v župnišču. Iz Novega
mesta nam poročajo: V četrtek, 25. t. m.
okrog 1. ure jutraj sta vdrla v spalnico
župnika Volca v Soteski pri Toplicah dva
zakrinkana lopova. Iznemadeno župniku
sta nastavila bajonet na prsa ter ga po-
zvala «Roke kvišku!» Potem sta ga zve-
zala, mu vzela denar, uro in puško ter
odšla norčujoč se, da mu prineseta de-
nar nazaj, če bosta kaj dobila v gradu.

Halo! Kam tako hitiš?

K ALBINU TURKU v Prešernovo
ulico, tam se najceneje kupijo nogavice
vseh vrst, rokavice, naramnice, tresce, ve-
zenine, gumbi, svileni trakovi, elastika ter
vse potrebščine za šivilje in krojače.

Za modne hlače

in modne telovnike je dospelo
blago.

Vzorci lepi! Nizka cena!
Drago Schwab, Ljubljana.

kjer se tudi oglašita. Zanimivo pri tem je,
da se je roparski napad posrečil v kljub
temu, da imajo pri hiši štiri pse.

* Med odbijače. Iz Dubice poročajo, da
je na tamkajšnjem kolodvoru zavrač
Mijo Zestoki pri ranžiranju vlaka tako
nesrečno prišel med odbijače dveh vago-
nov, da so mu popolnem zmečkali glavo.
Ostali je na mestu mrtve.

* Avtomobilska nesreča v Beogradu.
V Beogradu se je predvčeršnjim popol-
dne pripetila težka avtomobilska nesre-
ča. Tovorni avto tvrdke «Razvitak» je vo-
zil pesek od skladišča. Tik pred želez-
niško progo je nastal defekt na motorju
in šofer ga je skušal takoj popraviti. V
tem pa je pripeljal vlak ter se z vso silo
zaletel v avtomobil, ki je stal na želez-
niškem tiru. Avto je bil razbit, lokomo-
tiva in dva vagona pa zelo poškodovana.
Šofer je bil smrtonosno ranjen, dva
delavca, ki sta bila na avtomobilu, pa sta
bila le lahko poškodovana.

* Tatvino krav v Središču, o kateri
smo že poročali, je bržkone izvršila ne-
ka 30-letna Marija Korošec iz Jablance.
Krave so izsledili in vrnili lastniku, tati-
ca pa se je znala še pravočasno umak-
niti. Korošecova je 5. t. m. ubežala iz za-
porov jetniške okrožnega sodišča v
Mariboru, kjer bi morala odsedeti radi
raznih pregreškov večmesečno ječo.

* Novi tečaji za strojeplasje, stenografijo
in knjigovodstvo (posamezni pouk) zač-
nejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Maribo-
ru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece.
Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisal-
nimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor.

* Srbohrvaščino poučuje prvovrsten
strokovnjak, posamezno in v skupinah, po
Berlitzovi metodi, tudi cirilico, čitanje in
pisanje. Vpisovanje in pojasnila v trgo-
vini s pisarniškimi stroji Ant. Rud. Le-
gat, Maribor, samo Slovenska ulica 7,
telefon 100.

* Filatelisti in drugi nabiraleci! «Ko-
lektor» v Kranju v kratkem izda tretje
številko svojega lista. Prijavite se čim-
prej, da pridete v novi seznam članov.
Podpirajte naš domači krojek! 2103
* Največje zanimanje vlada za zgradbo
sistema «Seidels». Na velesejmu je bil
zgrajen paviljon po tem sistemu. Opo-
zarjamo na tozadevni inšert v današnji
številki. 2101

* Redna letna župna skupščina župe
slovenskih sklavov se vrši v nedeljo,
28. septembra ob četrti na 11. uri dopolne
v risalnici tukajšnje realke. Vabijo se vsi
prijetelji skavtizma in gozdovništva. 2099

= Spirit gorljiv =

terpentin, salmijar, pravi kranjski firnež
prašno olje, oljate in suhe barve, slikar-
ske in plesarske potrebščine.

Ravhekar & Derganc

Pred Skofijo št. 20

4943a

Ia violinist

se išče

naslov v upravi «Jutra».

4965a

Kino Ideal

predvaja v ponedeljek 29., torek 30. sept.
in sredo 1. oktobra krasno orijentalno
dramo iz barama

Lepotica Baydada

v 7 dejanjih. Carobne slike, napeta vsebina

PREDNAZNAILO

Atraktivna v dveh delih

Grbavec iz Notre Dame

Radio termalno kopališče Laško

odprto vse leto

4697/a

po 1. septembru 50 % popusta.

Cement

H. Petrič

LJUBLJANA

Gospodarska 16

Telefon 343

Iz Ljubljane

u— Policijske prijave. Od petka na so-
boto so bili prijavljeni policiji sledeči
slučaji: 4 tatvine, 1 prestopok kaljenja
nočnega miru, 1 prestopok pijanosti, 8
prestopkov cestnega policijskega reda,
1 hoja po železnici, 1 prestopok navija-
nja cen, 1 nezgoda, 1 prestopok o zgl-
ševalnih predpisih, 1 popad psa, 1 izguba
psice in 1 prestopok razgrajanja. Arca-
cije so se izvršile štiri in sicer: 1 radi
prepovedanega povratka, 1 radi post-
panja in 2 radi prestopka tatvine.

u— Nesreča. Ko je napeljal v petek
popoldne 19-letni elektromehanik Mak-
so Vlah, uslužben pri transformatorju v
novi zgradbi Ljubljanski dvor žice za
električne luči, je padel v dva metra glo-
boko klet. Dobil je notranje poškodbe.
Obveščena je bila rešilna postaja, ki je
ponesrečenca prepeljala v bolnico.

u— Hud pes. Strojnik pri južni želez-
nici Edvard Mazi je prijavil, da ga je v
petek, ko je šel iz službe domov, napad-
el pes, last posestnika Valentina P. v
Železniški ulici. Ugriznil ga je močno v
nogo ter mu raztrgal tudi obloko.

u— Prijet ubežnik in vlomilec. V pe-
tek okrog 8. zjutraj je srečal stražnik na
Poljanskem nasipu mladega moža, ki se
mu je zdel nekam sumljiv. Napovedal
mu je aretacijo, kajti medtem se je spom-
nil, da ima pred seboj vojaškega ubežni-
ka, ki se skriva že od spomladi, 23-letne-
ga Milana Černivca. Možakar ima na ve-
sti tudi vlom, ki ga je izvršil julija me-
seca v stanovanje svojega brata v Kap-
toljski ulici. Odnese mu je takrat zlat-
nine in oblike v vrednosti 7500 Din. Od-
dan je zaenkrat bil vojaškim oblastem,
da odsluži svoj vojaški rok, zatem pa se
bo zagovarjal še pred sodiščem, kjer bo
še posebno nagraden za dokaz bratovske
ljubezni.

u— Aretirana tatnica. 18-letna Ana V.,
dama z Glince pri Ljubljani, je početkom
tega meseca vstopila kot služkinja pri
gospoj M. O. v Ilirski ulici. Že po štirih
dneh pa se je premislila in ubežala. Za
popotnico si je vzela par sandal in 100
Din gotovine. Zatem se je nekaj časa
potepla okrog po mestu, v petek pa se
je vrnila domov, kjer je bila še isti dan
aretirana.

u— Sokol v Mostah priredi v nedeljo
dne 5. oktobra cvetlični dan v Ljubljani.
Prosimo cenj. občinstvo, da nam daruje
nekaj cvetja. Dohodek cvetličnega dne
je namenjen za zgradbo sokolskega do-
ma in za nabavo telovadnega orodja. Za-
to se nadejamo, da naš apel ne bo brez-
uspešen. Darovalci cvetlic naj sporoče
svojo dobro voljo na ta ali oni način So-
kolskemu društvu v Mostah, nakar pri-
de po cvetlice naš zastopnik. — Odbor.

u— Opozarjamo na predavanje, ki ga
priredi jutri, dne 29. septembra ob 8. uri
zvečer v dvorani Mestnega doma Jugo-
slovensko - češkoslovaška liga v Ljublja-
ni. Predava dr. Fran Mesencel, asistent
umetnostnega zgodovinskega seminarja
ljublj. univerze o češkem modernem ki-
parstvu in slikarstvu. Predavanje bodo
pojasnjevale skioptične slike. 2080

u— Preporodaši! V ponedeljek se vrši
občni zbor S. J. S. U. «Preporoda» v
dvorani «Naprednega dijaškega doma»
(bivša arena Narodnega doma). Vabje-
ni so vsi napredni dijaki srednjih šol in
učiteljski.

u— Vinska trgatve dvorskega izobra-
ževalnega društva pri «Mraku» dne 5. ok-
tobra, bo ena najzanimivejših priredit-
v letošnji jesenski sezoni. «Funkcionarji»
trgatve obetajo tako mlajšim kakor
tudi starejšim obiskovalcem toliko užit-
ka in zabave, da bi bilo resnično lahko
vsakomur žel, kdor se je ne bi udeležil.

u— Kavarna «Central» otvori tudi go-
stilniški obrat. Ob tej priliki je danes
koncert salonskega orkestra. Začetek ob
21. uri. V gostilni točim pristni salonski
cviček, rizling, jeruzaleme in drugo, vse
po zmernih cenah. Priporočam se Štefka
Miholič. 2098

u— Kavarna «Leon». Vsak večer svira
salonski orkester. 2010

u— Ugodna prilika. Radi hitrega dvi-
ga dinarja in velikega pomanjkanja go-
tovine se v trgovini Jos. Bedrač, Alek-
sandrova cesta 12 od ponedeljka dalje, do-
kler zaloga traja, prodaja razno manu-
fakturno blago po izredno nizkih cenah.

u— T. K. Skala sklicuje obvezen sest-
nek za vse člane smučarje v torek dne
30. t. m. ob 20. uri. Lokal Narodne ka-
varne. Članstvo opozarjamo, da se bodo
vse klubove zadeve objavljale v izlože-
nem oknu «Putnika». 2092

u— Svetlo likanje ovrtnikov in vse
perilo morete dobiti najlepše le v higi-
enični pralnici Simenc, Kolodvorska uli-
ca št. 8. 2093

LJUBLJANA POSTAJA VELIKO-MESTNA.

Znani in zaradi svoje lepe lege v sre-
dini mesta priljubljeni Kino Matica se
pod novim vodstvom iz temelja renovira
tako, da bo kolikor se že sedaj vidi, go-
tovo najeleгантnejši kino v celi Jugosla-
viji. Kakor se iz načrtov projektiranega
dela, ki nam jih je dalo vodstvo rade-
volje na vpogled, razvidi, se bodo ta
kino po zopetni otvoritvi s pravico posta-
vil v isti red s prvovrstnimi kinemat-
ografi največjih mest. Sama dvorana je
restavrirana strogo v renesansem slogu,
medtem ko se stranski prostori, to je bu-
fet, čakalnica, garderoba itd. restavri-
rani v modernem slogu. Novemu vodstvu,
ki je v to svrhu doprineslo volikanske
žrtve iskreno čestitamo, a od ljubljanske-
ga občinstva pričakujemo, da bodo znalo
ceniti te žrtve, s katerimi naša bela Ljub-
ljana postaja res velike mestna. Sicer se
pa na to stvar še povrnemo, ko bodo vsa
dela popolnoma končana.

PLESNI ZAVOD VACLAV VLČEK-A

Dovoljujem si p. n. sl. Občinstvu vjud-
no naznaniti, da 30. t. m. odpuštam na
kongres mednarodne unije plesnih učitel-
teljev, ki se vrši 3., 4. in 5. oktobra v
Parizu, v proučevanje plesnih novitet le-
tošnje sezone, ki jih bo omenjeni kongres
določil ter da po svojem povratku otvo-
rim

dva elitna plesna tečaja letošnjih
novitet

ki se bosta vršila ob sredah in petkih,
pričnši s 15. oziroma 17. oktobrom t. l.
v dvorani Kazine za omejeno število ob-
iskovalcev. Istotako bom dajal pouk po-
sameznikom ali privatnim družbam.

Vaclav Vlček

Prijave, kakor tudi vsa tozadevna po-
jasnila se sprejemajo od 1. do 11. okto-
bra t. l. med 10. do 12. in 15. do 18. ure
v Ljubljani, Sodna ulica 5/1. 2104

Nakup zlata, srebra,

platina, starega denarja itd. — Tovarna za
ločenje dragih kovin, Šp. Šiška, Sv. Jerneja
cesta 231. 4966a

Iz Celja

e— Celjskim Nemcem! Vsi, ki hočete
živeti s slovenskimi celjskimi meščani v
miru, se boste danes vzdržali volitev, pri
katerih gre samo za grdo izzivanje Vaših
nestrnih somišljenikov napram Sloven-
cem v Celju. Zajamčena je gospodarska
enakopravnost vsem tistim, ki bodo ostali
li doma in s tem pokazali, da so se tudi
v resnici že zvečeli v naše nove razmere.
Brezobziren gospodarski boj pa velja
onim slovenskega denarja sitim nemšku-
tarjem, ki skušajo s pomočjo narodnih
izdajic obnoviti na celjskem magistratu
predvojno nemško gospodarstvo.

Iz Maribora

a— Večerni pouk v knjigovodstvu,
dopisju, srbohrvaščini, stenografiji in
strojeplju se prične 1. oktobra. Prijave
za posamezne predmete se sprejemajo
ustno ali pismeno na državni trg. šoli
v Mariboru, Zrinskega trg 1, I. do dne
1. oktobra. 2105

a— Svetovni šahovski mojster dr. Las-
sker prispe v torek dne 30. t. m. zjutraj
v Maribor in bo zvečer ob pol 20. uri
predaval v mali Götzovi dvorani. Zanimi-
vemu predavanju sledi simultani igra.
Vstopnice se dobijo pri sodniku E. Kra-
merju, profesorju Favaju in v trgovini
Brišnik v Slovenski ulici.

a— Umetnostna razstava Kos - Pirnat.
Stiplošek se otvori danes ob 11. uri v
kazinski dvorani. Trije mladi domači
umetniki hočejo pokazati svojim rojakom
moderna stremeljenja. Kos je letos
dovršil praško akademijo, Pirnat še študi-
ra na zagrebški akademiji, Stiplošek
pa je že znan iz razstav in po svoji map-
«Stari Maribor» in pa po svojem preda-
vanju o moderni umetnosti v ljudski uni-
verzi.

a— Mlad Ahasver. 12-let

Iz življenja in sveta

Angleški prestolonaslednik v Ameriki

Člonek d. opisa Matin

Angleški prestolonaslednik princ Valdeski, ki je zadnja leta neprestano na potovanju križem sveta, se nahaja zdaj zopet na »turneji« po ameriških Zedinjenih državah. Ameriški državljani so si eer hudi republikanci, a vseeno zelo radovedni, kako izgleda resnični princ in vrhu tega še tak, ki mu je namenjeno, da postane vladar največje države sveta. Zato vzbuja mladi simpatični princ ogromno senzacijo, kjerkoli se pojavi in

ga spoznajo, kar ni posebno težko, saj so vsi listi polni njegovih slik. Prestolonaslednika zanimajo v prvi vrsti sportne prireditve — vsaj navidezno, ker v resnici se gotovo zanima tudi za druge, zanj važnejše stvari. Njemu na čast so priredili v parku Belmont pri New-Yorku velike konjske dirke, katerim je prisostvovalo več stotisoč ljudi. Gornja skupina s prestolonaslednikom (v sredi brez površnika) je fotografirana na tej dirki.

Cevapčiči in spaghetti

Ko smo se študirali v Pragi, v času naše omladine, Masaryka, sokolskih zletov in mladega nacionalizma, — o! lepi časi, — da, takrat smo navadno večerjali okusni kisli slovenski fižol pri Pipanu, Moravská ulica 22 na Vinohradech; prve dni v mesecu smo ga zalili z maselcem domačega vipavca. Kulinarčnih zahtev nismo imeli, vsaj posebnih ne, in vrhu tega slovenski študent ni bil nikdar razvajen. Nekaj Primorcev je hodilo vrag vadi kam na makarone, toda to je bila tajnost njihove klape. Čuvali so jo bolj ljubosumno, ko frammassoni svoje tajnosti. Za cevapčice pa mladi nacionalisti sploh se nismo vedeli, razen onih redkih, ki so že videli naš Piemont.

Danes imas v Ljubljani nekaj malega onih kulinarčnih užitkov, ki jih najdeš v Beogradu, ali bolje, v Šabcu, Nišu ali Skoplju. Seve, tam jih najdeš le, če greš v domače »kafane«, ne v zapadnoevropske hotele z dunajsko-francosko kuhinjo. V Ljubljani pa je včasih najdeš v slabem pravopisu lepa imena lepih reči na hotelskih jedilnih listih, če ti pa prineso, kar po teh imenih naročiš, si temeljito razočaran. Sicer sem tudi v Beogradu »not padel«, ko sem naročil »sutlijaš«, dobil pa — mlečni riž.

V Pragi, tam so vedno znali več ko hruske peč. Tudi sedaj. Star praški študent, ki je že zelo radoveden, kako se je ta naša nacionalistična Meka razvila, odkar je — večina med nami — ni več videla, star praški študent še vedno čita praške liste. V enem njih najdemo tudi to le zabavno:

Tudi če nisi bil na poletnem ali drugačnem potovanju, prideš v Pragi na svoj račun. Ni treba, da pogledaš v Baedekerja: »Kumanovo, 28 km, sedež nižje realke in višjega rabina, živahna trgovina z južnim sadjem«. Da znajo Srbinje dobro kuhati, izveš v praški restavraciji »Kumanovo« v Vodičkovi ulici. Samo pokusi tam okusne »cevapčice«!

To je haširana zmes kozličega in govejega mesa, v majhne kupčke zgneten, ali pa »džulbastijo«, na raznjo pečeno govedino, in mala antanta teh jedi s češkimi knedliki je pravcata kulturna pridobitev, ki jo »občutiš globoko v notranjosti«. Ne pozabi tudi »ražnjičev«, pečene svinjine v majhnih kockah, nanizanih na žico. Evo, to je Jugoslavija, Jugoslovane pa v »Kumanovu« spoznaš le na slikah, ki se vrste po stenah. Kolo, handžar, slikar je Čermák. Jugoslovani hodijo v češke »vyčepce«, v »Kumanovo« prihajajo Čehi. Ta izmenjava tudi spada k mali antanti in je medsebojen kompliment in priznanje ter dokaz, da je izmena kulturnih pridobitev mogoča tudi brez koridorja.

Praga ima tudi obilico francoskih restavrantov. Tja pa ne hodim rad, ker se pred francoskimi nadpopolnimi strežaji šele zavem svoje nepopolnosti. Z odprtimi ustmi občudujem njegovo umet-

nost, kako zna med vilicami in žlico balansirati krompirček z omako vred. Tolažiliva je edino zavest, da je tudi ta strežaj in pol le domačin iz rodu Pepikův, in ona dama v bufetu z nervoznim obrazkom pristne francoske rase se piše za Hruškovou. V »Petit Monico« tuli, žvižga, poje in ropota celo radlofon, in ljudje se začudeno vprašujejo: »Ježiš, kako to, da nikdo ne menja žeblijev in plošč?«

Od tod v »Moskvo«, v »Sokolska tri-da«, k široki skledi »sašlika kavaskjeggo«, bogato garnirani z vsem, kar daje širokaja Rus, s paradižniki, čebulico, papriko, kumarci, krompirčki, graham in fižolčkom. V bufetu stoji razne zakuške, riba in paradižniki, vodka v steklenicah s cevkami, za njimi pa plavooka Rusinja s širokim smehom in dve točajki, Galina in Antonina, ali Nastja in Pelagija, kakor hočeš. Godba pa igra »Umr bedjaga«, ali kar hočeš. Pa ruski, pa ruski! Težko, v molu, zamišljeno, žalostno, da iz samega obupa piješ in ješ in plešeš in si pridelaš solidnega ruskega mačka.

Hajdlno dalje, kje laglje pozabiš, da umirajo volaki (»umr bedjaga«) in kjer se najbolj gosta kri zvalovi, ko jej priliješ chiantija. Oštr je Giannangelo Perniola. Giannangelo mu je ime, ki se z vinom vred razleze na jeziku, in prilimek Perniola je kakor pesem — za težke jezike ob Vltavi. Nekoč je bil na Jungmannovem namesti, tudi mi smo se nekoč zgubili k njemu, sedaj je na Tylovem namesti nekdanja prijazna purgarskolaska spelunka je sedaj eleganten restavrant, se imenuje »Roma«, domačin pa še vedno poje svoj znani »Vorra-ai mo-ho-rrrihr!«. Po stenah vise Pantheon, Foro Romano, Piazza del Popolo, na krožnikih se kade dolge kuhane spage, spaghetti. Ješ jih z očmi, z ušesi, z nosom, z ovratnikom, s prsti, z lasmi, samo z ustmi ne. Kakor kaže, se ti opletajo okrog vratu, po mizi, kolenih, — v kotu pa se nasmiha kolonija pravih Lahov, ki poznajo ta trik in si dolgočasne makarone ročno ovijejo okrog vilic, katere drže samo z levico. Znat' se mora! Spaghetti al sugo s paradižniki, ali al burro, maccheroni, subioti, frittiole, tofe piccole o grandi, — vedno ista reč z drugim imenom in v drugi obliki, za Lahe in za deco Kakor pri nas »virštelci«, ki so priljubljeni le radi humoristične oblike. Razreži jih in jih razloži po krožniku, pa so izgubili vso privlačnost...

Toda stari študent naše sorte bo v Pragi, kadar jo zopet obišče, po vseh teh lepotah in novotah mahnil končno le zopet gori na Vinohrade, v Moravsko 22, k staremu Pipanu, na klobaso, vipavca in fižol. Enkrat še, le enkrat še...

Reševalci Nemčije

Člonek d. opisa Matin

Po londonskem sporazumu o izvedbi Dawesovega načrta so poverjena važna, deloma kontrolna, deloma vodilna mesta v nemškem gospodarskem življenju odličnim inozemskim gospodarskim kapacitetam, večinoma Amerikancem.

Prinašamo danes sliko treh mož, ki se v tej zvezi v zadnjem času vedno znova imenujejo. So to od leve na desno: Owen Young, Parker Gilbert in Mc. Garrah.

Todor Aleksandrov

Člonek d. opisa Matin

ki je bil nedavno umorjen v Bolgariji. Slika predstavlja slovitega voditelja Makedonstvujuščih v komitski uniformi.

Viljem v prognanstvu

Pariški »Matin« javlja iz Amsterdamu zelo zanimive podrobnosti iz življenja trinoga nemškega cesarja v Doornu: Kakor pravi list, se Viljem trudi na vse mogoče načine da bi se priljubil prebivalstvu. Kogar sreča, se mu odkrije. Če mu je dotičnik le količjak znan, mu prijazno stiska roko. Poznancem daruje

Člonek d. opisa Matin

svojo sliko s podpisom. Razdelil je že neštivilno cigaretnih doz. Pozdravlja ljubezno celo paglavce, ki jih srečuje na cesti. Pri svojem »telesnem« slikarju je naročil dve svoji sliki. Ena ga predstavlja v generalski uniformi, druga pa v obleki raziskovalcev polarnih krajev s kučmo iz astrahana na glavi. Viljemovo spremstvo se vključ splošnovanju, ki ga kaže napram njemu, ni moglo vzdržati smeha ob tej sliki.

Viljem do pred kratkim ni čital dnevnega časopisa, temveč samo nalašč zanj pripravljene vesti. Sedaj pa čita sam liste in je točno poučen o svetovnih dogodkih. Ravno tako tudi ne cenzurirajo pisem, ki jih dobiva. To izpremembo je uvedel novi dvorni maršal, ki ni prišel v Doorn po posredovanju monarhistične kamarile. Viljem je tako dobro poučen o dogodkih v Nemčiji in o njih tudi dopisuje s »kronprinci«. Izmena pisem se vrši po posebnih kurirjih. V zadnjem času se govori, da Fritz poseti očeta v Doornu, če bo dovolila poset nizozemska vlada.

Viljem živi zelo mirno. Dasiravno je zelo varčen, če ne že naravnost skop,

priljeva vendar vsako toliko nekake glasbene večere, ki pa so zelo skromni i glede sporeda i glede povablencev. K tem večerom vabi tudi inozemsko aristokracijo, ki pa se jih izogiba na vse mogoče načine, kar je posebno neljubo Viljemovi soprogi, ki je upala, da si v Doornu ustvari majhen dvor. Pri sprejemih, tudi najintimnejših, je vse prav tako strogo dostojanstveno in svečano, kakor je bilo v cesarskem gradu v Potsdamu. V premorih med koncertom stopijo gostitelji in gostje v bufet. Vrata se hipoma odprejo in služabniki, za katere se zdi, da so vzrastli iz tal, nudijo ceremoniozno okrepčila ter izginejo potem na neviden migljaj, kakor da bi se vdrl v tla.

»Cesarica« Hermina, ki je težko obolela, se nahaja še vedno v Baden-Badnu. S soprogom dopisuje vsak dan. Kakor se zdi, Viljem zelo pogreša soprogo in se je za preganjanje dolgega časa lotil svojega starega dela: žaga drva.

Nizozemska vlada je zelo popustila v nadzorovanju bivšega cesarja. Če bi Viljem hotel pobegniti, bi mu bilo to zelo lahko. Kakor se pa zdi, mu ni za to. Orožniški stotnik, ki mu je poverjeno nadzorstvo nad njim in mora biti vedno pri njem, mu je postal najboljši tovariš. Viljem dela v družbi z njim dolge izprehode in ga je tudi že pridobil za slasti žaganja drv.

Slika nam kaže Viljema, ko se vrača vrača s svojo ženo s sprehoda.

Zdravniška afera na Dunaju

Trije najboljši avstrijski internisti pod obtožbo zaradi odplavljanja telesnega ploda.

Dunaj, ki doživi vsak dan kako novo senzacijo, ni imel zlepa take afele kakor te dni. Državno pravdnštvo v avstrijski prestolici ima namreč opraviti s tremi zdravniškimi internisti, ki so odplavljali ženskam telesni plod pod pretvezo, da se to mora storiti, ker tuberkulozni ženski porod škoduje. Zdaš se vsi trije nahajajo v preiskavi.

Avstrijski kazenski zakonik namreč vsebuje važno določbo, da je v republiki Avstriji kazensko zabranjeno odpravljati plod. Ta paragraf je že ponovno razburjal duhove avstrijskih pravnikov in zdravnikov, ki so ob vsaki delikatnejši priliki prišli v ostre konflikte. Dočim stoji juristi na stališču, da je določba popolnoma utemeljena, se zdravniki, to bore zoper njo. Na Dunaju obstajajo celo društva, katerih eksistenca je posvečena samo boju zoper paragraf 144. Posebni listi, pisatelji in organizacije si na vso moč prizadevajo, da se doseže odprava imenovane določbe, ki ovira ženske v njihovem svobodnem postopanju.

Kljub temu pa, da se določba strogo izvaja in natančno pazi na vsak pregrešek zoper njo, so slučajji odplavljanja telesnega ploda vedno pogostejši. Zdravniki si ne dajo diktrirati in delajo po svojem prepričanju. Na Dunaju skoro ne mine dan, da te bi stala pred sodiščem ženska, ki se je pregrešila zoper postavbo o preprečevanju materinstva. Spori so vedno ostrejši in že se čujejo glasovi, da bo treba § 144 izpremeniti ter ga omiliti, ker se je izkazal v dosedanjih praksi za nemogočega. Pogostoma so posledice paragrafa tuži te, da zdravniki zavračajo ženske, ki hočejo preprečiti materinstvo, naker se sliši je obračajo na babice, ke seveda za ducat storiyo vse. A ker so babice neizkušene in ne postopajo pravilno, se čim dalje bolj pogostoma dogaja, da se operativni poskusi ne obnesejo in da ženske shirajo in umro na posledicah izkrvavitve.

Najnovejši konkreten slučaj je postal na zatožni klopi tri najbolj sloveče avstrijske interniste, ki so obtoženi, da so ženskam odvzeli telesni plod z izgovorom, da pacijentke ne morejo prenesti poroda radi tuberkulozne inklinacije. Državno pravdnštvo je radi tega pozvalo zdravnike na odgovor. Toda kmalu je spoznalo, da ne bo imelo v zadevi lahkega stališča. Zdravniki so nam-

Fr. Z.

Fotoaparat

Moj svak fotografira, ne tako, da bi mu kaj neslo, ampak nasprotno: le za kratek čas, in ima tak aparat kakor harmonika; fotografiral me je in so bile razne reči na fotografiji, bilo je precej lepo. Moj svak je takšn: vse, kar vidi, mora imeti, in je res dobil še drug aparat in potem še tretjega, pa je sklenil, da bo zaradi pomanjkanja prostora prvega oddal. Moj fant, ki je star enajst let, je pa takšen, da vzame, če se mu kaj da, pa mu je moj svak dal oni prvi aparat in ga je moj fant vzel seveda in tako se je zgodilo, da je fotoaparat prišel v našo družino.

Ni hudoben moj svak in je izključeno, da je gojil ob tej daritvi kakie zle namene. Marveč se je žrtvoval in je dal mojemu fantu potrebne nauke in sva poslušala nauke tudi mi dva, moja žena in jaz, in sem rekel ženi: »žena, ali poslušas? Zapomni si!« Žena pa se je zanašala, da si bom zapomnil jaz in sva oba kimala svaku in rekla: »Tako?« in »Aha!« in »Ali je mogoče?« in sva izjavila, da sva zelo hvaležna.

In zdaj moram najprej vsakogar resno svariti, naj bo previden, predno si da od kogarkoli podariti fotoaparat. Taki aparati so jako potuhnjeni, na videz so skromni in preprosti, potem pa, ko ga imaš, so z njim združeni nebrzdani stro-

ski, vsak dan je zopet kaj treba, za tisti denar bi lahko živega otroka redil, oblačil in pošiljal v šolo.

Jaz nisem strokovnjak in morebiti se mi zdajle kakšna beseda ne posreči. Fant pa je strahovito hitro napredoval v fotografski učenosti, vsak hip se je naučil novega izraza, vsak novi izraz pa je stal ogromne dinarje.

Najprej mu je bilo treba stativa. Stativ da je poglavitna stvar. Brez stativa, je dejal, da aparat ne funkcijonira. Prej, je dejal, bi mogel fotografirati samo s stavitom in brez aparata, kakor brez stativa. Stane pa toliko in toliko in je bil že vprašal v prodajalni.

Toliko denarja v vsem svojem življenju nisem imel in sem odgovoril sinu: »Stric je močno zaposlen. Morebiti je na stativ pozabil; hudo mu bo, ko bo zapazil, da ga ni dal. Stopi tja in povej stricu, da ga lepo pozdravljam!«

Stric, to je moj tast, je bil resnično močno zaposlen in je odgovoril, da stativa ni pozabil. Ampak, je dejal, da ga zato ni dal, ker ga sam potrebuje. Vendar da ga baš ta hip ne potrebuje in naj bo in ga je fantu posodil.

Ta stativ ima tri noge in je res jako poglavitna stvar, aparat vse bolj drugače izgleda, če stoji na svojih nogah, veliko bolj moško, junaški in sploh. Če bo tast stativ zopet potreboval, bo že ponj prišel k fantu, saj nismo »kregani, tasta vedno radi vidimo.

Stativ smo torej dobili. Ali je imel aparat še milijon drugih potreb: Rdeče luči in okvirov in kaset in skledic in soli in popra in takega papirja in drugega papirja in še bolj drugega — neverjetno!

Smu dostojni ljudje, ne? in si nismo mogli in si ne moremo v eno mer in kar vsega izposojati od svaka, lahko bi rekli, da smo umazanci, in bi bilo to zoper čast! Pa sem moral šteti bridke dinarje.

Se odeje je bilo treba fantu za črez glavo. Stric je dejal, da je on nima in da si pomaga s krilom svoje soproge. Pa je potem žena dala fantu batiranko in je res batiranka jako pripravnna za fotografiranje: notri je temna noč. Na oči je batiranka lepo rdeča in se fant ni malo postavil, ko je fotografiral pred hišo, le on konj se je splašil, toda je bil mlad in s kmetov.

Strahovito je bilo to ropotije in sem se moral s posteljo umakniti v kuhinjo, da so dobili v sobi prostora za aparat in vse drugo.

Fant je bil jako srečen. Z vsmo se je lotil fotografiranja in je fotografiral vse dimnike, kar se jih vidi iz našega okna, in naše kanarčke, zdaj imamo štiri, in dve služkinji iz naše hiše in tetino gos in kdor mu je prišel na pot, nikomur ni prizanesel.

Tako so mu pravili, sam nisem bil zaven, ker po dnevu hodim v pisarno. Ampak zvečer sem ga poslušal in je fant ja-

ko modro govoril o razsvetljavi in celodinu in fiksiranju in Agfi. Sploh ljubi fant blagodonečne besede in kadar le more, reče »odnosno« in »ogromno« in »baje« in »zadovoljivo«, to je dosti, ko je še tako mlad.

Včasí pa ugasne luč in zagrne okna in potem šari pri mračnem svitu rdeče leščerbe. Tačas ne sme nikdo ven in nikdo not, pa je dolgčas v temi in se rajši zmažem molit in spat. In so police pri vseh oknih zastavljene s steklenicami in skodelicami in ne more človek oken ne odpirati ne zapirati.

Kakor rečeno, naj si vsak poprej premisli, predno si dá podariti tak aparat.

Vendar bodi resnici na ljubo priznava. Čisto brez koristi ni ta stvar. Nele, da blaži srce in bistri um in bo sinu še v poznih letih nudila prijazen spomin zbirka dimnikov in gosi in kuhinjskega ženstva. Nego ima tudi svojo praktično vrednost. N. pr. za legitimacijo.

Za železniško legitimacijo sem potreboval fotografijo, pa nisem imel nobene. Pot k fotografu je jako neprijetna. Prvič vedno pozabiš, da moraš tja, in se spomniš šele zvečer. Drugič se moraš briti, jemati sveže ovrtnike in druge take komedije, navsezadnje pa še plačaj za svoj lastni trud in svojo zamudo — to marsikomu ni všeč!

Pa je naravnost užitek, če imaš fotografa doma. Lahko sem šel kar v copatah na dvorišče in je fant pokrkl sebe

in aparat z batiranko in že je dejal, da bo slajno, in komaj da sem kihnil, kajti solnce mi je sijalo v nos, že je sprožil in je bila zame stvar opravljena!

Fant se je žuril in je zvečer v temi fiksiral ob silnem govorjenju, ne vem, ali vsi fotografi toliko govore, kadar fiksirajo. Drugi dan je v solncu razvijal in zraven pel »lala«, ne vem, ali vsi tako pojo. In ko sem opoldne prišel domov, je bila fotografija že gotova. Pri fotografu bi bil čakal nanjo celo večnost, in se bi bil rekel, naj pridem jutri.

To me je jako veselilo.

Aparat je jako dober, še predober — vsaka podrobnost se razloži. Na telefoniku imam n. pr. madež, mislim, da je od omake, ni se mi zdel važen in sem nanj pozabil. Na fotografiji pa se vidi čisto natančno — kakor da bi bil živ, kar prijel bi ga! — In mi niti ni bilo kaj za to, da se vidi! Naravnost neverjetno! Zares čudno, kako so ljudje pametni!

Le ne vem, ali bo fotografija sprejeta za legitimacijo. Na železniškem ravnateljstvu so sitni in jo bodo morebiti zvrzili. Namreč na fotografiji nimam glave. To res ni točno: v naravi jo imam. Kakršna je koli, toda imam jo! Seveda jo imam, drugače ne bi bil živ! In bi lahko to vedeli tudi na železniškem ravnateljstvu in bi lahko prezrli malenkostno hišo. Da ne bo stroškov! Toda, ako hočejo, lahko so sitni — temu se pravi birokratizem! Bomo videli!

reč vseučiliški profesorji: dvorni svetnik dr. Ortner, lastnik istoimene klinike na Dunaju, prof. dr. Sörgo in prof. dr. Neumann. Vsi trije so sloveče kapacitete in dr. Neumann je bil svojčas celo zdravnik na habsburškem dvoru, kjer je imel v evidenci posebno ceno Zito. Dr. Neumann je eden najbolj znanih specialistov za tuberkulozne bolezni. Ko je državni pravdnik poklical zdravnike predse ter jih začel zasliševati, je moral požreti marsikakšno pikro opazko na račun svojega strogega uradovanja. Čim se je za to doznalo v javnosti, se je občinstvo enodušno postavilo na stran obtožencev, s katerimi odločno simpatizira. Stališče državnega pravdnika je torej tem težje, ker ima proti sebi javno mnenje.

Dunajčani upajo, da bo sedanji slučaj napeljal stvar tako daleč, da pride do revizije kazenskega paragrafa 144. Kar zahtevajo v najmanjši meri, je to, da se določba omili v toliko, da bo dovoljeno odpravljati telesni plod iz zdravstvenih razlogov in pa iz vzrokov socialne indikacije.

Kakor poročajo dunajski listi, so bili obtoženi zdravniki pri razpravi, ki se je vršila v petek, oproščeni.

Koza z dvema nogama

Posesniku Jeanu Boncourju v Chermondu na Francoskem je koza storila kozico, ki je imela samo dve nogi, a je

Japonska prestolnica vnovič razdejana

Poročali smo že o novi katastrofi, ki je zadela japonsko prestolnico Tokio. Sredi septembra je zadil nad mestom strahovit tajfun, ki je v eni sami noči porušil okrog 3600 hiš in zahteval nad 300 glaveških žrtv. Komaj leto dni je, kar je bilo mesto skoro popolnoma porušeno po potresu. Z energijo in živavostjo, ki jo poznajo samo Japonci, so se

bila drugače popolnoma dobro razvila. Mlada koza je bila spočetka zelo nerodna, toda potreba jo je naučila hoditi tudi po dveh nogah. Težave ima samo pri paši, takrat leže na tla in navadno ji mora kdo pomagati, da se spravi zopet na noge. Kadar pa obira listje na drevju, je pa prav spretna in ne pogreša prednjih nog.

Višnjeva ali rdeča kri

Bilo je pred kakimi tridesetimi leti. Grof Le Roux de Kernanon, poslednji moški potomec iz plemenite bretanske rodbine, katere početki segajo daleč tja v XIII. stoletje, se je seznanil v Alžiru, kjer je služil kot spahi (jezdec v arabski kavaleriji), z mlado damo Luizo Suzano Theolo, ki pa je bila osem let starejša od njega. Bila je vdova po trgovcu Fleuryju in po močevi smrti se je posvetila gledališki umetnosti.

Vzklikala je ljubezen. Grof se je vrnil v domovino. Sorodniki niso zrlji za baš prijaznim očesom na predmet grofove ljubezni, on pa se ni mnogo zmenil za njihove prikriti in neprikrite opazke in grožnje: v kratkem je postala vdova Fleuryjeva grofica Kernanon, in grof je ves srečen odstopal s svojo lepo ženo in njenim sinčkom Emilom, ki ji je ostal še iz prvega zakona, v Brest k staremu svoje žene.

O idila višnjeve krvi! O ljubezen, ki triumfirajo nad zaprekami in podiraš ograde predsodkov, ki obdajajo srednjeveške kaste!

Zadnje poglavje te zgodbe pa je oškropljeno s krvjo: Grof Le Roux de Kernanon je padel, zadet od strelav, in tista, na katero leti strašni sum umora, je njegova lastna žena, ki ji je rajni grof nekoč dal svoje ime in grb. »Vojna ali ljubezen« je bila deviza tega grba...

To je kratka zgodovina in predzgodovina umora, ki vzbuja te dni v Franciji precejšnjo pozornost. Krvava drama se je odigrala 21. avgusta t. l. v stanovanju notarja Emila Fleuryja, kamor se je preselil grof s svojo ženo, notarjevo materjo. Grofa so prepeljali v bolnico, kjer pa je 28. avgusta podlegel poškodbam. Nihče ni slutil pravega poteka drame. Žena je izpovedala, da se je možev revolver po nesreči sprožil in povzročil poškodbo. Kasneje pa je neki sosed izjavil, da je usodno noč čul dva poka in ne samo enega, kakor je dejala grofica. Porodil se je sum, ki je vedno določneje kazal v gotovo smer.

Izvedelo se je namreč, da grofovski par že dolgo ni živel v tisti harmoniji, kakor so mislili sosedje in prijatelji. Grof je bil nesrečen in je že večkrat skušal ostaviti svojo ženo, ki pa mu ni pustila. Telo tepla ga je, če jo je kaj razjezilo. To je izpovedala neka grofova prijateljica, ki ga je prišla tudi obiskat v bolnico. Tam ji je nesrečno zaupal — kakor tudi dvema drugima osebama — da se ni slučajno in ponesreči obstrlel, ampak da je nanj streljala njegova žena. Prosil pa je, naj tega ne govore nikomur, da se ne bo omadeževalo staroslavno ime grofov Kernanovov.

Na podlagi teh in še drugih izpovedi je preiskovalni sodnik ukazal, da se aretirajo grofova vdova. Ko so jo pripeljali pred sodnika, je začela silno ugovarjati in protestirati, da je nedolžna. Pristopila sta dva orožnika, vrata ječe so odprla in ječe in jih je morala grofica Kernanon vstopiti. Zda čaka na razpravo, ki pa, kakor vse izpričuje, ne bo baš ugodna zanje.

Pionir ruske revolucije

V Zedinjenih državah je umrl te dni mož, čigar ime je skoraj že pozabljeno, ki je bil pa vendarle med onimi, ki so svojočasno izredno mnogo doprinesli k padcu carske vlade. Ta mož je George Kennan, ki je leta 1892. objavil v Century Magazine serijo člankov, ki so napolnili ves svet s krikom. V tej seriji je opisal življenje sibirskih kazencev in deportancev. Takrat se je namreč George Kennan nahajal v Sibiriji, najprej kot inženjer, in je pri tej priliki spoznal metode carske policije in uprave v Sibiriji ter grozote sibirskih katorge in tamošnjih rudnikov ter drugih krajev, kjer so izvrševali prisilna dela in pri tem umirali. Pri pogledu na to bedo je sklenil, da organizira lastno anketo in potem razkrije svetu dosežene rezultate. Ruščine se je že dobro naučil, nato se je v raznih preoblekah pomešal med prebivalstvo, tako, da ga sploh nikdo ni spoznal za tujca.

Več let je živel tako v Sibiriji in jo proučeval točno in vestno, potoval iz kraja v kraj, prihajal v dotih ne samo z domačini, ampak tudi s številnimi izgnanci, in kar je bilo najtežje, pred oblastmi je moral skrivati svoje pravo ime, svoj namen in svoje zapiske. Posrečilo se mu je, in končno, ko je mislil, da je delo dovršeno, je odšel v Zedinjene države in odnesel vse svoje izredno obširne zapiske s seboj, kjer jih je objavil, v mirnem stilu, brez patetičnih vzklikov, kaj opis tega, kar je resnično in kar je videl. Uspeh je bil ogromen. Njegov spis »Sibirskie ječe« je mahoma zaslovel.

Zaman je ruski poslanik v Washingtonu zahteval od tamošnje vlade, naj prepreči objavljanje spisa. Edino, s čimer si je skušala carska vlada pomagati, je bilo, da je seveda zabranila knjigo v Rusiji, kjer je pa v neštevilnih prepisih vseeno krožila. Seveda je tako še bolj podpirala in hranila revolucionarno jezo in srd proti režimu in izpodkopavala carski režim na znotraj, obenem pa mu jemala ugled in kredit v inozemstvu. Avtor slavnega spisa je sedaj umrl.

Mednarodne lepote

Potovanje nudi poznavalcem žensk množico gradiva za primerjanje na polju ženske lepote. Zato so izjave popotnikov v tem oziru gotovo nadvse zanimive, dasi se v mnogočem ne strinjajo. Pri marsikom vpliva patriotični čut, da sodi krivo, drugi zopet ceni le, kar je tujega.

Večina ljudi, ki so videli svet, pa soglašajo v tem, da sta predvsem dve deželji, ki se moreta ponašati z obilico lepih žensk. Kuriozno je, da slovita te dve deželi tudi po lepih — sit venia verbo — svinjah. To sta Madžarska in Iraka.

Zlasti Iraka kaže posebno vrsto ženske lepote (irske ženske slove tudi radi svojega temperamenta). So temnolase ženske s temno-modrimi očmi in mehkiimi potezami. Skoro vse irske ženske so

zelo zgovorne in imajo v svoji govorici mnogo humorja.

Po vsem svetu znane so Kreolke medlorjave barve obraza in polti, ki spominjajo na breskev. Oči imajo temne, zametne in koprneče ter ustne, ki izževajo poljube. Vendar trdijo nekateri, da tvorijo vse te miške le napačne domneve in da so Kreolke povečini neumne, prepirljive in samopašne.

Tipična Francosinja je bolj graciozna kot lepa. Njen glavni čar je čisto le v spretnem oblačenju in česanju. Te »facile princeps« v zvezi z naravnim espritom in lepo oblikovanimi ustnicami, izza katerih čisto blešče prekrasni zobki, predvsem privlačijo moške.

O španskih ženskah si je ves svet edin, kar se tiče njihove izredne lepote. Sevilske ženske so po svoji lepoti opesovane že v pregovorih. Njih oči lahko ranijo moško srce že na tisoče metrov in kdor je čul njihov mili glas, sanja o njem vse dni in vse noči.

Pri nas je najbolj znana lepota italijanskih žensk. V tem oziru sta znana zlasti Rim in Firence. O lepoti teh žensk pravi pesnik, da je moškemu največji sovražnik. Resnica, prava in nepokvarjena lepota ti pokliče pred oči primer klasičnosti.

V škodo južno-evropskim lepoticam je, da imajo čisto raskav glas in da se začno razmeroma prehitro debeliti.

Med anglosaskimi narodi najdemo najlepše obraze v Zedinjenih državah ameriških, najlepše stase pa v Angliji. Tudi po skandinavskih deželah vidimo krasne postave, sicer brez klasičnih obrazov, ki z nekim nepopisnim izrazom obetajo moškemu več čarov, kakor najdovršenejša sorazmernost Rimljanke.

O lepoti slovenske žene so nam pesniki mnogo povedali; vendar nimamo posebnega tipa ženske lepote. Pač pa je v narodnoznanstvu zavzemala goriška žena svojo posebno mesto.

× **Odmevi pariške Olimpijade.** Na pariški Olimpijadi je prišlo, kakor znano, med madžarskimi in italijanskimi sabljači do odprtilih konfliktov. Spor med madžarskim učiteljem sabljanja Santeljcem in med urednikom milanskega lista »Gazzetta dello Sport« Catarenjem je šel tako daleč, da je končal šele te dni v Opatiji, kjer sta se nasprotnika spoprijela z brušenimi meči. V tem dvoboju je bil Catarenel težko ranjen na glavi ter bo na posledicah poškodb najbrže umrl. Ranjenec je veljal za enega najboljših sabljaških mojstrov v Italiji.

× **Slučaji blaznosti radi vročine v Parizu.** Iz Pariza poročajo, da se je zadnje dni tamkaj ponovila strašna vročina, na posledicah katere je zblaznelo 17 ljudi. Neka ženska v Rue Pavla je doživela tako močan živčni napad, da je splezala na streho hiše, s katere je niso mogli odstraniti. Slednjič je prišla policija, ki je spravila nesrečnico s pomočjo ognje gascev v umobolnico. Neka druga ženska je začela nastopati po ulicah kot govornica za pravice ženskega spola. Podoben slučaj se je pripetil tudi nekemu moškemu, ki je začel postajati na javnih zbirališčih in kričati, da je diktator ter je zahteval, da se mu izkažejo vse časti, ki tičejo takemu dostojanstvu.

× **Tutankamen zopet straši.** Ljudje so že napol pozabili dolino kraljev v Egiptu in angleškega raziskovalca lorda Carnarvona, ki je povzročil toliko strahu v svojim raziskovanjem Tutankamnov grobnice. Sedaj pa se stvar nenadoma obnavlja in ljudje se zanimajo zanj v vsi prirojeni jim radovednostjo. Slučaj, ki jih je napeljal na ponovno zanimanje v tej zadevi, je smrt angleškega učenjaka egiptologa Evelynna Whitea, moža, ki je svojčas spremljal lorda Carnarvona po Egiptu in mu pomagal raziskovati starodavne grobove faraonov. Profesorjeva nevesta, prekrasna klavirska umetnica Helen Mary Nind se je namreč usrellila v nekem angleškem hotelu. Povod njenemu samomuru je bila nesrečna ljubezen s prof. Whiteom. Profesorja so radi te zadeve oblasti poklicale na odgovor. Povabilu se je uče-

njak odzval. Sedel je v avtomobil in vzel soferju naj ga pelje na sodišče, kjer se bo zadeva obravnavala. Toda med vožnjo je začel sofer nenkrat pok in ko je ustavil vozilo, je našel profesorja mrtvega s kroglo v glavi. Zdravniki se ugotovili smrt. Oba ta smrtna slučaja spravljajo sedaj ljudje na Angleškem v zvezo z lordom Carnarvonom in njegovimi raziskovanji ter pravijo, da se je nad obema žrtvama masčevala mumija faraona Tutankamna.

× **Novi veliki aeroplani.** Neka francoska tvornica je pred kratkim zgradila biplan s treni motorji po 400 konjskih sil. Letalo je namenjeno za zračno službo med Parizom in New Yorkom ter bo v eni uri preletelo 160 km. Prvi polet bo vodil znani francoski letalec Peletier Doisy, ki se je pred meseci proslavil s svojim raidom iz Pariza v Tokio.

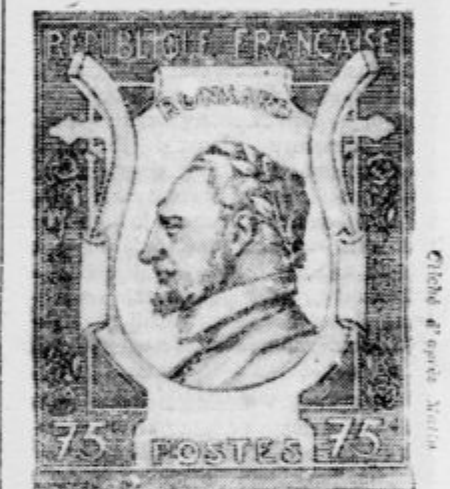
× **Napredek radiografije.** V Ameriki se radiografija razvija z neverjetno naglico. Dosedaj so zgradili Američani na svojem ozemlju že nad 600 velikih brezžičnih postaj. Nad 300 tvornic izdeluje samo brezžične aparate, katere prodajajo v 20.000 posebnih trgovinah. Brezžična telegrafija zaposluje onstran oceana že nad štiri milijone delavcev.

× **Kuga v Indiji.** Iz Kalkute poročajo, da se kuga v indijski provinci Haidarabad vedno bolj širi. V zadnjem tednu je zbolelo za kugo novih 400 ljudi, med katerimi je 250 bolnikov podleglo smrti.

Spominske poštne znamke na Francoskem

Povodom 400 letnice rojstva pesnika Ronsarda bo francoska poštna uprava izdala posebne znamke, ki bodo v prometu od 6. oktobra do 30. novembra letošnjega leta. Znamke bodo po 75 centimov in se bodo upotrebljevale za frankiranje pism v inozemstvo.

Ronsard je bil rojen 11. septembra 1524. v Parizu. Ker je zgodaj oglešil, ni bil sposoben za službo na kraljevskem dvoru in se je posvetil študiju grškega in latinskega jezika. Njegov ideal je po-

stal ustvariti francoskemu narodu literaturo, ki bi se mogla postaviti v isto vrsto z grško in latinsko. Zbral je okrog sebe najboljšo pesniško svojo dobo in ta njegov krog je dobil ime: Plejada. Odli profanum vulgus je bila deviza te pesniške šole, ki si je postavila za najvišji vzor Grke in Rimljane in položila temelj klasični francoski literaturi. V jezikovnem oziru je ta struja obogatila francoščino z neizmernim besednim zakladom latinskega jezika. Ronsard je bil pesnik velikega talenta in globokega čustva; njegove Odes in Amours (1550.) so izzvale splošno navdušenje v vsi Evropi. Marija Stuart mu pošilja darila, kralj Karl III. ga obišče na njegovem domu, Torquato Tasso mu čita prve speve Osvobojenega Jeruzalema. Umrl je Ronsard leta 1585. Dasi ga je prihodnje stoletje pozabilo, je vendar vtisnil francoskemu jeziku in literaturi pečat svojega genija in poznejše generacije so njegovo veliko delo po zaslugi ocenile. Njegovo ime je mejnik v enem izmed najvažnejših razdobjih francoske kulture.

Albert de Pouvourville:

Hans Miller

— 157? vpraša zdravnik Bastian, ki je kakor običajno tudi to jutro pregledoval vojaško bolnico v Haiphongu.

— Gre na bolje, gospod major, odvrne bolnik, krepak in bradat rdečellčnež zmrušenih las, in se veselo nasmehne, čuteč, da se mu vrača zdravje.

— Dobro, pravi Bastian. K naslednjemu!

Sosedni bolnik je bil previdno ogrnjen z odejo, roke so mu počivale ob trupu. Lice je bilo bledo, slabotno in na čelu se mu je blestela kapljica znoja.

— Številka 211, pravi strežnik. Nevaren slučaj; šest dni dišete. Prišel je iz Laichaua.

Zdravnik preišče bolnika in se nakrat vzravna.

— Izgubljen, pravi. Delirij je minil, bliža se smrt. Ne vidi nič, ne čuti nič. Par ur še...

Major vščipne krepko bolnika v roko: roka se ne zgane. Potem iztegne prst in ga hitro približa na dva centimetra bolnikovemu očesu. Veka se ne povesi.

— Minute so mu štete, zamrmra. Kako mu je ime?

Strežnik prečita tablico na vzglavju postelje:

— Miller Hans. Brez narodnosti. Brez starosti. Nič. Tujec.

— Ti legijonarji! zagodnja major. Človek nikoli ne vé, kam z njimi. Sicer pa, kaj za to. Glavno je, da se dobro blifejo. Izredno dobro.

In odide naprej.

Hans Miller v resnici ni dal o sebi nikakih podatkov in tudi ne o svojih preteklostih. Vedeli so le, da se ne piše Hans Miller in da dobi vsake tri mesece tisoč frankov od neke bruseljske banke. Hans Miller ni nikdar izpraševal svojih tovarišev in tudi ni odgovarjal na njihova vprašanja.

Ko je opravil svojo službo, je legel v posteljo, tih kakor vselej, zatopljen v sanje o preteklosti. Koncem vsakega meseca je izročil ordinariju svojega odredka, kar mu je ostalo od njegove plače, tisoč frankov. Govoril je neskončno malo, in ujezovih besed je bilo prav toliko francoskih kakor nemških in angleških. Tudi njegovo ime ni značilo nič: Millerji so Alzačani, Nemci, Švicarji, Holandci in Angleži. Vprašali so ga nekoč po Millerju. Samo enkrat. Nič ni odgovoril, le pogledal je tako, da ni nikdo več stavil tega vprašanja.

Tovariši so vedeli, da se mu bliža smrt, in so stali okrog njegove postelje, če bi imel kako željo po svojih smrti. Ta beseda, izgovorjena s hladnokrvnostjo, ki jo poznajo le tisti, ki zro vsak dan smrti v oči, je privabila na ustne Hansa Millerja lahne nasmešek, edini, ki so ga kdaj onazili pri njem. To je bilo vse.

Eno uro po zdravnikovem pregledu se Hans Miller nalahno zgane in globoko zasope. Službojoči strežnik prihiči. Slabotna rdečica se pojavi na bolnikovih licih, in steklene oči zamigljajo.

— To je smrt, pravi strežnik. Ubogi dečko!

Umirajoči zasope, iz suhih polodprtih ustnic se mu izvije tih glas.

— Tri leta... nič izprememb... nisem hotel... brezsrčnost... nisem mogel... kaka muka...

Molk. Potem v angleščini:

— Pozabil... ne jaz... ne jaz... nikdar...

In tedaj tri nemške besede, jedva umljive. Toda legijonarji razumejo vse jezike:

— Luiza... oprost... cesar...

Še lahen vzdih in ne zgane se več; trepetajoče trepalnice se hipoma odpro, oko se strepo zastirni. Azrael je pristopil k postelji...

Drugi dan zvečer so pokopali Hansa Millerja z običajnimi obredi v grobnici 17. haiphonskega pokopališča; in koncem meseca je polkovni blaginjak vrnil bruseljski banki tisoč frankov, ki so prepozno došli in so ostali brez naslovnika.

Dva meseca kasneje je priredil generalni guverner Indokine, ki je prišel iz Hanoja, v Haiphongu banket s plesom v počaščenje otvoritve Quangyenskoga prekopa. Haiphonski župan je govoril slavnostni govor in sodel med diskretnim

pritrjevanjem. In vstal je generalni guverner in začel govoriti s pretiranostjo v glasu, ki je običajna ob takih slavnostnih prilikah:

— Gospoda...

Z morja se oglasi topovski strel.

— Kaj je to? vpraša poveljnik kolonije.

Novi strel. Cela salva. Nato začne odgovarjati posadka. Pomorski častnik vstopi in se nameri h guvernerju:

— Vojna ladja vozi v pristanišče in strelja v pozdrav. Videli smo njene barve. Tuja križarka je.

Cez nekaj hipov javi telefon:

— »Scharnhorst«, vojna križarka nemške mornarice. Na njenem krovu je viceadmiral cesarskega brodograja in se želi izkrcati.

Dvajset minut pozenje stopi pred generalnega guvernerja viceadmiral von Scheer v spremlstvu dveh kapitanov v galauniformah, na katerih se bleste odlikovanja. Guverner, obdan od svojih častnikov, jih sprejme nekam v zadregi v prostorih vladne palače. Po izmenjavi pozdravov začne pruski admiral s počasnim, premišljenim in trdim glasom:

— Vaša ekscelencija, čast mi je, da se vam javim kot posebni odposlanec svojega vladarja. Po njegovem ukazu vas pozivam, da mi izročite smrtne ostanke Hansa Millerja, vojaka tujske legije, ki je 30. junija umrl v bolnici v Haiphongu in bil naslednji dan pokopan na pokopališču tega mesta.

— Hans Miller? vpraša začudeno guverner, Hans Miller?

Admiral mu zasepeče nekaj besedi na uho nakar se na guvernerjevem obrazu pojavi silno presenečenje. Nato migne prisotnim, naj mu ne slede, stopi k vratom svojega zasebnega kabineta, privzdigne tapete in pravi s silno resnim glasom:

— Izvolite z menoj, gospod admiral. Admiral von Scheer vstopi. Generalni guverner pa skrbno pripre duri in spusti zavese.

Cez štiri dni je odplul »Scharnhorst« slavnostno ogrnjen, a z žalno zastavo na jamboru iz pristanišča, obplul Norwayski svetilnik in izginil proti jugu. Vozil je naravnost v Hamburg. V silnajo razsvetljeni kapeli, ki je bila bogato okrašena s cesarskimi grbi, na je ležalo truplo francoskega vojaka Hansa Millerja, nekdanjega princa Hermanna Friedricha Badenskoga in krvnega bratrance Viljema Hohenzollernskega, takrat še vladarja vseh Nemcev. (Prevel br.)

Zbirajte in darujte, da zgradimo Sokolski dom na Taboru!

Kraljestvo mode

Obleke v parizi

Jesenska moda v Parizu

V Boulonskem gozdu poleg Pariza se nahaja znamenito konjsko dirkališče Longchamps. Otvoritev jesenske in pomladanske dirkalne sezone je za Parizane zanimivost prve vrste, ne radi konjskih dirk samih, ampak posebno radi prvih modelov jesenske ali pomladanske mode,

ki se prvič pokažejo ob tej priliki. In tako je tudi preteklo nedeljo pri otvoritvi dirk prišel ženski svet na svoj račun. Novi jesenski modeli so vzbudili veliko zanimanje in želi splošno priznanje. Malo več o njih spregovorimo v prihodnjih številkah.

Iz metropole ob Seini

Pariz — Meka vseh modnih božjopotnikov — Pariz torišče postanka in izvora mode, kraj viška nekdanje kakor sodobne kulture z vsemi svojimi nebrojnimi zgodovinskimi in časovnimi znamenitostmi, Babilon brezprimerno rafiniranih zabav, največkrat domislje, umetnosti, znanosti, razkošja in elegancije, mesto vsestransko skoroda neomejenih možnosti...

Ni moj namen opisovati podrobnosti, le o modi da se pomenimo na kratko. Naravno je, da imajo v Parizu največjo priljubljenost za Parizanko kakor za tujko tako zvali «Haute couture». Te velike krojaške hiše, ki kreirajo modo, se nahajajo največ na «Champs Elysées», «Rue St. Honoré», «Rue de la Paix», «Place Vendôme», «Place de l'Opera» itd. Kreacija teh «Haute Maisons» so privilegij le resnične denarno močne klijente. Prednašajo se modeli, prave umetnine, namenjene le stalnim povabljenjem in odjemalcem, vpeljanim ali dobro priporočenim damam; kratko povedano: Zanesljivo bogatim ljudem, kajti tak modni umetnik mora biti odtehtan z zlato, predno prične «kurzirati». Da pa kljub vsem previdnostnim odredbam zakladnice modnih kraljev niso varne pred ogleduhi, je zanje neprijetno, za splošnost pa neobhodno potrebno, dejstvo. Kakor prenašajo čebulice cvetni prah sveta na cvet, tako prenašajo deloma klijenti, deloma ogleduhi najdbe in posebnosti modnih krotiteljev vse križem in tako ustvarjajo splošno modo. Ideja in fantazija je dvoje. Prva je temelj, druga izpopolnitev. To vse se tvori v svetovnem in stvarnem krogu, ki se imenuje moda. Ona je kakor ura časovnosti, ki gre vedno naprej, a se ponovno vrača v svojem krogu. Ako se ne oziroma na uro, izgubimo orientacijo sveta in družbe.

Poleg pariške sedanje denarne in stare resnične aristokracije, gledaliških in drugih umetnic so najboljše klijentke

«Haute couture» tudi Angležinke in Američanke. Razumevanje in denar! To dvoje žal ni vselej dosegljivo, chic in Parizanka pa sigurno nenačrtno. Kako zna Parizanka izbrati modne predmete, jih prilagoditi svoji osebnosti in kako jih nositi! Res, od vsega je za vsako damo najvažnejše, da ve, kaj sme nositi. Treba je študija. Za Parizanko pa so ta svojstva seveda naravna posledica neprestane bivanja v Parizu, njegovega neizčrpnega bogastva vedno novih prilik in ogromne izbire.

Pripomniti pa moram, da niso vse Parizanke idealno lepega vitkega stasa, sminkane pa so vse brez izjeme kar na debelo, da se ti vzbuja vprašanje, kakšne so neki resnične poteze obraza, ki ga pokriva puder in lepilo. To pretiravanje lepote nehoti priključiti vzklík, ki se tolikokrat čuje: Nazaj k naravi! Pravo olepševanje, negovanje in kulturno telesa — da! Potvarjanje pa se zdravega okusa protivi. Pri Parizanki je sminkanje že od nekdaj tako ukoreninjeno, da se ne zdi «prava», ako ni našminkana, kakor voščena maska. Karakteristično je zanje tudi to, da vedno in vedno doma in javno popravlja in stilizira fasado. Za nas itak sveže slovenske dame pa bi bilo želeli, da bi nikdar v taki meri ne posnemale Francozinj, dočim hrvaške in srbske sestre tozadevno že prav vneto skušajo tekmovali z njimi. V vsakem drugem oziru pa si le moremo želeli francoske šole. Sama s seboj je lahko zadovoljna dama, ki je pohajala vanjo. Kajti njen temelj ni megalomanija, pač pa resnična modna kultura.

Spomladaj je prišel Pariz s tako zvano «la mode masculins» — moška moda za ženske: čim večja vitkost, ravna linija, kratko in ozko krilo, usnjen pas, velik bel naprsni vstavek, bel ovratnik ter beli, črni ali beločrni gumbi. Rokavice in manšete in — cilindri! Ta se seveda stopnjuje in je nadvse «chic». Najbolj značilen je cilindar. Našel je svojo pot v vsa mesta Evrope in preko. Cilinder je «visoka moda». Cilinder v vseh vari-

jantah, ponajveč črni iz fulgurant svile ali baržuna, okrašen s črnim trakom belega obroba. Dostikrat pa ima tudi okrasek noja ali rajčice. Tudi prazen s pajčolanom prevozan cilindar je, kakor se pravi, «mort chic». Dalje so cilindrički prevlečeni z barvastobatisovanim

usnjem ali blagom površnice. Seveda bodo v obtoku tudi «file» cilindri. Uhanj so še vedno všeči na kratkih verigah, Ovrtni shawl je nepopustljiv. No, za danes končajmo pri glavi Parizanke, ki nosi črn cilindar, Onix-uhane in belo-črn šal.

M. Sarčeva.

Po slovanskem svetu

češki 28. september

Dne 28. septembra proslavijo v Pragi na posebno svečan način deseto obletnico češkega protiaustrijskega pokreta v inozemstvu. Ta pokret se je začel takoj po izbruhu svetovne vojne ter je bil v prvi vrsti naperjen zoper Habsburgovce, v drugem redu pa proti monarhiji kot taki. Inicijativa je prišla nekako sama od sebe. V Rusiji in Franciji so se združile češke kolonije in sklenile, da jim bo zaupal cilj borba proti Avstriji.

Takoj po izbruhu vojne so se sešli v Rusiji češki emigranti ter sestavili prvi oddelek dobrovoljcev. To je bilo na dan Sv. Vavčava v Kijevu. Na Velikem trgu Sv. Sofije pred staro cerkvijo je prisegel prvih tisoč čeških vojakov vernost češki zastavi ter se zaklelo, da ne zapuste vojne prapora tako dolgo, dokler ne bosta Avstrija in Nemčija zlomljeni. Na enak spontan način se je formiral oddelek Čehov v Bayonu na francoskem. Kmalu nato je odšla prva češka vojaška formacija «Nazdar» iz Rusije na francosko fronto. Ta oddelek je postal v gotovem oziru matica čeških čet na zapadu. Ščasoma je naraslo število čeških legijonarjev na 40.000 vojakov. Spontanost češko-slovaških borcev za narodno osvobodjenje je postala v čeških deželah kmalu predmet navdušenja, v inozemstvu pa je budila velik interes za češke cilje.

Češko-slovaški prezident Masaryk je izdal te dni vojaško povelje, v katerem naglašal, da so Čehoslovaki na dveh straneh Evrope takoj v začetku svetovne vojne shvatili važnost nastalega boja ter se izvrsto odločili, da žrtvujejo za svoje nacionalne cilje vse svoje duševno in gnetno blagostanje.

Narodne svečanosti se otvorijo v nedeljo 28. septembra v Pragi s povorko starozadružnikov, to je onih ljudi, ki so bili prvi med češkimi emigranti ter so bili pripravljeni položiti življenje na oltar domovine. Povorka pojde iz Stefanikovih vojašnice na trg pred staro magistratno zgradbo. Po prečitani vojaškega povelja jih bo sprejel praški župan dr. Baxa ter predstavnik korporacij. Povorka pojde nato pred parlament, kjer jo pozdravijo zastopniki parlamenta in tujih držav. Ob pol dvanajstih se bo vršila pred parlamentom posebna svečanost razvijanja češke narodne zastave. Pri tem bodo streljali topovi na Petfinu in donela bo češko-slovaška narodna himna. Svečanost se zaključí s pevanjem starega lusitekega korala «Kdo ste božji bojovníci».

Razstava dokumentov iz začetka češke revolucije.

V ponedeljek 15. septembra so otvorili v Pragi razstavo dokumentov iz prvih dni češke revolucije. Razstavljeni so akti Češke Družine v Rusiji, spomini na stotnjo «Nazdar» v Franciji itd. Razstavo je otvoril s primernim zgodovinskim nagovorom starozadružnik podpolkovnik Vavroch. Poleg drugih odličnikov so posetili zanimivo razstavo tudi francoski poslanik v Pragi Couget, general Foucher, minister Gira, inspektor češko-slovaške armade Machar, general Syrov, ruski pisatelj Nemirovič-Dančenko in drugi.

Veliki knez Ciril

Med ruskimi emigranti, ki stremijo za obnovitvijo ruskega carstva, je vrlo popularen vel. knez Nik. Nikolajevič, bivši vrhovni poveljnik ruske vojske. Danes živi v bližini Pariza, se izogiblje političnega vrveža, a je nedavno v razgovoru z nekim ameriškim milijonarjem izjavil,

da se v emigraciji ne more proglašati niti monarhija niti republika kajti o obliki državne uprave lahko odločuje edino ruski narod.

Knez Ciril se je že večkrat obrnil pisмено na Nikolaja Nikolajeviča in vlijudno predlagal, naj prizna njega — Cirila — za naslednika ruskega prestola. Toda vrhovni poveljnik na pisma ni nikoli odgovoril.

In vendar je te dni iz Koburga izšla vest, da se je veliki knez Ciril sam proglasil za ruskega carja. Vest je celo med ruskimi emigranti izzvala veliko presenečenje. Knez Ciril objasnjuje svoje ravnanje s tem, da želi pomagati ruskemu narodu, ki mu ponovno preti glad. Toda za resne ljudi je neumljivo, kako naj Ciril pomaga ruskemu narodu s svoje stolice v Koburgu in kako se more človek sam proglasiti za carja, ko nima niti dežele niti naroda. Poleg tega tudi nasledstvo prestola, na katero se sklene knez Ciril, ne obstoja več, ker se je po koncu car Nikolaj II. odrekel prestola v korist svojega brata Mihajla, ta pa zopet v korist Učreditelnega sobranja.

Da vidimo, kdo je knez Ciril. Pokojni Rodzjanko, predsednik ruske Dume — tako v beograjski «Politiki» pripoveduje Aleksij Ksjunjin — mi je nekoč izpovedal zanimivo stvar. Zgodilo se je par tednov pred revolucijo. Zvečer na vratih Rodzjankovega stanovanja zazvonil telefon. Velika knežinja Marija Pavlovna, mati kneza Cirila, vstopi in povabi Rodzjanko s seboj na dom. Ker pa je bilo že precej pozno, so je Rodzjanko opravičili, da mu je neugodno ob tej uri odhajati z doma.

«Toda pa jutri, ob zajtrku».

Rodzjanko je pristal. Pri zajtrku so bili poleg velike knežinke tudi vsi trije sinovi, med njimi Ciril. Marija Pavlovna navede pogovor na politične dogodke in potoži Rodzjanko, kako so veliki knezi opozarjali carja na resnost položaja, toda zaman: car pod vplivom svoje žene ni maral slušati nikogar.

«Rasputinova smrt ni nič zalegla», je nadaljevala knežinja. «Treba je odpraviti tudi carice, in vi nam pri tem morate pomagati».

Rodzjanko se je zmedel.

«Oprostite, Visočanstvo, toda niti Duma niti njen predsednik se ne moreta baviti s takimi posli» —

Prve dni revolucije, ko so vsi šli v Tavrčeski dvor, kjer je bila Duma, in je ta dvor še bil pretvorjen v vojaško kasarno, so predsedniku Rodzjanko sporočili: Prišel je veliki knez Ciril in dovedel mornarje garde divizije... V prostornih dvoranah Dume so zborovanja trajala neprestano; govorili so poslanci, govorili oficirji, delavci, prihajali gardni polki, celi mitralješki bataljoni, končno pa še par baterij; vojaki so z lastno in-

icijativo postavili topove okoli Dume. Vsi so izjavljali svoje zaupanje in vdanost narodni skupščini. Vendar, Rodzjanko je bil začuden, ko je doznal za prihod velikega kneza Cirila.

Medtem se je v dolgi dvorani razvrstil oddelek visokih, stasitih gardnih mornarjev s svojimi častniki. Bred njimi pa je stal knez Ciril. Ko se je pojavil Rodzjanko, ga veliki knez pozdravi in reče: «Vaša prevzvišenost, dovedel sem vam gardno posadko ruske mornarice, ki želi biti Dumi na uslugo».

Rodzjanko se s kratkim nagovorom obrne k mornarjem, za tem pa stopi k velikemu knezu in mu reče z ostrim sepetom: «Visočanstvo, tu ni mesta za vas».

To je bilo še pred carjevim odstopom, ko še nihče ni vedel, kako se bo revolucija zaključila. Knez Ciril je v pisnih pojasnjeval svoje ravnanje s tem, da car, ki se je takrat mudil v Stavki, ni poslal nobenega sporočila, da se je veliki knez Mihajl skrivaj o nečem dogovarjal z Rodzjankom, in da je radi tega Ciril sam prevzel nase odgovornost, ker ni hotel, da bi se kdo drugi polastil poveljstva nad mornarji. Ta pisma so nedavno objavili boljševiki.

Se iz prejšnjih let, iz rusko-japonske vojne, je zanimiva nastopna epizoda o knezu Cirilu: Takrat je kot mornar služil v operativni floti na minonoscu «Petropavlovsk» skupno z admiralom Makarovim in slikarjem Vereščaginom. Ko je «Petropavlovsk» odplul iz Portarturja in zadel na mine, je potegnil s seboj v mokri grob domala vso posadko. Le par srečnikov se je rešilo in med njimi je bil knez Ciril.

Jaz nisem, nadaljuje Ksjunjin, nikoli došel v bližino kneza Cirila, toda med vojno sem se seznanil z njegovo ženo Viktorijo Fjedorovno. To je vrlo originalna, energična in pametna dama. Poročena je drugič. Njen prvi mož je bil vojvoda Hesenski, brat poslednje ruske carice, Viktorija Fjedorovna se je med vojno pojavljala na najopasnějšíh mestih in domala jo je nekoč pred mojimi očmi doletela smrt pri Prastišu, kjer je zbiral ranjence. Zapored je eksplodiralo par velikih granat ne daleč od ceste, po kateri je vozil avtomobil velike knežinke z ranjenci... Pred revolucijo sem bil nekoč na njenem dvorcu. Govorila sva o politični situaciji in ona je nadeš mračno gledala v bodočnost. Velika knežinja zapuška vtis žene, ki dosledno obvlada svojo okolico. Cirilu je doslej rodila dva otroka; starejšega, Vladimira, je sedaj Ciril v svojem manifestu proglasil za prestolonaslednika. Obitalj stanuje v okolici Koburga v vili «Edinburg». Med Koburgom in Moskvo pa je razdalja prav velika. Tem večja zato, ker v Moskvi zdaj vladajo boljševiki.

Kongresi sovjetske inteligence. V Rusiji se zadnje čase vrše zanimivi kongresi sovjetske inteligence. Nedavno se je vršilo tako zborovanje v Černogovu. Udeležilo se ga je nad 700 oseb. Zborovanje je pozdravila tudi moskovska vlada.

Nov list na Poljskem. Znani poljski nacionalist Korfanty, ki je vodil poljsko vstajo v Gornji Slezciji leta 1921. ter je bil v Vitoševem kabinetu leta 1923, podpredsednik vlade, je ustanovil v Katovicah velik poljski dnevnik «Polonia». Prva številka lista je izšla 21. septembra. Po vsebini in obliki kaže «Polonia», da ji bo treba odmeriti mesto med največjimi novinami na kontinentu.

Jubilej češkega kulturnega delavca. Blizu Kolina je nedavno praznoval sedemdesetletnico svojega rojstva prof. dr. Fr. Krsek, znan češki klasični filolog. Krsek je posebno znan kot prevajalec. Prestavil je na češko niz grških in latinskih klasikov ter je s posebno ljubeznijo populariziral Ruse: Kolcova in Tolstega ter Angleže Byrona, Longfellowa, Moore in druge. Jubilanta se je spomnil prezident Masaryk s posebno toplim pismom.

Tip bodoče Rusije

Temeljiti poznavalec Rusije, prof. H. Bloch, je nedavno napisal v «Prager Presse» o bodoči Rusiji krasen članek, ki nas navdaja z največjim veseljem in najboljimi nadami za usodo naše matere Rusije. Podajamo ga v celoti:

Preuranjeno bi bilo seveda sklepati že sedaj na vse posledice ruske revolucije. Vendar pa jih naznačimo lahko samo v velikih obrisih, jih celo smemo in moramo, dokler je čas. Politično doživi Rusija lahko še marsikatero izpremembo, gospodarsko jo čakajo še velike preizkušnje, toda v duševnem oziru je doživela nekaj, česar ni mogoče več preklcati. «Staro je umrlo, glej vse se je prenovilo».

«Internacionalizacija» Rusov se, hvala Bogu, ni posrečila, toda starih Rusov ni več, niti med intelektualci, ki so mnogo pretrpeli, niti med kmeti, kljub njihovi navidezno neupogljivi upornosti. Poraja se nov karakterni tip, tik ruskega «Amerikanca». Ugotovimo: kaj je «amerikanizem»? 1. Striktne cenitve človeka samo po njegovem delu. 2. Enaki izgledi za vsakogar, ki hoče z delom navzgor. 3. Poprijeti se vsakega dela. 4. Živeti, bližnjega pustiti živeti in pomagati živeti onim, ki jim je bila usoda mlačna. 5. Prioriteta individualnega principa.

Ce pretehtamo te norme, se moramo prepričati ne samo, da postaja Rusija zrela za amerikanizem, temveč da mora

kreniti naravnost po tej poti. Njena tla so neobdelana in nedotaknjena. Začeti je treba s širjenjem kulture, kar pa ne bo nič lažje kot je to bilo v Severni Ameriki pred 150 leti. Princip naj bo, nobenega dela se braniti in ne dopustiti, da bi bili na eni strani delavci, na drugi pa trojci; vsak lahko vse postane, preprečiti se mora samo možnost, da bi prihajali na površje oni, ki nič ne delajo in to takoj, ko začnejo pojemat politično epidemijo.

Priprave za vse to Rusija momentano že preživlja, sicer temeljito, a brez veselja. Toda tudi v socialnem življenju velja načelo, da se nobena energija ne izgubi in vsota energije, ki jo je Rusija potrošila, je res ogromna. Vojna ji je uničila deset milijonov ljudi, glad pet, teror dva, meščanska vojna in vse njene gospodarske posledice zopet deset milijonov duš. Nadalje pomislimo na napor moralne sile zadnjih sedem let, katerega si ni niti predstavljati ne moremo: na eni strani trdna volja komunistov, da bi si osvojili Rusijo, na drugi strani pa rezistenca prebivalstva, ki nima primere; neupogljiva volja do življenja preganjanih razredov doma in v begunstvu, dragocena moč živecev, ki jih je bilo treba za to voljo... Če bi bilo mogoče, vso uporabljeno energijo porabiti za logične in deloma «koristne» cilje, bi je bilo dovolj, da je napravila iz Sibirijske zemeljski raj... Toda zgodovina se ne meni za logiko.

Za Petra Velikega se je dogodilo ne-

kaj podobnega. Ruska zgodovina nam pravi, da je bila Rusija zadnja stoletja pred velikim carjem permanentno vojaško mobilizirana in da se je poprej dve sto let bojevala s Tatari. Potem je zahteval Peter prav izrednih žrtev od Rusije. 21 let se je neprestano vojskoval, v deželi je postavil vse na glavo, poštepal stare šege, povzdignil čisto nove ljudi na vodilna mesta in zapustil za seboj navidezno čisto uničeno državo, ki je bila poleg drugega še od leta 1725 do 1796, pod žensko vladno... Herce je pisal: «Peter je izzval Rusijo in Rusija mu je odgovorila s Puškinom!» Genialna definicija! Sto let po Petru ni bila Rusija samo kulturno in politično Evropi enaka, temveč vodilna sila.

To, kar se sedaj godi v Rusiji, je analogno Petrovem eksperimentu, toda je še globlje, ker sega novi poizkus prav do nacionalnih korenin ruskega naroda. Iznova je bila Rusija izzvana, Rusija je izzivi sprejela in že označila svoj odgovor: Peter je naredil iz Rusije Evropejce, boljševizem bo napravil iz njih Amerikance.

Težka doba in njeno pomajkanje ni samo naučila vseh Rusov delati in ni pripeljala inteligence iz njenih meglenih nebes zopet na zemljo, temveč je zadala tudi kolektivistični ideji smrtonosen udarec. Nikdar niso bile individualistične tendence v Rusiji tako močne kot sedaj. Javljajo se v literaturi, v socialnem egoizmu vsakdanjega življenja in posebno

v vedno bolj rastoči idealizaciji Amerike — med emigranti javno, v sovjetskem časopisju pa bolj prikrito. To ni nikaka amerikanška bolezen, nobeno sanjarjenje o dollarskih razmerah, ki sedaj tudi niso blesteče, nobena inscenirana opozicija proti razmeram v domovini, temveč naravni nagon, ki korenini, kakor bomo videli, globoko v gospodarstvu.

Ruski amerikanizem je socialen, ne nacionalen pojav, karakterni problem, ne pa zanimanje samega sebe. Kakor so «Evropejci» Peter, Puškin, Dostojevski in Tolstoj ostali Rusi, tako bo ostal tudi novi tip reformatorja, umetnika in filozofa. Ruski amerikanizem bo imel svoje posebno nianso, predvsem kot nasprotje Evrope. Občutek osamelosti je bil v začetku zelo briden, posebno ker so bile velike vojne žrtve in prvo breme revolucije še v svežem spominu. Sedaj silijo najbolj zagrizeni zapadnjaki Rusijo, da «da bi se izločila iz Evrope», kakor to imenujejo eurasisti. Celih deset let nima Rusija nobenih rednih gospodarskih stikov z Evropo. Boljševiki bi jih radi obnovili, pa se jim ne posreči, kakaj boljševiki že davno nič več ne odločajo, temveč morajo pustiti, da nekdo drugi o njih odloča. To je novi imperativ ruske zgodovine. Rusija je tako raztrta, da ji nobeni inozemski krediti ne bodo mogli pomagati gospodarsko na evropski nivo. To bi bilo mogoče doseči le s stalno kolonizacijo Rusije, ki pa je seveda popolnoma izključena — že zaradi tega, ker

bi se eventualni gospodarji kolonij spirali zaradi ruske posesti».

Prej ali slej bo Rusija na novo oživela po amerikanškem vzorcu. Principiello v oni točki, na kateri so se nahajale Združene države za Washingtona, praktično pa mnogo bolj, ker se je že silno izboljšala in ker se je psihološka izobrazba vršila silno hitro.

Rusija in one države, ki bodo ščasoma prešle prav gotovo v njen gospodarski krog, bodo tvorile nov gospodarski svet, kateri bo neodvisen od Evrope. Njeni gospodarski predpogoji nas opravičujejo do te trditve, njena zgodovina pa je to pot že nastopila. Da je to politično in gospodarsko mogoče, so dokazale zopet ravno Združene države.

Rusija je večja in bogatejša kot Unija. Poleg tega je še naravno tako zaprta, da ne more razviti oceanskega, torej svetovnega gospodarstva. (Pristopi k oceanu so neprimerni in preveč oddaljeni od ruskih produkcijskih središč) Škala ruske temperature (polarni led do + 16° C v Batumu) je manjša kot severoameriška (polarni led do + 25° C v Floridi), toda če se poveča samo do perzijskega zaliva, bi narasla temperatura do — 23° C. Vse druge pogoje za samostojnost pa ima: orjaške planjave črne zemlje za poljedelstvo, stope za živinorejo, gozdovalne Ladoškega jezera do Vladivostoka, rude, nafto — veliko preteklost in mnogo obetajočo prihodnost, za katero se vzgaja sedaj v hudih časih novi človek.

Pater Kajetan

Roman po usnih, pisanih in tiskanih virih

Poljubila sta se, se držala dolgo za roko, si zrla v oči, končno sta se odtrgala...

Spremljal sem jo do vrat.
«Se enkrat: hvala, hvala!» je dejala in mi hipoma poljubila lesnico.

Vratar mi je sporočil priorjev ukaz, naj se takoj zglašim pri njem. Šel sem.
«Odkod je ta dama zvedela, da je p. Angelik bolan?» me je vprašal in srepo meril.

«Pisal sem ji jaz!» sem odgovoril.
«Kako ste se mogli predrzniti —?»
«Smatral sem to za svojo človeško dolžnost. Pater Angelik umira...»

«To vam nič mar!» je zasopel name. «Prelomili ste pokorščino... osl trunili ste samostan! Krivi ste, da je ta ženska falila priorja! —»

«Zal mi je. A storil sem tudi telesno delo usmiljenja... izpolnil sem najhujše hrepenenje umirajočega... Bog mi odpusti!» sem odgovoril hladno.

«Ukazujem vam, da ostanete do nedelje — t. j. šest dni v svoji celici! Idite!» je dejal ošabno in mi okrenil hrbet.

Danes zjutraj so našli patra Angelika mrtvega, že mrtvega na postelji. Poncuji se mu je udrila kri. Umrl je sam...

Takoj so ga prinesli v mrtvašnico. Ko je po obedu dospela gospa Glowacka z zdravnikom, je našla svojega sina že v krsti. In zdaj je njena — vsaj mrtva! —

Jaz je nisem videl, ker me niso smeli poklicati. Za kazen tičim v svoji celici, molim za pokojnika in se čutim srečnega v zavesti, da sem pomagal materi in sinu vsaj do poslednjega svidenja.

Opat Kalist je razburjen zaradi liberalnih napadov. Vse svobodomiselnosti pišejo o redovništvu.

Začelo se je v Milanu in val gre po vsi Evropi.

Nekaj nun je bilo ustanovilo v Milanu zavetišče za sirote. Med temi sirotami, majhnimi deklicami, jih je bilo mnogo iz Kalabrije; njih roditelji so poginili ob potresu, ki je ondi navadno in ki je nedavno porušil več mest.

Tu se je zgodilo, da je prišlo dekletce iz zavetišča v bolnišnico zaradi strašne, nalezljive bolezni. Zdravniki so slučaj

ovadili in zahtevali v zavetišču preiskavo. Uspeh je bil grozen. Nune so pošiljale sirote po mestu beračič od hiše do hiše za zavetišče. Ena izmed nun je jemala ponoči k sebi — gospode, ki so jo za to plačevali, njena tovarišica pa je imela razmerje z obema spovednikoma in zaščitnikoma tega zavoda ter je bila bolna na francoski bolezni. Okužila sta jo duhovnika iz Turina! Vse to pa ni bilo nič proti razkritju, da sta prav ta dva gospoda s pritrdilom nun male žrtve, ki se niso mogle braniti, popolnoma uničila — vse, celo komaj štiriletno otroke! Med njimi so bili trije otroci tako oslabiljeni, da njih življenja ni bilo mogoče več rešiti.

To je bil začetek. Beg krivcev, njih aretacija in končno njih priznanje izključuje vsak dvom o resničnosti teh vesti... Potem pa so v Neapolju zalotili duhovnika, ki je upravljal pokopališče: izkopaval je mrtve, ropal njih nakit in prodajal trupla študentom medicinem... In škandali, sramotni in smešni, so sledili drug za drugim... Našli so fotografijo patra kapucina, oblečenega v kratke ženske hlače s čipkami. Ukradel jih je bil dami, katero je zalezoval... In našli so pri njem celo vrsto ženskih hlače, ki jih je nakradel veseli pater po raznih hišah in jih potem nosil sam. Dognalo pa se je, da je kradel le že nošene hlače, nikdar pa ne sveže opranih... V Neapolju so razkrinkali duhovnika, ki je ustanovil tajno loterijo in jo sam upravljal iz zakristije svoje župne cerkve itd.

Strašno! Italijanski, dunajski in zdaj tudi slovenski liberalni listi pišejo o teh sramotah.

Opat provincijal je ves divji nad pohujšanjem, ki ga razširjajo slovenski listi. «Ali ni večji greh, pripovedovati ljudstvu o takih zabodah, nego — greh sam?» je vzklikal...

Po tolažbo je šel na lov v gozdove lepe gospe sosedo v družbi sosednega gospoda župnika, kavalirja in dreserja konj... Bajše ga ne bo ves teden domov...

V zaporu mi ni bilo dolgočas. Klavir in knjižnica sta dobra tovariša. Včasih me je za hip posetil p. Benedikt in me tolažil. Tudi kregal me je.

«Ne pihaj, kar te ne peče! V samostanu ne misli, ne sočustvuj, se ne čudi, ne sodi, ne grajaj, nego bodi slep, gluhi, top in nemo poslušno orodje. Brigaj se zase, delaj svojo dolžnost, — vse drugo ti nič mar! Ako hočeš imeti mir. Ako pa hočeš boj, čemu nisi ostal zunaj? Tam bi se lahko ruval in pričkal za svoje ideale: tu je grobnica z mrlič in črvi...»

Sklenil sem, da bom poslej prijatelja poslušal.

Nekega večera je nekdo tiho potrkal na duri. Vstopil je p. Ignacij.

Že dalje časa sem opazal, kako se mi vsiljuje. Uslužben je bil nenavadno, povsod me je ogovarjal, iskal mojo družbo in me gledal z občudovalnimi očmi, da je že smešno. Po vsaki

pridigi mi je laskal brez konec in brez mere. S p. Alfonzom sta se menda nekam sprla. Nič več ju ne vidim toliko skupaj.

Ko je vstopil, sem takoj mislil: novega prijatelja si išče. Plaho in zbegano se je ozrl po hodniku in vprašal tiho:

«Ali mi dovolite, da vam delam družbo? Zelo vas pogrešam.»

«Saj veste, da sem kaznovan z zaporom, ker sem pisal gospej Glowacki... Izvolite sesti!»

Zgrabil me je za roko in jo nežno stiskal. Ni je hotel izpustiti, da sem mu jo moral iztrgati.

Nato je sedel. Tik mene. Da se me je tiščal. In prebledeval je in zardeval, me zgrabil znova za roko in vzdihoval: «Kako krasno roko imate! Umetniška roka!»

Izrgal sem mu roko, on pa me je objel okoli pasu, strmel strastno vame in šepetal:

«Oh, Kajetan, Kajetan! Rad vas imam — obožujem vas... A tako strašno sem nesrečen!»

«Nesrečen? Ker ste menda sperti s patrom Alfonzom?» sem dejal in se odmeknil.

Vzplamtele so mu oči in ljubosumno je sikal:

«Alfonz je izdajalec! Zda se družu z Dominikom, ta ne zvestež, podlež! Ne govoriva o njem! — Pater Kajetan, bodite moj prijatelj! Nikogar ne ljubim in ne spoštujem tako, kakor vas...»

Objel me je z obema rokama, jaz pa sem ga pahnil od sebe in skočil kvišku. Kakor bi mi lusnine padle z oči, mi je postalo mahoma vse jasno. Stud in groza sta me navdala in drgetajoč sem zakričal:

«Odižite! Takoj odižite!»

Padel je na kolena, jih objemal, stiskal k sebi in prosil:

«Prosim, naj ostanem! Usmilite se —!»

Odprl sem duri, ga zgrabil za kapuco in vlekel kakor vrečo do praga. Ihteč je omahoval v svojo celico.

Nesrečnik! — Ali se je spomnil papež Gregor VII. na take bednike, ko je proglasil duhovniški celibat? — — —

Razrušen in potrt sem ostal sam. Niti klavir me ni več veselil. Moja vera je bila v čistost samostancev omajana in z grozo sem razmišljal, da vlada za temi zidovi prav ista beda, kakor tam zunaj...

Zalosten sem sedel ob oknu in zrl na samostansko dvorišče. Mesec je vstajal izza gore, po goščavju spodaj pa je mrgolelo na stotine kresnic. Vonj po španskem bezgu in jasminu je polnil zrak. Čutil sem se nepopisno osamljenega.

In takrat mi je prišla misel:

«Ali morda še kdo prav sedajle gleda na ta mesec, čuti ta vonj bezga in jasmina ter hrepeni, hrepeni, kakor jaz? — Hrepeni po meni, kakor hrepenim jaz po njem... Ne, ne! Stran, misli! Proč, hrepenenje! — Marija, devica in mati stoj mi na strani v uri bridkosti in neznosnih dvomov!»

Jesenska sezija!

Ravnokar dospele novosti po znižanih cenah! 1910a

Velika izbira modnega nakita, svile, baržuna itd.

Perilo za dame in gospode, volnene ter svilene jopice, — rokavice, nogavice —

Prodaja z 10 do 20 % popustom!

MODNA TRGOVINA

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg št. 19.

Velika izbira najnovejših modelov in klobukov iz klobučine (filc) vedno v zalogi v modnem salonu

Ida Škof - Wanek naslednici

Ljubljana, Pod Trančo št. 2

Predelovanje in preoblikovanje damskih klobukov.

Točna postrežba! Priznana solidne cene!

Prvovrstni sodi

v vseh velikostih, dobavlja takoj in poceni mehanična sodarna

R. Pichlerjev sin

Maribor

Novo! Otvoritev. Novo!

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem otvoril

v Ljubljani, za Gradom št. 9 ob Gruberjevem prekopu (prej Nadvojvode Friderika cesta)

filialno tovarno za izdelavo zrcal in brušenje stekla.

Izdeloval bom vsakovrstna brušena in nebrušena zrcala in stekla kakor tudi umetno brušenje na steklo.

Imam stalno v zalogi steklo za izlozbe, okna, automobile in kočije.

Centrala: Beograd. Se priporoča A. Spiljak. Lastnik Ivan Vrhovec.

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York 709/a

Prodaja na obroke

Ljubljana, Selenburgova ul. 3

Centrala za SHS: Zagreb

Maruličeva ul. 5

Zastopstva v vseh mestih

Aha!!! zato tako lepo belo ker je oprana s **Persil**om!

Persil samodelujoče pralno sredstvo

Tovarna Viljem Brauns Celje

Poceni češko perje!

Kilogram sivoga opuljenega perja 70 Din, napol belega 90 Din, belega 100 Din, boljsega 120 in 150 Din, mehkega, jakega, puha 200 in 225 Din, boljše vrste 275 Din. Pošiljate carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštne prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vrzame nazaj. Naročila samo na trdko BENEDIKT SACHSEL, LOBEZ št. 46 pri Plznu (Češkoslovaška). Poštne pošiljke trajajo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni. 4600a

Ledenico

zidano ali američansko, ki v resnici led drži, Vam napravi po načrtu ter isto izvrši kakor tudi ostrejša do 40 metrov v svetlobi brez pošpor

špecialna trrdka 1889 a

Franc Pust, tesarski mojster

LJUBLJANA, Strelška ulica.

Zahtevajte načrte! Zahtevajte načrte!

VINO

PODRUŽNICA

vinarske zadruge

„LJUTOMERČAN“

za ljutomerski in ormožki okraj v Ljubljani, Stara pot št. 9

poleg vojaške bolnice

nudi svoja zjamčeno pristna ljutomerska vina

po ugodnih cenah in pod solidnimi plačilnimi pogoji.

VINO 656/a

Edino prave „Gaiser“ čevlje in lovske čevlje do bite le v novo urejeni trgovini in delavnici

J. BRAJER

1863 LJUBLJANA

Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo vseh vrst čevlji po meri in vse vrste trznih čevljev.

Trgovci popusti!

Cene solidne! Postrežba točna

Aleks. Gjud ml.

Ljubljana, Kongresni trg št. 6.

Moderni damski česalni salon.

Električna masaža lica. Manicura.

Zaloga slovite kamfor kreme kraljice Marije za negovanje obraza. 1888/a III

Lasna dela, specialiteta: lasni obročki, kite.

Naročila po pošti se takoj odpremo.

Odprto: od 1/2. do 12. ure in od 1/2. do 7. ure, ob sobotah do 8. ure zvečer.

EVGEN LOVŠIN

„RUDE IN KOVINE“

LJUBLJANA, Miklošičeva ulica št. 15.

Telefon št. 727. Brzjavlj: Rude

Zagreb: Preradovičeva ulica št. 23. - Telefon 26-80.

Beograd: Jovan T. Marković, Karadjordjeva ulica, palata „Bristol“.

Telefon št. 668.

Cink, svinec, kositer, baker, svinčena pločevina, cinkova in pocinkana pločevina Cinkarne d. d., Celje, žveplenokisla glina, katran itd.

Kupujemo po najvišjih cenah: stari baker, stari svinec, remelted-cink, kovinaste ostanke itd.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 46

Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE

Najhitrejša vožnja v Sev. Ameriko, samo 6 dni čez morje

Havre - Newyork, Cuba in Meksiko

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo Slavonska banka d. d. v Zagrebu

Vozne listke in tozadevna pojasnila daje

Ivan Kraker

zastopnik v Ljubljani, Kolodvorska ulica 41

1088a

Dijaško življenje

Mednarodni dijaški kongres v Varšavi

Dne 12. septembra je bil odprt v Varšavi kongres »Internationalne dijaške konfederacije«, na katerem je bilo zastopanih 26 narodov s 362 delegati. Pred otvoritvijo kongresa je imel vojaški škof Gal svečano službo božjo v varšavski saborni cerkvi v prisotnosti udeležencev kongresa ter zastopnikov vojaških in civilnih oblasti. Po končani službi božji je bil v veliki dvorani Pihharmonije svečano odprt kongres. Velika dvorana je bila okrašena z zastavami vseh držav, ki so bile zastopane na kongresu. Predsednika poljske republike, ki je bil pokrovitelj tega kongresa, je zastopal minister prosvete g. Miklašewski, ki je pozdravil kongres v imenu poljske vlade. Nadalje so pozdravili kongres v imenu mestne občine senator Bilinski, v imenu parlamenta poslanec Soltik in v imenu Poljskega centralnega dijaškega saveza predsednik Bakovski in številni drugi dijak. Pri svečani otvoritvi so bili navzoči vsi člani vlade, diplomatski zbor, poslanci parlamenta in senata ter generaliteta.

Istega dne popoldne se je vršila prva seja upravnega odbora, na kateri je naš dijaštvo zastopal beograjski delegat Živančević. Delo kongresa je bilo razdeljeno v komisije. Najzanimivejše je bilo delo v propagandistični sekciji, ki je razpravljala o sprejemu novih članov. Na novo so bili sprejeti v mednarodno dijaško konfederacijo Narodni dijaški savez iz Bolgarije, Turčije, Madžarske, Estonije in Letiške, a za izredne člane narodni dijaški savezi iz Južne Afrike, Nove Zelandije, Hong-Konga ter ruske in gruzijske emigracije. Najbolj ostra je bila debata o ozirom na sprejem zveze »Deutscher Studenschafts«. Debata se je vršila cele tri dni. Za sprejem Nemcev so se zavzemali delegati Švice, Švedske in Kitajske. Nemci, ki niso bili osebno navzoči, so zahtevali za sebe mesto v odboru, priznanje njihovega jezika kot enakopravnega s francoščino in angleščino ter pravico, da zastopajo dijaštvo iz Avstrije, Gdanske in Nemce iz Češkoslovaške. Sklenjeno je bilo, da se nemški delegati povabijo v Varšavo, da se pretrasejo difference med njihovimi zahtevami in statuti konfederacije. Nemci so odgovorili, da so to njihove minimalne zahteve in da od teh ne morejo odstopiti. Radi tega je bil sprejem nemškega dijaštva v zvezo izključen in to radi tega, ker pravila izrecno prepovedujejo, da bi narodni dijaški savezi mogli reprezentirati studente, ki so državljani drugih držav. Iz istega razloga je bil odbit tudi židovski dijaški savez.

Delo kongresa je bilo zaključeno dne 24. t. m. za novega predsednika konfederacije je bil izvoljen Poljak Bilinski, ki je pri tajnem glasovanju dobil 11 glasov, a njegov protikandidat Anglež Macadam samo 5 glasov. Izvolitev je izzvala burne ovacije za Poljake. Novi predsednik je predlagal nato Macadamu za prvega podpredsednika, kar je bilo soglasno sprejeto.

Po končanem kongresu so se delegati na povabilo Češkoslovaškega centralnega dijaškega saveza podali na izlet v Češkoslovaško.

Proslava 25 letnice obstoja visoke tehnične šole v Brnu. Dne 3. novembra bo poteklo 25 let, odkar so se pričela predavanja na češki visoki tehnični šoli v Brnu, na kateri so tudi mnogi dijaki iz naše države dovršili svoje študije. Pripravljali odbor je določil natančen program za to spominsko proslavo in sklenil, da se izda posebna spomenica, v kateri bodo označeni vsi dosedanja absolventi te šole, ki se nahajajo raztreseni po čeli Evropi. Spomenica se bo odpolnila vsem absolventom, ki so pravočasno doposlali svoje naslove in jim bo gotovo v lep spomin na dijaška leta.

Jugoslovanska delegacija na kongresu v Varšavi. Predstavniki akademskih klubov na zagrebški univerzi — legalna njihova reprezentanca — so na svojem

sestanku dne 20. t. m. odločno protestirali proti postopanju beograjske omladine z ozirom na določitev delegatov naše države za mednarodni kongres v Varšavi. Zagrebška omladina očita beograjski, da je s svojim ravnanjem onemogočila sodelovanje delegatov ljubljanske in zagrebške univerze na varšavskem kongresu in da je sama porabila denar, ki je bil določen za delegate iz Zagreba in Ljubljane. Po povratku naše delegacije iz Beograda bo zagrebška omladina uvedla v tej zadevi postopanje, da se krivici primerno ožigosajo in izključijo od vsake nadaljnje reprezentance v imenu celokupne jugoslovanske akademske omladine.

Sokol

Sokolski Glasnik št. 16-18

Po sokolskem saboru je izšla sedaj prva številka Sokolskega Glasnika s priloženo Jugoslovenski Sokol. Radi priznamo da nas že dolgo ni nobena številka Sok. Glasnika tako razveselila kakor zadnja. Poleg druge vsebine se ponajveč peča ta številka z našim saborom v Zagrebu. Imamo pred seboj jasen potek zagrebških dni ter dogodkov, ki so se izvršili v času sokolskega sabora in pokrajinskega zleta. Tako moremo mirno presoditi tudi mi, ki smo bili v tem času doma, kaj se je izvršilo, kajti brezdvomno so poročila od očitovcev, ki so napisali poročila, verodostojna in točna. Poleg obširnega in skrbno sestavljenega poročila ki ga je podal br. Ač, ima Glasnik še kritičen pregled o poteku sabora, zleta in žalostnih zagrebških incidentov. Iz prvega članka razvidimo, kakšno ogromno delo je izvršilo jugoslovensko Sokolstvo v kratkem času v Zagrebu, zlasti če pogledamo še najnovejšo sokolsko knjigo pod naslovom »Organizacija JSS«. Članek br. Bajžlja pa je posebno zanimiv v svojem drugem delu, kjer našteva nekaj verno zabeleženih dogodkov, ki jih je pripravila Sokolstvu zagrebška mladina. Zetli bi, da tudi ostali očitovci ovkevočijo podobne dogodke, ker se nam zdi neverjetno, da so se mogli zgoditi po petletnem obstoju svobodne Jugoslavije. Ne v svrhu polemike, kakor pravi poročalec ampak »v večni spomin« naj bi se vse to napisalo. Ko smo čitali te izbruhe sovražnosti, smo si predstavljali čase, ko smo bili na zletih v Celju in drugih narodno ogroženih krajih pred vojno, kar popolnoma pravilno omenja tudi br. Ač v svojem poročilu. Na prvem mestu Glasnika so uradni pozivi na članstvo glede pogorelecev v Strumici in za sokolski praznik dne 1. decembra. Poročila iz žup, beležke in raznoterosti pa zaključujejo to zanimivo številko.

Tudi priloga »Jugoslovenski Sokol« ima dve posebnosti. Prva je Ganglov govor ob otvoritvi sabora. Ko smo prečitali te iz srca v srce segajoče besede, izpregovorne pred zastopniki kralja, vlade, vojaštva in inozemskih Sokolov, se nam je zdela neverjetna vest, ki so jo prinesli zadnje dni naši listi, da je namreč br. Gangl odstavljen od službe višjega šol. nadzornika. O ironiji! Naj citiramo samo ta-le stavek, ki ga je naslovil starosta JSS ob otvoritvi sabora na zastopnika vlade ministra Drag. Pečiča: Samo eno željo gojimo Sokoli: da bi vsaka vlada vodila krmilo državne politike po pravi poti, ki naj omogoča našo okrepitev in pročiščenje ter ureditev naših razmer v notranjosti, a ugled, veljavo in spoštovanje naše države in našega naroda na zunaj. — Upamo, da te osebe zadostujejo kot odgovor na akt klerikalne politike, ki ima danes v Sloveniji oblast v rokah.

Drugi članek, ki je za naše prilike tako značilen, je poročilo o udeležbi naše vrste na pariški olimpijadi. Napisal ga je tr. Jeras, ki se je udeležil ekspedicije v Pariz kot sodnik in je imel prilike dovolj da je spoznal vse vrline in napake naše vrste ter vzroke, ki so našo vrsto postavili na mesto, kakršno si nismo želeli. Naj bi vsi telovadci, ki kdaj mislijo vstopiti med svetovne tekmovalne tekme do-

bro prečitali to poročilo, ki odkriva marsikatero napako.

Vrhutega ima ta številka še spominski spis o Tyrševi smrti, od katere je dne 8. avgusta preteklo 40 let, in nadaljevanje češkega prevoda: Pregledni obris telesnega razvoja mladine za potrebo vaditelja. Na koncu pa so poročila o delovanju našega Sokolstva, ki količkaj misli na Sokolstvo in ki mu je življenje Sokolstva in njegov napredek pri srcu.

Ponavljamo, da sta Glasnik in Sokol tokrat zelo lepa in naj bi ju prečital vsak član Sokolstva, ki količkaj misli na Sokolstvo in ki mu je življenje Sokolstva in njegov napredek pri srcu.

Ljubljanski Sokol priredi v nedeljo, dne 28. t. m. pešizlet čez Orle na Škofljo. Povratek z večernim vlakom ob pol 9. ali peš. Obleka civilna. Zbirališče ob 1. popoldne na Karlovškem mostu. — Zdravo! — Odbor.

Sokol I. ponovno opozarja svoje članstvo na pešizlet, ki ga priredi danes v Šmartno pod Šmarno goro. Zbirališče ob pol 9. na Taboru. — Zdravo.

Sokol Dol pri Hrastniku popravlja svoje poročilo o slavnosti razviti prapora s tem, da izpolnjuje isto z zahvalo br. Poljšaku, mednarodnemu tekmovalcu ki je tudi nastopil na orodje ter s svojimi krasnimi vežbami mnogo pripomogel do uspeha.

Sport

SLUŽBENE OBJAVE LLAP.

(Iz 10. seje u. o. dne 24. 9. t. l.)

Dermelj se odveže dolžnosti odbornika u. o. in se na njegovo mesto v zmlusu § 11 sav. pravil kooptira nov odbornik. Refundira se S. K. Primorje stroške v znesku 210 Din za zlomljeno kopalje pri prv. Jugoslavije. Vzame se na znanje in odobri nacionalni jun. in sen. miting S. K. Primorja, dne 11. in 12. oktobra, in se tozadevno javi JLAS. Povabilo se na prihodnjo sejo u. o. g. dr. Vučina, Medved 1. in Saksida v zadevi prv. mitinga za Slovenijo. Pozivlje se tajnik II. da do prihodnje seje predloži seznam verificiranih lahkotletov. Pozivlje se tehn. odbor, da do prihodnje seje izvrši verifikacijo damskega in moškega olimpijeto.

Sprejmemo se predlogi tajnika II. za spremembo tekmovalnega pravilnika, ki naj se predloži glavni skupščini J. L. A. S. in sicer: § 10. odstavek 1, 9 in 10, § 48. in § 58. Za delegata LLAP. na glavno skupščino JLAS. se določi tajnik I. Sancin Savo.

Sprejme se predlog tehn. odbora, naj se olimpijeto klasificira po internacionalnih tabelah in se anulira klasifikacija po olimpijskih predpisih.

Povabi se na prihodnjo sejo geom. Kalin, da poroča o rediteljski službi pri prv. Slovenije in olimpijetoju. Zadeva protesta S. K. Ilirija z ozirom na prireditev

stafetnega mitinga s strani S. K. Primorja se kot brezpredmetna stavi ad acta. Tajnik I.

LAHKOTATLETSKI MITING S. K. PRIMORJE

S. K. Primorje v Ljubljani priredi v soboto 11. in nedeljo 12. oktobra na svojem igrišču — Dunajska cesta, nacionalni juniorski in seniorski lahkotletski miting. Začetek v soboto ob 15. uri, v nedeljo ob 14.30 uri. Pravico startanja imajo vsi pri JLAS. verificirani atleti. Tekmuje se po pravilniku JLAS. Prijavnina znaša za točko in osebo 3 Din, za stafeto 15 Din. Prijave je poslati do 10. oktobra ob 12. uri na naslov S. Sancin, Erjavčeva cesta 24. Naknadne prijave se sprejemajo samo proti dvojni prijavnini. Tekališče je iz trdega leša, dolgo 395 m 50 cm, z dvema zavojema. Darila so za prve tri placemente priznanice.

Program: Sobota 11. oktobra ob 15. uri: Predteki 100 m sen.; predteki 100 m jun.; Met krogle; skok v daljavo z zaletom; predteki 400 m jun.; predteki 400 m sen.; skok v višino z zaletom jun.; hoja 3000 m; met kladiva jun.; olimpijska stafeta 800 × 200 × 400 × 200 m.

Nedelja 12. oktobra ob 14.30 uri: Finales 100 m sen.; finale 100 m jun.; met diska; tek 800 m; troskok, finale 400 m sen.; finale 400 m jun.; tek 3000 m; met kopja; skok ob palci jun.; švedska stafeta: 100 × 200 × 300 × 400 m.

Današnje nogometne tekme. Na igrišču Ilirije se vršita danes prvorazredni prvenstveni tekmi Maribor : Hermes (ob 14.45) in Ilirija : Jadran (ob 16.15), nadalje ob 9. uri dop. prvenstvena tekma Korotan (Kranj) : Svoboda in ob 10.30 prvenstvena tekma rezervnih moštev Ilirije in Jadrana. — Hermes zadene v mariborskem prvaku SSK. Mariboru na solidno moštvo, ki goji kombinacijsko igro, ki uporablja torej isti način igre kot Hermes. Izid je negotov, ako bosta obe moštvi v dobri formi, se pričakuje lahko interesantne in napete borbe. — Težje stališče ima Jadran proti Iliriji, našemu prvaku, ki je slejkoprej ohranil svojo dominantno pozicijo med klubi Slovenije. Vendar je znal Jadran baš proti Iliriji vedno stopnjevat borbenost in odpornost svojega agilnega moštva. V zadnji prvenstveni tekmi z Ilirijo je dosegel rezultat 3 : 3. — Dopolne postavili Ilirija proti Jadrani rezervi talentirane mladše, tehnično že izvrstne igralce. Korotan ima proti Svobodi dobre izgleda. — Za popoldanski tekmi je določena skupna vstopnina Din 15, 12, 8, 3 za dopoldanski tekmi Din 10, 5, 3. Ob klubov izstavljen običajne proste karte za člane so za prvenstvene tekme neveljavne.

Prihod češkoslovaške reprezentance v Zagreb. V petek zvečer je prispela nogometna reprezentanca Češkoslovaške v Zagreb. Brate Čehoslovake je na kolodvoru pozdravil predsednik JNS-a dr. Krenedič ter številni športniki in člani JNS-a. Postava moštva se od prvotne nekoliko razlikuje ter bo sledeča: Štaplik

(Slavia), Kuchynka (DFC) - Seifert (Slavia) Kuhar, Carvan (oba Zidenice), Čipera (CAFC), Veselsky (Nuselsky), Štapl, Vanik (oba Slavia), Lastovičar (Zidenice), Jelinek (Viktoria Žižkov). Moštvo je zelo močno in sigurno najmočnejše z ozirom na to, da sta Kada in Mahrer blezirana. Reprezentativna tekma se vrši ob pol 16. na igrišču Concordije (Tratinska cesta). Pred igro svira godba Savske divizije.

S. K. Primorje. Danes odigra ljubljansko Primorje v Celju svojo prvo tekmo v jesenski sezoni. Z ozirom na dobro formo, v kateri se nahaja S. K. Celje, bo boj hud, sosebno ker mora nastopiti Primorje z več rezervami. Toda mlado šlo bodo skušale izvršiti svojo nalogo v polni meri, vsled česar se bo nudila napeta in zanimiva igra.

Bikoborba v Budimpešti. Na igrišču FTC se vrše danes bikoborbe.

Stanje nogometnega prvenstva v Pragi. Po dosedanjem stanju prvenstva vodi Slavia s 16, kateri sledita Viktoria Žižkov in Meteor VIII. s 15 točkami. Pripomniti je treba, da je slednji odigral 8, dočim sta Slavia in Viktoria odigrali 9 tekem. Zanimivo je, da je Sparta šele na 14. mestu, pri čemer pa je treba upoštevati, da je igrala šele 6 tekem.

Kolesarska sekcija športnega kluba »Disk« Domžale priredi v nedeljo dne 28. septembra ob 13.30 kolesarsko dirko na progi Domžale-Konfinar-Domžale 60 km za prvenstvo kluba.

V slovo!

V času svojega 8 letnega službovanja kot ravnatelj Delniške družbe pivovarne »Union«, Ljubljana sem bil deležen neštevilnih izrazov simpatije, zaupanja in prijateljstva vseh slojev prebivalstva.

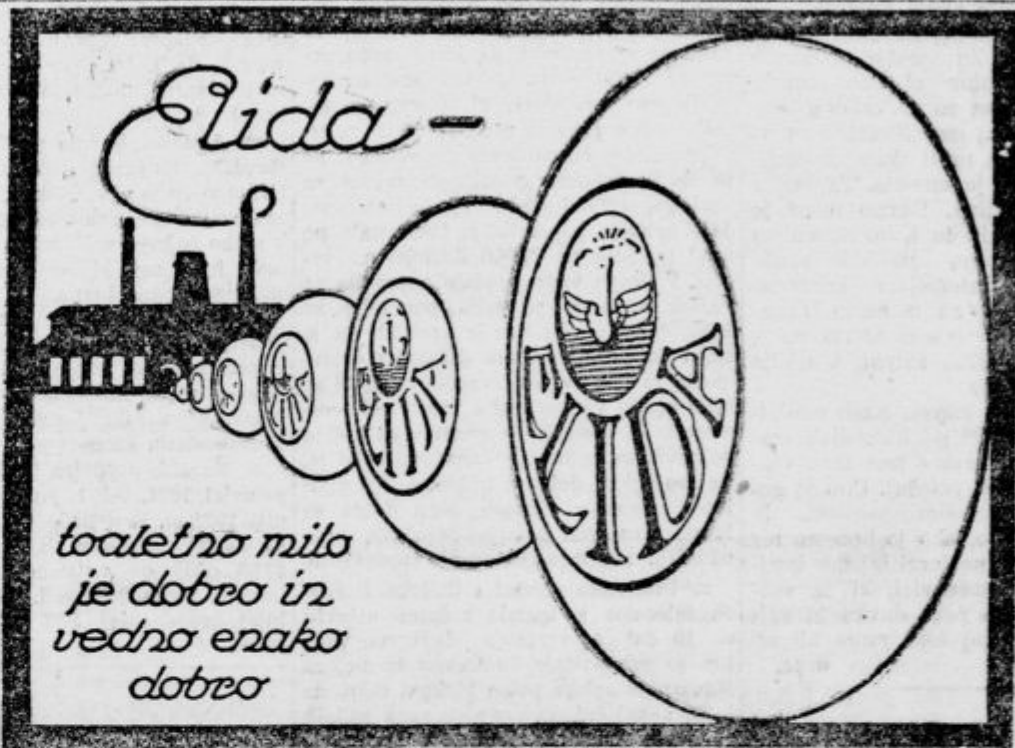
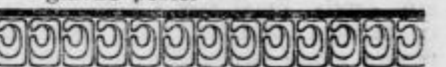
Zal pa moram vsled obolelosti svojo sedanjo funkcijo prostovoljno položiti in s preselitvijo v svojo domovino v Graz, vsled česar si štejem v prijetno, dolžnost vsem onim, ki so mi vsled svoje prijazne in uslužne naklonjenosti olajšali izpolnjevanje mojih dolžnosti izreči najiskrenejšo zahvalo in se od njih prisrčno posloviti, globoko občazujoč, da mi ni mogoče več, se osebno posloviti.

Moje bivanje v Sloveniji mi bude ostalo v neizbrisnem spominu.

Ljubljana, 28. septembra 1924.
Karel Erust
ravnatelj
Delniške družbe pivovarne Union
2107
Ljubljana.

Predno daš delati obleko, si ogle najnoveše modne liste, ki so v veliki izbiri na razpolago v knjižnici Tiskovne zadruge, Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasprot glavne pošte.

1831

Zamena

Ruska narodna pripovedka.

Zivela sta mož in žena. Imela sta par volov, voza pa ne. Kadar je bilo treba, da se kam pelje, je letal mož od sosed do sosed, da si izposodi voz. Tako je prišlo tako daleč, da mu nihče več ni hotel dati vola. Kamor se je obrnil, povsod so ga zasranjavali: »Kakšen gospodar pa si! Vole imaš, voza pa ne!»

Seljak se je pripravil na pot, a se ni imel na čem voziti. Letel je tja, letel sem in ostal nazadnje doma.

»Poslušaj me!« pravi žena, »pelji vole na semenj, prodaj jih in kupi za skupljen denar voz. Daj, da bomo imeli tudi mi svoj voz. In k nam bodo ljudje na posodo ponj hodili, a mi ga ne bomo dali nikomur!«

Mož poslušal, vstane zjutraj na vse zgodaj, vzame vole in jih žene v mesto. Ko je bil že blizu mesta, glej, starček pelje na semenj nove vozove. Ko ga doide mu reče: »Pozdravljen rojak! Ali so ti vozovi na prodaj?«

»So.«
»Veš, kaj ti pravim?«
»Kakor porečeš, tako bom vedel.«
»Stori mi ljubav. Daj mi voz, a ti vzemi par volov.«

Starček vidi, da zamena ni slaba: par volov stane mnogo, poldrugo stotino rubljev, a voz samo dvajset, in reče: »Izvoli, prijatelj! Izberi si voz, ki ti je všeč.«

Kmet izbere največji voz in da zanj par volov.

Starček se veselo požuri v mesto. Po glavi mu roji samo to, da bi si bedak ne premislil in ne zahteval nazaj svojih volov.

A seljak stoji na cesti in misli: »Hvala Bogu, sedaj imam voz! Samo kako naj ga domov pripeljem? Ker nimam volov, je treba, da ga sam vlečem.« Prime oje, vpreže se v voz in začne vleči. Vleče, vleče pol vrste, a se utruji kakor pes. Znoj mu lije po vsem telesu, in srajco bi lahko ovil. Obstane, sede, da se odpočije, in si zamisli: Do doma je daleč, okoli petnajst vrst bo. Kaj bi napravil z vozom?

Zapazi pastirja, ki žene dve kozi na semenj in mu zakliče: »Pozdravljen, rojak! Kam ženeš?«

»V mesto na prodaj.«

»Zakaj bi prodajal. Zamenjaj rajši eno kozo za moj voz, vidiš, popolnoma nov je!«

Pastir se nasmeje: »Prijatelj, samo da se ne prevariš. Sedaj boš dal, potem

se boš pa kesal. A dobro; da se komu krivica ne zgodi, izbiraj, katera ti je po volji.«

Kmet mu da voz, vzame kozo in jo pelje domov.

Gre, gre dve vrsti in se sreča s krošnjarjem, ki je imel na picli za pasom pa cel sveženj mošenj. Pogleda kmet te mošnje, jako so mu všeč in reče: »Poslušaj! Kam neseš te mošnje?«

»V mesto na prodaj.«

»Zamenjaj eno za mojo kozo.«

»Izvoli, prijatelj!«

Vzame kmet mošnjo, jo vtakne za golenico in gre proti domu. Gre, gre, pride do reke, sede na brod in se da prepeljati na drugo stran. Brodnik začne zahtevati denar, a on nima niti vi-narja in ne more plačati.

»Vzemite mu suknjo, ako nima denarja,« pravijo prevozniki.

»Stojte! Suknjo potrebujem jaz sam. Imam pa novo mošnjo, vzemite si jo za trud.« Izvleče mošnjo in jim jo da, prevozniki pa ga izpuste.

Kmet se odpravi domov: »Glej, za nič, pa prav za nič sem izgubil par volov!« Gleda in vidi, kako ob cesti sede solariji in kuhajo kašo.

»Pozdravljeni, rojaki!«

»Pozdravljeni!«

»Bog blagoslovi!«

»Hvala.«

»Ali je dobra kaša? Dajte, prijatelji, da poskusim tudi jaz malo; jako sem lačen.«

»Odkod pa si?« ga vprašuje starejšina.

»Bil sem na semnju, gnil sem par volov, da bi jih prodal.«

»Glej ga! Par volov si prodal, pa prosjačiš...«

»Ej, dragi moj!« odgovori kmet, »ko bi ti poznal mojo nesrečo!«

»Kakšno nesrečo?«

»Tak poslaškaj!« In pove jim vse, kakor se je zgodilo.

Starejšina se nasmeje in reče kmetu: »Sedaj se pa svoji gospodinji ne prikaži več, če ne, bo huda pela.«

»Ne bo, prijatelj, prav nič ne bo. Še zle besede mi ne poročel.«

»Lažoš, kmet! Ako te za to žena ne bo ozmajala, ti dam dvanaest vozov soli. — vse ti dam z volmi vred!«

»Dobro, starejšina!«

»A če te ozmajja?«

»Ti bom služil do smrti.«

Ko so bili stavo sklenili, gredo v vas. Ko pridejo do hiše, se skrije starejšina v vežo in posluša, a kmet stoji v hišo in reče: »Pozdravljena, žena!«

»Zdrav, moj mož! Ali si zamejval vole?«

»Sem.«

»Kje je voz?«

»Dal sem ga za kozo.«

»A kje je kozo?«

»Je šla za mošnjo.«

»Kje pa to mošnjo?«

»Vzeli so jo za prevoz.«

»No, hvala Bogu, da si se sam vrnil. Sleci se brž in sedi za mizo in založi. Gotovo si že zdavnaj postal lačen. Radi volov ne bode žalosten. Zdaj, ko jih ni, ne bomo imeli skrbi!«

Kmet sede za mizo in zavpije: »Ale, starejšina, pojdi notri! Si slišal? Imam jaz prav?«

»Imaš,« reče starejšina in vzdihne: »Vzemi z Bogom vseh dvanaest voz, soljo in volmi.«

Tako je kmet obogatel in dobro živel.

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica

IVAN BRIGELJ

Dunajska cesta 16

se priporoča. 18

Izvirilov toč. Čas zmore.

Gospodarstvo

Donesek k avtonomiji davčnih komisij

Pri nas je brez dvoma najbolj občuten davek osebna dohodnina. Pohiba se po stari lestvici, ki dosega že pri najmanjšem, temu davku zavezanem dohodku (5000 do 5500 Din) nad 6 %, to je 358 Din. Pri višjih dohodkih je davek sedaj še bolj občuten. Tako znaša pri dohodkih 30.000 Din, kolikor najmanj potrebuje v sedanjih časih družinski oče, da more le skromno preživeti svojo družino, nad 4500 Din, to je skoro toliko, kolikor zasluži v dveh mesecih.

Razumljivo je, da se davkoplačevalci pri taki obremenitvi zanimajo za to, kdo jim ta davek predpisuje, odnosno, kdo jim dohodke ocenjuje in kdo bo vidi v njihov žep, kakor oni sami.

Po zakonu o osebnih davkih ocenjuje dohodke, oziroma dohodninske napovedi posebne cenilne komisije. Polovico članov komisije volijo davkoplačevalci, drugo polovico pa jih imenuje finančna delegacija. Volitve v te komisije so se vršile lansko leto. Po mnogih okrajih so davkoplačevalci uvideli važnost komisije in izvolili vsega zaupanja vredne moše, o katerih so bili trdno prepričani, da bodo izpolnili svojo dolžnost. In izpolnili bi jo tudi, saj je komisijam po zakonu za jamčena polna avtonomija. Naleteli pa so v svoji funkciji na težke ovire.

Finančna uprava je v svoji veliki gorečnosti skrbno preiskala vsakemu izvoljenemu članu srce in obisti. Ugibal je, kdo je za fiskalizem bolj ali manj nevaren in kako naj paralizira njegovo nevarnost. Poslužila se je v najizdatnejši meri sredstva, ki ga ji daje na razpolago pravica, imenovati polovico članov dohod. komisij. V novomeškem in litjskem okraju je n. pr. imenovala v komisije uradnike, ki naj v komisiji odpravijo vpliv izvoljenih, svojih pravic se zavedajočih članov. V litjski komisiji je pri takih razmerah prišlo naravnost do preloma, ki se sedaj lepi, ako ga bo mogoče zalepiti brez obnove obravnave. Sicer je pa za slučaj, da se to ne posreči, že določena — žrtve.

Fiskalizem kakor se izvaja v Sloveniji, je prava drenaža našega gospodarstva. Na eni strani se ubijajo z visokimi davki javni računodajci zavezanina podjetja, na drugi strani pa dohodnina po svoji pezi preprečuje vsak razmah posameznikov. Skrbjeno je torej na vseh straneh, da se naše ekonomske prilike čim največ deteriorirajo.

K tem razmeram je ne malo pripomogla praksa naših davčnih oblastev, ki se seveda vzhajajo na praksi tam »gori«. Pravi mig s kolom je za ta okrajna oblast, ako finančna uprava mesto davkoplačevalcev pošlje v cenilne komisije svoje uradnike, ki naj bi posredno ali neposredno vplivali na višino ocene. Za varstvo državnih interesov to nikakor ni bilo potrebno. Interesi fiskusa so po zakonu drugače zaščiteni. Saj sme finančna uprava vlagati prizive proti sklepom cenilne komisije, ako je mnenja, da ocena komisije ni pravilna. Ravno to si je pa hotela prihraniti in z imenovanjem uradnikov v cenilno komisijo skuša doseči njenim intencijam primerno oceno. Komisije so na ta način izigrane in finančna uprava si umiva roke, češ, mi smo nedolžni, ampak komisija — ta je to sklenila.

Temu mora biti konec. Naše uradništvo, ki mora vršiti po komisijah »rabljsko« delo, prihaja s tem brez vsake potrebe v težak položaj. Ono je gotovo solidarno z našim mnenjem, da spadajo v komisijo, ako jo hočemo res respektirati in jo nazivati lajško institucijo, le davkoplačevalci, ki na svojem žepu občutijo pezo davka in najbolje presojajo, kaj kdo more ali ne more plačati.

drns.

Notacije na novosadski borzi

Uprava novosadske blagovne borze je imela pretekli teden sejo, na kateri se je med drugim bavila tudi z očitki, ki sta jih v javnosti iznesla »Baosmegyev Naplo« in beogradske »Novosti«, ki pravita, da je trgovinski minister uvedel najstrožjo preiskavo zaradi baje nepravilnih notacij na tej borzi in zaradi drugih nepravilnosti in zlorab.

Borzna uprava je izdala o tej seji komunikacijo, v katerem veli, da trgovinsko ministrstvo sploh ni uvedlo nikake preiskave proti borzi, ampak da je samo poslalo upravi prošnji Nabavljalnih zadrug državnih namestencev in pekov in zahtevalo poročilo o delu in rešitvi teh problemov. Obe beogradske trditvi navedena, da cene v uradni tečajnici ne odgovarjajo dejanskim cenam kupelj, sklenjenih do tedaj dan v moki na borzi. Vlogi trdita tudi, da določa borza oficijelne cene višje kot so cene faktičnih sklepov.

Na svoji seji je ugotovila uprava borze, da so očitki brez vsake podlage in da pritožnika gotovo ne poznata določanja tečajev na borzi. Omenjeni zadrugi, ki s svojimi pritožbami bržčas zasledujeta popolnoma druge cilje, sta napečena mnenja, da se borzi tečajji ugotavljajo le na podlagi dejavnih sklepov. To na ni res;

zakaj pri določanju borznih tečajev je treba jemati v obzir razen faktičnih sklepov tudi povpraševanje in ponudbe blaga dotičnega dne, na temelju katerih se potem določijo tako zvane »cavalne cene«. Da vsebuje tečajnica »cavalne cene«, ni za to neobhodno potreben efektivni sklep v dotičnem blagu, temveč zadostuje, da se zabeleži povpraševanje in ponudba.

Sicer je iz pritožb jasno razvidno, da pritožnika zdaleka ne mislita ščititi plačnih interesov, ker nobena od omenjenih trditvi ne trguje na borzi, ampak krije svoje potrebščine potom zasebnih agentov. Svrha pritožbe je bila, podpreti akcijo za ustanovitev druge borze v Bački. To dokazuje tudi konec pritožbe, ki se dobesedno glasi: »Čez tega vzroka prosimo gospoda ministra, naj dovoli ustanovitev druge borze na ozemlju Vojvodine in omogoči svobodno borzno konkurenco, v kateri bodo našli vsi interesi zaščito svojih interesov.«

Borzna uprava je v tej zadevi poslala trgovinskemu ministru obširno poročilo in hkrati obrnila njegovo pozornost na vzroke pritožb.

Tržna poročila

Zagrebski tedenski sejem dne 26. septembra. Vsled lepega vremena je izpadel današnji sejem zelo dobro. Dogon živine in krme je bil velik. Iz Srema in Slavonije je prišlo precej lepih svinj. Mnogo blaga je bilo tudi iz Bosne. Trgovalec se je največ za domačo potrebo. Tujih kupcev ni bilo. Razmere se niso izpremenile. — Cene v dinarjih za kg žive teže: Goveda: Biki 10.75 do 13, junice I. vrste 13 do 14.50, II. vrste 11.50 do 12, krave I. vrste 12 do 14, II. vrste 10 do 12, III. vrste 9 do 10, bosanske krave II. vrste 9.50 do 10, III. vrste 8 do 9, voli I. vrste 20 do 21, II. vrste 18.50 do 19.50, III. vrste 10 do 12, bosanski voli I. vrste 12 do 13, II. vrste 9.50 do 11, III. vrste 8 do 9, junici, domači I. vrste 14 do 15, II. vrste 13 do 14, bosanski 11.50 do 13, telata I. vrste 20 do 21, II. vrste 18.50 do 19.50. — Svinje: Svinje do enega leta 15 do 25, nad eno leto 18 do 20, svinje, pitane 21 do 23, nepitane 18 do 20.50, sremске zaklane 27 do 28.50, žive 25.50 do 26. — Konji: Težki tovorni (za kosmad) 8 do 10 tisoč, lahki tovorni 7 do 7.500, kmečki tovorni 5 do 6000, lahki vozni 4 do 6000, srednji vozni 4 do 6000, težki vozni 5 do 6000, jezdnji 7500 do 8000, klavni (za kg žive teže) 4 do 4.75. Krma: Detelja, navadna 113 do 138 za q, lucerna 115 do 138, seno I. vrste 100 do 113, II. vrste 75 do 95, slama, šop 100 do 110, slama za steljo 75 do 87, z krmno 90 do 112, stisnjeno seno 3.50 do 4.50.

— Petinidesetletnica svojega obstoja praznuje dne 1. oktobra 1924 Mestna hranilnica ljubljanska.

— Popravila vagonov. Na četrtkovni seji finančnega odbora je podal prometni minister Sušnik poročilo o prometnih potrebščinah. Zlasti je govoril o popravilu vagonov in naglasil, da jih je treba popraviti 12.000. Sestavljena je posebna komisija strokovnjakov, ki je vagone določene za popravilo, razdelila v tri vrste. Popravila se bo računalo po vagonu, ne pa da bi tvornica predlagala račune za vsak popravljen vijak. V prvo vrsto spadajo najtežja popravila in bodo stala po novi pogodbi po 22.000 dinarjev za vagon. V drugo vrsto spadajo popravila za 16.000, v tretjo pa lažja popravila za 9000 dinarjev. Minister je apeliral, da je treba dati tudi podporo državnim delavnicam za popravilne vagonov, da bi se tako moglo konkurirati z zasebnimi tvornicami. G. Sušnik je razpravljal tudi o dolgovih za popravilo vagonov. Dejal je, da znašajo ti dolgovi približno 500 milijonov dinarjev. Zaradi tega dolga so tvornice ustavile nadaljna popravila in ne oddajajo vagonov, ki so že popravljeni.

— Otežkočen promet v Osijeku. Državna železnica je morala začasnoma ustaviti za 10 dni natovarjanja sladkorne pese, ker so vse postaje do Osjeka in Belega Manastirja nabito polne vlakov, tako, da je za nekaj dni onemogočen vsak nadaljni dovoz blaga do tvornic v Osijeku in Belem Manastirju. Ustavitev natovarjanja sladkorne pese za 10 dni morda celo več dni utegne imeti katastrofalne posledice, ker se morajo za nagromadenje vagonov plačati velike globe.

— Porazdelitev skladiščnih prostorov na Sušaku. Ministrstvo saobračaja je na zbornično vlogo od 9. in 11. septembra dne 20. septembra sporočilo Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da so se o priliki porazdelitve parcel na sušaki postaji vzeli v poštev vsi oni slovenski interesi, katerih prošnje je zbornica predložila ministrstvu. Za sklepanje pogodb s posameznimi tvornicami so se izdale potrebne naredbe direktor državnih železnic v Zagrebu, na katero se imajo v bodoče obrniti interesi, glede vseh vprašanj, ki se tičejo skladiščnih prostorov.

— Sadni sejem v Ljubljani priredi »Sadjarsko in vrtinarsko društvo« s sodelovanjem urada ljubljanskega velesajma od 18. do 20. oktobra, na kar se sedaj opozarjajo prodajalci in kupci. 2094

— Dobave. Dne 21. oktobra t. l. se bo vršila pri upravi državnih monopolov v Beogradu ofertalna licitacija glede dobave 350.000 kg petroleja; pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave vijakov za reguliranje zavor in krožnikov za spiralno pero; pri ravnanstvu

državnih železnic v Zagrebu glede dobave cilindrov za svetiljke, belega stekla za signalne svetiljke in barvastega signalnega stekla. Dne 22. oktobra pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave osi, spojnic in vijakov za reguliranje zavor ter glede dobave surovih kovanih osi iz jekla; pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave telegrafskih potrebščin; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave lesnih izdelkov in sirkovih metelj. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

— Žigosanje zlatnikov in srebrnjakov. V Uradnem listu z dne 12. avgusta 1924, št. 75, je razglašena naredba o žigosanju starih zlatnikov in tolarjev, ki se ne smatrajo za denar, nego za nakit, na katero se opozarjajo vsi, ki prodajajo tuj zlat in srebrn denar.

— Jugoslovenske in tve brodarke družbe. V splitski luki se mnogi, ne preveč narodno-zavedni trgovci poslužujejo inozemskih parnikov za prevoz blaga, dasi imamo dve domači brodarški družbi, »Jadransko plovstvo« in »Dubrovačko parobrodarsko društvo«. Kadar dospe kakka tuja ladja v pristanišče, dovaja obilo blaga za splitske trgovce. Isto velja tudi za odvažanje blaga iz Splita. Narodna zavest, kje si!

— Letna poraba tobaka. Dežela, kjer se največ kadi, je Holandija, za njo pa pride Amerika in Nemčija. Povprečna letna poraba tobaka znaša na osebo v Holandiji 3400 gramov, v Ameriki 2100, v Nemčiji 1552, na Danskem 1125 in v Franciji 1000 gramov. Šele daleč potem pridejo na vrsto druge države.

— Velesejem v Pragi. Jesenski velesejem v Pragi po poročilih iz Prage izvanredno uspeva. V velesejemskih palažah odmevajo jugoslovenski, francoski, angleški, španski, ruski in nemški jeziki. To pot je že prvega dne velesejema pripelo v Prago toliko število tujih posetnikov, da kaj podobnega ne pomnijo. Trgovci iz tujine izkazujejo veliko zanimanje ter so bile v raznih panogah že dopolne sklenjene številne kupčije. Tudi domači kupci se pripeljejo že prvega dne mnogo. Med tujci je na stotine iz Jugoslavije — posebno iz Slovenije.

— Nova železnica. Ravnanstvo državnih železnic v Zagrebu je začelo trasirati železniško progo Srpske Moravice-Kočevo na terenu, ki spada pod njeno področje. Ves material, stroji in delavne sile so koncentrirane te dni na glavnih točkah, kjer se je delo že pričelo.

— Madžarska žetev. Madžarski statistični urad je objavil podatke o žetvi, iz katerih je razvidno, da je letošnja letina znašala 1.369.000 ton (lani 1.843.000) pšenice, 551.000 (794.000) rži, 331.000 (594.000) ječmena in 251.000 (399.000) ovsa. Letos se je pridelalo 1.974.000 ton koruze (lani 1.251.000), 1.896.000 (1 milijon 334.000) krompirja in 1.312.000 (864 tisoč) sladkorne repe. Iz navedenih števil se vidi, da je letošnja žetev žitaric slabša od lanske, dočim je letina krompirja, koruze in sladkorne repe veliko boljša.

— Amerika kupuje gozdove v Češko-slovaški. Slovaški listi javljajo, da se trenutno nahaja v Češko-slovaški zastopnik velike ameriške trgovske družbe v svrhu nakupa velikih gozdnih kompleksov, kjer naj bi se redila divjačina za pridobivanje krzna.

— Zunanja trgovina Avstrije v prvem polletju 1924. Uvoz Avstrije je dosegel v prvi polovici letošnjega leta 1406 milijonov zlatih kron, izvoz pa 569 milijonov. Primanjkljaj znaša torej 837 milijonov zlatih kron.

— Zunanja trgovina Madžarske v prvi polovici 1924. Od 1. januarja do 30. junija 1924 se je uvozilo v Madžarsko blaga za 298 milijonov zlatih kron (napram 244.3 milijonov v istem razdobju 1923), izvozilo pa za 240.3 mil. (147.8). Primanjkljaj znaša torej 57.7 milijonov zlatih kron.

— Kabel med Rabom in Pagom. Poštni minister dr. Marković je odobril kredit za polaganje kabla med otokoma Rabom in Pagom, ki so ga svoj čas prekinili Italijani.

— Davek na tujce v Rusiji. Moskovski sovjet je sprejel predlog uvedbe davka na osebe, ki prihajajo v Moskvo začasno ali za stalno. Davek bodo plačevali le premožnejši sloji, in sicer do 100 rubljev za enomesečno in do 300 za stalno bivanje. S tem davkom bodo najbolj prizadeti inozemci, ki prihajajo v Moskvo po trgovinskih poslih.

— Zvišanje cen moke v Franciji. Krušna moka v Franciji je poskočila za 2 franka za sto, tako da stane danes 100 kilogramov moke v Franciji 132 frankov. Izgleda, da bo povišanje cen moke uplivalo tudi na cene kruha.

Borza

TEDENSKI BORZNI PREGLED.

Zagreb, 27. septembra.

Efektno tržišče.

Dunajska borza dela zadnje dni vse mogoče korake, da bi nekoliko zaustavila padanje svojih papirjev in jih obdržala vsaj na današnji višini. Dela se kar najbolj radikalno v sporazumu s poedinimi zunanjiimi borzami. Izgleda pa, da so vsi koraki zaman in tečajji kažejo vsak dan naravnost katastrofalno nazadovanje, ki zadnje dni beleži celo po 100.000 avstrijskih kron.

Na našem efektornem trgu je bila tendenca tudi pretekli teden zelo slaba. Tečajji, ki so bili že od prejšnjega tedna nizki, so še nadalje popustili. Od bančnih papirjev se je ves teden v večji meri trgovalo edino le v Eskomptni, ki se po današnjem nizkem tečaju vedno zahteva. Tudi Hipo je zabeležila večji promet, in sicer po 56 napram 59 v prejšnjem tednu. Jugoslovenska je padla začetkom tedna na 103, pa se je proti koncu tedna popravila na 105, po katerem tečaju je ostal tudi denar s čvrsto tendenco; večeraj se je celo dosegel zaključek po 107. Poljodelska je nazadovala od 20 na 17. Od vseh bančnih papirjev se drži čvrsto samo Prastrediona pri tečaju 915. — Na trgu industrijskih papirjev je položaj še slabši.

Promet je padel na dva do tri zaključka na dan, blago pa se ponuja v obilici po nizkih tečajjih. V večjih postavkah se je trgovalo edino-le v Slavoniji, ki je tudi ta teden padla za nekaj točk. Gutman so ponujali po 870 napram 950 v prejšnjem tednu. Sečera se je sredi tedna učvrstila na 930, dočim je zaključila večeraj po 880, na katerem tečaju je ostalo tudi blago. Trboveljsko so ponujali po 420, prejšnji teden pa po 500. Dasi današnji nizki tečajji konvencirajo kupcem, se vendar-le vsi vzdržujejo kupovanja zaradi velikega pomanjkanja denarja. Z druge strani pa se iz istega razloga mečje papirji na trg, kar seveda povzroča njihovo padanje.

Devizni trg.

Povpraševanje po dinarju na inozemskih tržiščih tudi ta teden ni ponehalo, in sicer v prvi vrsti v Trstu in na Dunaju. Ta okolnost je povoljno uplivala na dinar, da se je tudi ta teden čvrsto obdržal na višini približno 7.40 švicarskih frankov za 100 dinarjev. Borzni krogi so sicer mislili, da bo ta teden, ki pada tudi pod konec meseca, dinar zabeležil mnogo višji tečaj vsled velikega povpraševanja v Trstu, ki se je baje moral kriti za svoje dospelosti do konca septembra z večjimi dinarskimi vsotami. To se pa ni zgodilo, in izgleda, da tudi vesti o izredno velikih obvezah Trsta ne bodo osnovane.

Ves teden je bila tendenca neizpremenjena. Tuje devize so bile ves teden čvrste, in sicer ob svršetku vedno bolj kot ob začetku sestanka. Ta čvrstost je ostala zadnja dva borzna dneva še bolj izrazita in so tečajji vseh tujih deviz poskočili za 5 do 10 točk, pri švicarju celo za 20, namreč od 1350 na 1370. Ker je zaradi porasta dinarja naš izvoz zadnje čase precej manjši, se je naravno zmanjšal tudi dotok tujih deviz v državo, stare zaloge pa so že skoraj popolnoma izčrpane. Vse to seveda upliva na čvrsto ten-

denco tujih plačilnih sredstev. Trgovci kupujejo najnujnejše množice, ker jim blago, ki se sedaj ponuja, dasi po precej nizkih cenah, vseeno ne konvenira. Izgleda tudi, da so nekateri krili svoje potrebe še prej. Narodna banka je bila v glavnem precej pasivna. Nudila je blago tu in tam v poedinih čekih, toda po tako visokih tečajih, da so je zasebne banke prekobile z ugodnejšimi ponudbami. Ni izključeno, da ji tudi porast dani-ja v ožiro na Blairove dolarje ne konvenira.

Promet je bil ves teden precej majhen in se je gibal okoli 6 do 7 milijonov na dan. Zaradi pomanjkanja denarja se je trgovalo največ na termine. Včeraj je bilo zaradi skorajšnjega ultima meseca povpraševanje veliko, promet pa je bil minimalen, ker je manjkalo blaga.

V elektih se danes sploh ni trgovalo v prostem prometu. — V devizah je bila tendenca neizpremenjena. Promet je bil zelo majhen. Do zaključkov je prišlo v devizi na New-York po 71.75. Ostale devize beležijo te-le taksacije: Dunaj 0 do 0.10175, Italija 0 do 316.50, London 0 do 322.50, Pariz 0 do 384, Praga 216.50 do 217, Švica 1370 do 1372.50.

Delavski plašči (Arbeitsmäntel)

beli, črni in sivi, se dobe vedno pri trditvi

Fran Lukič, Pred škofijo 19.

1852a

Kino

NAJMLAJŠI FILMSKI UMETNIK. JACKIE COOGAN

Jackie Coogan — kdo izmed ljubiteljev lepega filma še ni čul tega imena? — se mudi te dni v Parizu, odkoder odide v Atene, da ponese bednim armen-skim in grškim otrokom, ki so morali zbežati pred divljimi Kurdi in fanatičnimi Turki na Balkan, bogata darila, obleke in živeža. Dečko, ki ni star še celih deset let — rojen je v oktobru 1914 — je na svojem potovanju v Evropi, povsod, kamor je prišel, vzbudil silno zanimanje in ljudje so ga hoteli gledat kakor kako svetovno čudo. Moral jih je pozdravljati, sprejemati deputacije in dati intervjuje. Zlasti Parizani ga niso pustili v miru. Francoski listi pišejo o njem, da je inteligenten in skromen deček, ki ga slava in bogastvo še nista prav nič pokvarila. Njegovo vedenje kaže, da je dobro vzgojen. Oče in mati, ki potujeta z njim v spremstvu njegove vzgojiteljice in zastopnikov filmske družbe, pri kateri mladi umetnik deluje, ga silno ljubita in pazita nanj, kakor na punčico svojega očesa. Materina vzgoja je stroga: Jackie mora biti vsak večer brez izjeme ob osmih v postelji, če mu je vseh ali ne.

Kdo je odkril igralški genij v malem dečku? Bil je Charlie Chaplin, vsemu svetu poznani komik in največji filmski umetnik novega in starega sveta. O njem se pripoveduje sledeča zgodba:

Na nekem izprehodu je Chaplin naletel na malega dečka, starega jedva pet let, ki je takoj vzbudil njegovo pozornost. Približal se mu je in začel z njim kramljati, kakor je Chaplinova navada. Spoznal je, da je dečko zelo bistromen, iznenadila pa ga je nežna ljubeznost njegovega obraza in velikih njegovih oči. Pa se je odločil in vprašal dečka:

»Bi hotel z menoj? Boš igral za kinematograf in zaslužil mnogo denarja: 3000 dolarjev na mesec.«

Jackie je pomislil in se odločil.

»Grem.«

»Pojdi torej, greva k očetu, da se pogovorimo.«

»Počemu?« odvrne malček. »Star sem pet let in lahko že sam odločujem.«

Tako pripoveduje zgodba. V resnici pa je bilo nekoliko drugače.

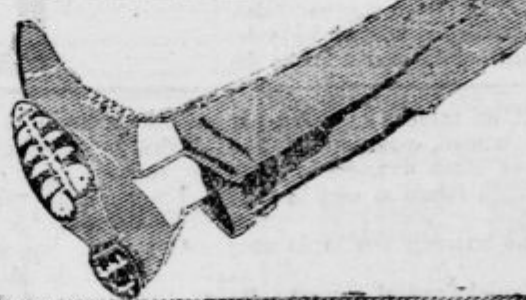
Jackiejev oče in mati sta bila nastavljenata kot igralca v nekem manjšem gledališču. Tudi njun sinček je včasih nastopil na odru kot otrok. Razmere, v katerih je živel Jackiejev rodbina, seveda niso bile baš slajne. V tistem času pa je Chaplin iskal interpreta za svoje delo »The Kind«. Iskal je dolgo časa, blodil po ulicah in zakotnih krčmah, iskal in iskal — brez uspeha. Že je obupaval, ko izve povsem slučajno, da imata igralca Cooganova majhnega sinčka, ki baje dobro igra. Ko je Chaplin zagledal malega Jackieja, je bil zadivljen. Sestavil je pogodbo — in od takrat nastopa Jackie Coogan za film. Njegov zaslužek je baje: 500.000 dolarjev na leto. Dodaš li mu že okoli 100 milijonov dinarjev premoženja, ki ga upravlja njegov oče.

Naj h koncu navedemo še najbolj znana dela, v katerih nastopa mali umetnik: »The Kid« (ki ga bomo menda v kratkem videli tudi v Ljubljani), »My boy«, »Oliver Twist« (po znanem Dickensovem romanu) in še več drugih manjših in večjih. Najboljša njegova dosedanja kreacija je po mnenju publike »Oliver«.

Vr me

Dunajsko vremensko poročilo: Po vseskozi jasnem dnevu se je sinoti in ponoči vreme zopet pokvarilo. Zmagal je mrzlejši zapadni zrak, prevladali so močni zapadni vetrovi in pričelo je deževati. Množina dežja pa ni presegala 10 mm. Tudi davi je bilo v alpskih deželah še večinoma oblačno. — Napoved za nedeljo: Spremenljivo, toda manj oblačno in hladnejše. V nedeljo najbrže se jasno, v ponedeljek pa negotovo.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani.

Palma kaučuk pete in podplati

omogočajo elastični, tihi hod, štedi o Vaše noge in vaše obutev ter so trpežnejši nego usnje.

Mali oglasi

Veška beseda 50 par. Za "Dopisovanje" in "Zemljevid" vsaka beseda 1 Din. — Priročnik se je malo oglasil, ki se plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v snemku. Na vprašanja odgovarja uprava in, če je vprašanje priročnika snemka, se odgovor tar manipulacijska pristojbina (3 Din).

Službe (dobe)

Gospodična k otrokom
inteligentna, izobražena, per-
fektna v nemščini, izob-
ravnica otrok, s znanjem šiva-
nja, ki bi bila opora gospo-
dinji, se išče za Novi Sad k
trem otrokom v starosti 9,
4 in pol, 3 leta. — Ponudbe
na upravo "Jutra" pod šifro
"Ljubene do otrok". 20186

Orodjar
(Werkzeugmacher) vestrar-
stvo, tudi za popra-
vo strojev, se sprejme v
Tovarni lesnih delov v
Tecu. 20100

Dekle za sobarico
se išče, ki govori nemško ali
hrvaško-slovensko. Ponudbe
na apoteko Benko, Zemun. 20073

Prodajalica
prvotna, samostojna moč,
se takoj sprejme. Pred-
staviti se je dopolnje od 11.
do 12. ure. P. Magdič, Ljub-
ljana. 19970

Pletilko
za nogavice in jopice iščem.
Pavla Zanoškar, Miklošičeva
cesta 18. 20294

Tamburašk. zborovodjo
išče društvo "Vodnik" v Zg.
Slaški. 20445

Čevlarskega pomočnika
prvotnega moč, zmožnega
tudi šivati čevlje, sprejme
tudi v prodaji čevljev, škof-
ja Loka. 20446

Učenec
se sprejme v trgovini meša-
nega blaga na delu v var-
ovstvu v hiši. Pogoji: zdrav,
krepak in nekoliko sloške iz-
obrazbe. Naslov: A. Turan-
jek, Hoče pri Mariboru. 20238

Pisarniški moč
večja strojepljiva in drugih
pisarniških poslov, radi na
predno društvo za popoldne-
sko ure od 4. do 7. Honorar
po dogovoru. Pism. ponudbe
za navedbo dosedanjega de-
lovanja na upravo "Jutra"
pod "Napredno društvo". 20285

Dva krepka vajenca
sprejme za takoj Jostp. Stira,
Aljevacničarstvo, Kranj. 20264

Dva potnika
za delo in enega agenta
(Platzagent) za Ljubljano
išče tveška v Ljubljani
tudi takoj. Pism. ali ustno
po dogovoru. Ponudbe na
upravo "Jutra" pod "Potnik
20315". 20366

Vajenka
se sprejme. — Fotografirni
ateljé "Viktor", Beetho-
vova ulica 6. 20358

Dobro izdelovateljico
ornitnih delov za čevlje in
dva zancijala čevlarskega po-
močnika sprejme v uradni
delo takoj. Naslov v upravi
"Jutra". 20380

Tvorica sešira Globus
Valjevo
išče enega predelavca in
eno predelavko za trda
delo. Plača delo in stalno
mesto. Natančnejše
podatke daje Fran Derenda
Ljubljana, Emonska cesta 8
Ljubljana. 19833

Prvorazredno kuharico
se išče, ki zna nemško ali
hrvaško. Apoteka Benko v
Zemunu. 20075

Službe (iščejo)
Blagajničarka
(strojepljiva) išče službo. —
Pripravičena je pomagati
tudi druga hišna dela. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Vestna 168". 20121

Privatni uradnik
zavajajoči vodilna mesta,
z razpisnim referencami, do-
ber organizator, z znanjem
več jezikov (kakor sloven-
ščina, nemščina, hrvaščina,
italijanščina, rusščina, če-
ščina ter ruščina), knjiž-
ničarstva, koreporacije, po-
stanske in nemške stenogra-
fije išče primerenega mesta.
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Organizator in zmo-
žnost 10390". 20330

Prodajalica
trgovska pomočnica, starejša
moč, zmožna zastopati šefa.
Zel mesta, najraje na delu.
Plača pod "Vestna moč" na
upravo "Jutra", Maribor. 20464

Kontoristinja
večja slovenščina in nemš-
čina, išče službo blagajničarke
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Marljiva 10328". 20308

Izobražena gospodična
z znanjem slovenskega in
nemškega jezika, zelo gospo-
dinjska, hubi otroke, išče
mesto upraviteljice, tajnice.
Plača pod "Vestna moč" na
upravo "Jutra", Maribor. 20464

Trgovski uradnik
s prakso, več vseh pisarni-
skih poslov, išče službo.
Cenjene ponudbe na upravo
"Jutra" pod značko "Stalna
služba". 20296

Strojni konstruktor
spremen risar, sprejme pri-
vatno v to stroko spadajoča
delo na domu. — Cenjene po-
nudbe pod "Agilen 10380" na
upravo "Jutra". 20443

Kateri gostilničar
ali gostilničarka bi potrebo-
vala obratovodjo, natakarija
ali vratarja? Gospod, ki želi
vstopiti v službo, je zmožen
vseh v to stroko spadajočih
del, nabrašen in leni trgo-
vinjski, več slovenskega, hr-
vaškega, nemškega, in ita-
lianskega jezika z lepo pisa-
vo. Cenjene ponudbe na upravo
"Jutra" pod "Pošten 221". 20395

Mehanik
ki je tudi v trgovskem po-
slovanju izvešan, išče me-
sto. — Ponudbo pod šifro
"Zmožen in zanesljiv" na
upravo "Jutra". 20401

Izvežbana šivilja
za obleke in perila gre šivat
po hišah; vzame tudi na
dom. — Naslov pove uprava
"Jutra". 20425

Za šiviljo
se želi izučiti 13letna go-
spodična. Učno dobo plača.
Naslov pove uprava "Jutra"
pod "Šivilja 10385". 20453

Gospodična
ki je dovršila mešarsko šol-
no, želi primerno službo, bo-
di v kakšni pisarni, odvet-
niški ali trgovski pod-
jetji. Vsiha je stenoar-
na in strojepljiva. Gre kot za-
četnica tudi v drugo primer-
no službo. — Ponudbe pod
"Veselo do dela" na upravo
"Jutra". 20459

Trgovsko izobražen
vestraško uporabljive go-
spod. srednjih let, išče služ-
bo; na željo polovi kavejlo do
100.000 Din. Pismene po-
nudbe na upravo "Jutra" pod
"Zaneeliv 10332". 20338

Modistka Horvat
Ljubljana, Stari trg, prodaja
bele klobuke od 150 do 200
Din. dvobarvni 170, eno-
barvni 140 Din. različne
barvne in druge novosti
po najnižjih cenah. — Žaliti
klobuki v zalogi. 1908

Mehan. umetno vezenje
perila, zastorov, toalet, ob-
šivanje (enajst) vložkov,
motilov in čipke, predtiska-
nje najmodernejših vzorov
za ročna dela izgotavlja Ma-
tek & Schein, Ljubljana, po-
leg hotela Struclji. 20435

Lep klobuk
vam naredi za samo 80 Din iz
starih barvnatih klobu-
kov ali drugih ostankov
Pavla Novaka, Križevaška
ulica 9/1. Prokejevanje
in prebarvanje filcovih klo-
bukov po najnižji ceni. 20351

Šivilja za obleke
sprejema delo na domu. Iz-
delava lepa in poceni. —
Naslov pove uprava "Jutra". 20449

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf
Hugon Hibišer, Ljubljana,
Valvazorjev trg. — Državni
nastavljenec ima popust. 1947

Prodaja
Zaradi hitrega dviga dinar-
ja in velikega pomanjkanja
gotovine se v trgovini Jos.
Bodraž, Aleksandrova c. 12,
od ponedeljka dalje, dokler
traja zaloga, prodaja razno
manufakturno blago po iz-
redno znižanih cenah. 20460

Moško kolo
skoraj novo, prodam. Naslov
v upravi "Jutra". 20447

Lepi novi sodi
za transport od 100 l naprej
se poceni oddajo v Polja-
nah, sodarna. 20463

Kupim
suhe gobe
M. Gerjak & Kom p.
Ljubljana, Kongresni trg 10.

Železna peč
(Fuhlofen) velika, se kupi.
Ponudbe na poštini predal
št. 16. 20170

Suše gobe, brinjevo olje
in 11101 kupuje po najviš-
jih cenah ter prosi za po-
srejene ponudbe trdnj
Sire, Kranj. 1117

Polnove
in vse druge koste dirjačne
kupuje skoraj celo leto v vsa-
ki množini D. Zdravlj, tre-
zanja v Ljubljani, Sv. Flo-
rijana ulica 9. 1905

Železen štedilnik
dobro oranjen, kupim takoj.
Cenjene ponudbe prosim na
upravo "Jutra" pod "Žele-
zen štedilnik". 20410

Stružnica
za lesnoga stružarja se kupi.
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Stružnica 10326". 20312

Storže
jelove, borove ter želez in
žir, kupuje Fructus, Ljub-
ljana, Tabor 2. 19510

Kupim suhe gobe
po najvišji ceni in vsako
množino. — Ponudbe z na-
vedbo cene z vzorcem na:
Ivan Sever, Velenje. 19374

Kočija (koleselj)
lahka, pol pokrita, za enega
konja, se kupi. Ponudbe s
navedbo cene na "Kočija
10326". 20310

Lešnike
kupi Mirim, tovarna so-
kolade, Maribor, Prešernova
ulica 19. 20270

Kupim štedilnik
Točno poizvede naj se po-
šlje upravi vile Cesta v
Rožno dolino št. 10. 20403

Aparat za ročno žganje
(Brandmahlerei) kupim. —
Naslov pove uprava "Jutra". 20207

Telegrafične drogeve
konejane, jelove, bukovne
kupi Fructus, Ljubljana,
Tabor 2. 20138

Rabljen avtomotor
kompletni, za 15 do 20 k. s.
kupim. Ponudbe pod "Auto-
motor 20" na upravo "Jutra". 20420

Kupimo dva motorja
6 in 12 k. s. na sesalni plin
ali sirovo olje. Navesti si-
stem, starost, priložiti pro-
spekt tvornice-dobavitelja.
R. Dunc in drug, Ljubljana.
20253

Bukova drva
lepa in suha, metaka, do 5
odet okroglo, klana, ku-
pim za takojšnjo dobavo
proti takojšnjemu plačilu. —
Najraje na Gorenjskem. —
Rudolf Zore, Ljubljana, Gle-
dališka ulica 7/II. 19701

Stare železne cevi
2 do 3 cale premera, do 30 m
dolžine se kupijo. Ponudbe
a ceno na Brata Kocijanc
Mitra. 20426

Hrastovo suho ogije
villano, kupim takoj nekaj
vagonov kakor tudi bukovno
ogije. — Ponudbe na upravo
"Jutra" pod "Schweizer". 20095

Kmet pridelki
išče se kupce za tedensko
dobavo enega do dveh vazo-
nov. — Ponudbe s navidno
ceno vsakega posla Slovenije
na upravo pod "Zbrani
krompir". 20371

Resnim kupcem
vill, stanovanjskih, trgovskih,
gostilniških in obrtnih hiš
in posestov, kmetijskih po-
sestov, graščin, melinov, zag-
ati stavarh parci, nudim naj-
večjo izbiro Realiteta pi-
sarna II 1887

"Posesti, d. z. o. z."
v Ljubljani, Sv. Petra c. 24.

Hiša na prodaj
z vrtom, tri sobe, dve ku-
binji, biva za živino, veliko
dvorišče, voda pred hišo iz-
redno mesta, nanovo predela-
na in je za vsako obrt. —
Ambrož, Višnja gora, Dol.
20282

Hiša s trgovino
in pekarnjo v prometnem
krajju Slovenije zaradi dru-
žinskih razmer na prodaj. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Zlata jama". 20267

Pritlična hiša
z vrtom in prostornimi de-
javnicami, pripravana za va-
ko obrt, na križišču cest,
10 minut od postaje škofja
Loka, se prodaja. Naslov pove
uprava "Jutra". 20210

Lepa enonadstr. vila
z vrtom na prodaj za polo-
vice prave vrednosti. Stano-
vanje kupa na razpolago,
plačljivi pogoji ugodni. Obr-
atun kupnine v dolarjih ima
prednost. Naslov v upr.
"Jutra". 20444

Hiša
s pekarno in trgovino v
Ljubljani, priporočljiva pro-
metna točka, se prodaja. —
Jozip Šušter, Sv. Jakoba na-
brežje 29. 20436

Vinogradno posestvo
se zelo ugodno prodaja zaradi
podobnih razmer pri Mar-
iboru, 28 orlov semlje z no-
vimi poslopi, 150.000 do
200.000 Din se plača takoj,
ostalo po dogovoru. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Novi dom". 20287

Dvonadstropna hiša
v škofji Luki na Glavnem
trgu, v najugodnejši legi, s
popolno gostilniško komeci-
jo, prostorna, s sobami za
ujice, s takoj praznim stano-
vanjem, električno razve-
tjavo, vodovodom, gospodar-
skim poslopjem, hlevom, z
lešnicami, pripravnimi za za-
logo piva, vinske kletje in
kletjo za zelenjavo, akadi-
ščino, velikim dvoriščem s
posebnim vodom, vrtom;
pripravnost za vsako obrt, po-
srebo za trgovino z drže-
nimi pridelki in lesom, je
na prodaj takoj proti pla-
čilu polovice kupnine, osta-
nek ostane lahko vključen.
Eventualno se odda v najem
gostilna s stanovanjem in
priljubljenim. Pojasnila daje
dr. Fr. Jerala, odvetnik v
škofji Luki. 20274

Za industrijo!
Stalna vodna moč, 3 km od
postaje glavne ceste, s hibo,
obširnimi gospodarskimi po-
stopi na skladišču, tli vode,
s posestvom ali brez njega
se ugodno prodaja. Ponudbe na
upravo "Jutra" pod "Indu-
strija 10304". 20287

Mala hiša
z vrtom se prodaja po zelo
ugodni ceni v sredini mesta.
Stanovanje takoj na razpo-
lago. Ponudbe pod "Ugodna
prilika" na upravo "Jutra".
Celje. 20372

Novo vilo
enonadstropno, z urejenim
vrtom, prodam po ugodni
ceni. Posredovalci izključeni.
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Stanovanje presto". 20092

Prodaja se posestvo
šest orlov zemlje s vino-
gradom, oddaljeno eno uro
od postaje Laško, za 35.000
dinarjev. Poizve se pri last-
niku Jakobu Maroltu, vila
Berta št. 3, Laško. 20412

Krasna praveca
blizu tiškeve drvevnice se
prodaja zelo ugodno. Vprašati
Cesta v Rožno dolino št. 10.
20404

Prodajmo hišo z vrtom
pripravno za letovišarje ali
upokojenke, na lepi solinici
legi na Gorenjskem. — Cena
75.000 Din. Ponudbe na upr.
"Jutra" pod značko "Stano-
vanje, februar 1928". 19785

Zaga
se da v godnem kraju, 20
minut od železniške postaje,
tik dolžne ceste, v najem.
Naslov pove uprava "Jutra"
pod "Zoba 10397". 20471

Lokali
Malo trgovino
z melanim blagom na pro-
metnem industrijskem kraju
v ljubljanski ali mariborski
oblasti se s potrebnim inven-
tarnim kupi ali vzame v na-
jem. Malo stanovanje s ku-
binjo bi moralo biti na raz-
polago. Ponudbe je poslati
pod "Resnost" na upravo
"Jutra". 19960

Pozor! Redka prilika!
Gostilna (restavracija) v
štora pri Celju, na zelo
prometnem industrijskem kraju,
se zaradi družinskih razmer
inventarni v veliki vr-
tovi takoj prodaja. Poizvedba
daje Simon Fajst, gostilničar
v štora. 20298

Mehaniki, pozor!
Spomladni se bo oddal pri-
praven prostor za delavnico
s avtomaržo pri hotelu
"Stara postaja", Kranj. — Po-
gost se izve pri g. F. Go-
jancu istotam. 20441

Pekarna v Ljubljani
ali bližnji okolici se vzame
v najem. Cenjene ponudbe
naj se pošljejo pod šifro
"Jesen 1924/10204" na upr.
"Jutra". 20045

10.000 kron nagrade
dam dotičnemu, ki mi pre-
skripi v našem dobrodo
pekarjo na delu. — Naslov
pove uprava "Jutra". 20413

Trgovina
z manufakturno, najboljšo
vpeplano, v Ljubljani, se
prav ugodno prodaja. — Pod
"Krasen lokal" na upravo
"Jutra". 20427

Stanovanje
dobi, kdor odkupi pohisto.
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Stanovanje 100". 20293

Opremljena soba
se odda takoj solidnemu go-
spodu. Naslov v upravi. 20421

Soba
z zajtrkom išče državni
uradnik za sebe in dva sina
srednjeletha. — Ponudbe na
upr. "Jutra" pod "Vdovec". 20442

Soba iščem
za takoj. Po možnosti v bli-
žini kolodvorja. Ponudbe in
ceno javiti na upravo "Jutra"
pod "Bančni uradnik" 20437

Celje, Laško - Ljubljana
Zamenjam dve stanovanji. —
Amelina, Ljubljana, Mostni trg
24/II. 20440

Soba
velika, lepa, poseben vhod,
s hrano ali brez nje, se odda
takoj: škofja ulica 9, priti-
lo. 20381

Stanovanje dobi
zastonj mala preprosta str-
anka kot hišnik. Ponudbe pod
"Hišnik 10363" na upravo
"Jutra". 20405

Samostojna gospodična
išče prazno ali le deloma
opremljeno sobo s 15. okto-
brom. Dopisi pod "Samostoj-
na 10349" na upravo "Jutra"
pod "Marjo-Grido". 20362

Stanovanje
soba in pritlikina se odda
proti odškodnini. Naslov v
upravi. 20457

Prazna soba
prostorna, s separiranim
vhodom, se odda samo zame-
ni 1. oktobrom. Pismene po-
nudbe pod "Velika soba" na
upravo "Jutra". 20370

Soba iščem
s posebnim vodom v so-
rodni mesta za dve osebi. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "Solidna 10234". 20412

Soba
z dvema posteljama in s
hrano se odda 1. oktobra
dvema gospodinjam. Naslov
pove upravnistvo "Jutra". 20406

Opremljena soba
se odda v sredini mesta z
električno razsvetljavo boljši
gospodini ali gospej. —
Naslov pove uprava "Jutra". 20364

Prazna soba
se odda za samca ali sam-
ico, pripravna za šiviljo.
Naslov pove uprava "Jutra". 20476

Stanovanje
(Dijaška)
Dva dijaka
se sprejmeta na hrano in
stanovanje v bližini obrtne
sole. Naslov v upravi. 20450

Kapital
70.000 dinarjev
posojila na več let in proti
vknjižbi na prvo mesto dam
onemu, ki mi dā mesečno
1500 Din obresti. Ponudbe
pod "Garancija 10318" na
upravo "Jutra". 20286

Posojilo 250.000 kron
se išče na posessivo proti
dobrim obrestim. Vknjižba
na prvo mesto. Ponudbe na
upravo "Jutra" pod "Hitro
10302". 20285

Posodim 175.000 Din
proti vknjižbi na prvo me-
sto in dobim obrestim. —
Ponudbe na upravo "Jutra"
pod "S. M. 20". 20283

Družabnik za Maribor
Novo trgovsko podjetje išče
družabnika z 10-25.000 Din
gotovine. Ponudbe pod šifro
"Družabnik" na "Marštan"
v Mariboru. 19793

Družabnika
s kapitalom 60.000 Din k
dobro dohodnemu podjetju v
Ljubljani iščem v svrhu
razširjenja istega po drugih
mestih Jugoslavije. Special-
nega znanja ni treba, potreb-
uje se le nekaj prostih ur na
dan, da se delo lahko
vodi. Ponudbe na upravo
"Jutra" pod šifro "Družab-
nik 60.000/10164". 20289

250.000 dinarjev
posodim onemu, ki mi dā
bančno garancijsko pismo
ter plača mesečno obresti
4500 Din. Ponudbe na upr.
"Jutra" pod "Sigurnost št.
10344". 20369

Za dobičkanos, podjetje
razbim se 25.000 Din za do-
bena leta. Kdor mi posodi
ta denar, mu odstopim po-
log običajnih obresti se brez-
plačno svoje stanovanje v
Mariboru, obstoječe in sode
in kuhinje. Ponudbe na Vor-
ška, nasl. Maribor, Slo-
mškovo trg 18. 20379

Kot družabnik
in sodelovalec k dobro do-
hodnemu podjetju ali trgovini
pristopim s 100 do 200 tisoč
dinarji. Sem trgovsko po-
močnik in vestrarsko upo-
rabljiv. Pismene ponudbe na
upravo "Jutra" pod "Sama
stojen 36". 20336

Libuša!
Dvigajte pismo. 20363

Dopisovanja želita
dva mlada gospoda z dva-
ma gospodinjam v starosti
18 do 24 let. Resne ponudbe
s sliko na upravo "Jutra"
pod šifro "Marjo-Grido". 20365

"Slavomir!"
dvignite se drugo pismo.
P.... 20423

Zenitve potreben
36letni vdovec brez otrok,
posestnik in gostilničar, edini
v veliki vasi, v dobrih
razmerah, želi znanja z go-
spodini ali najraje s pre-
možnejšo vdovo od 25 let
naprej. Neanonimne ponudbe
s poslovnim in prometnim
opisom na upravo pod "Si-
gurna bodočnost 10242". —
Tajnost zadržana. 20154

Sem grda
pa stara, molila bi se rada,
pa me nobeden ne mara, ker
nimam denarja! Dopise pod
"Nemirno srce" na upravo
"Jutra". 20402

Naobražena vdova
s krasno opremljenim stano-
vanjem in trgovino na naj-
prometnejši cesti večjega
mesta se želi poročiti z do-
bro situiranim gospodom
srednje starosti. Resne po-
nudbe s sliko pod "Sreča
Te išče, um Ti je dan, našel
je bodeš, če nisi zaspal".
Dopisi na podružnico "Jutra"
Maribor. 20400

Obrtnik in trgovec
srednjih let, želi znanja v
svrhu šolstva z gospodini
v starosti 25 do 32 let z ne-
kaj premoženja. Tajnost za-
držana. Cenjene ponudbe s
polnim naslovom, če mogoče
s sliko, ki se vrne, pod šifro
"Tiha sreča" na upravo. 20409

Za ženske in otroke!

Velika izbira pletenih jopic, bluz, jumperjev, kostumov, pelerin, kopic in jutranjih oblek, vse lastnega izdelka in po zelo nizki ceni.

Naročila po meri se izvršujejo v najkrajšem času in po vsacega želji v lastni pletarni.

Marija Vezjak
Maribor, Vetrinska ulica 17.

1911/a

Bluze od 50 do 80 Din.

„THE LONDON DIRECTORY“

(Londonski adresar)

izhaja vsako leto

ter vsebuje pokrajinsko in tujezemsko oddelke, ki so razdeljeni po strokah,

v petih jezikih.

Ta adresar omogoča trgovcem direktno občevanje s trgovci in tovarnarji v Londonu, provincijalnih mestih in industrijskih središčih Anglije, Irske, na vsem evropskem kontinentu, Ameriki itd. Adresar vsebuje okrog 250.000 imen, naslovov in drugih podrobnosti, razvrščenih pod več kot 2000 strokovnih seznamih, v katerih so vključeni

eksportni trgovci

s podrobno označbo blaga, ki ga izvažajo, razen tega pa tudi kolonijalne in tujezemske trge, ki jih zalagajo s svojim blagom.

Parobrodne družbe

in pristanišča, ki jih njihove ladje obiskujejo ter približen čas njihovega plovjenja.

Oglasil tvrdi, ki žele svoje zveze razširiti ali onih, ki

iščejo agenturska zastopstva se tiskajo v velikosti ene cole (2-6 cm) za 1, 10 sh O d, (1 funt sterling 10 šilingov) za vsako uvrščenje, če se to zgodi pod različni oddelki. Večji oglasi od 2 š do 16 š.

Omenjeni adresar je neobhodno potreben vsakemu, ki se zanima za prekomorsko trgovino, ter stane 1 izvod 2 funta poštne prosto, ako se denar pošlje istočasno z naročilom.

The London Directory Co., Ltd.,
25, Abchurch Lane London, E. C. 4, England.

Naročila, za adresar in oglase sprejema ALOMA COMPANY.

Primarij dr. Alojz Kunst

specijalist za rentgenologijo 4946/a
začne s 1. oktobrom t. l. privatno ordinirati
v Ljubljani, Poljanska c. 16 (Josefaum)
vhod tudi Zrinjskega cesta št. 2.

Kostanjev les

za tanin 50 po 100 vagonov 4957/a

prodam

za sukcesivno dobavo franko vagon Slovenija.
Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 7/II.

Modni salon

IVANKA STEGNAR

Ljubljana, Rimska cesta št. 10

priporoča svojo veliko zalogo najmodernejših DAMSKIH KLOBUKOV.

Žalni klobuki vedno v zalogi. 4954/a
Popravila točno in najceneje.

Potnik

dobro vpeljan pri trgovcih sprečerijske in kolonijalne stroke ter delikates in pri slaščičarjih v vsej Jugoslaviji, posebno v Sloveniji, Hrvaški, Slavoniji, Banatu in Bački ter Bosni in Hercegovini, išče primerne službe za takoj ali pozneje. Ponudbe pod „Zastopnik 128“ na upravo „Jutra“, Maribor.

MARIJA ROGELJ

Ljubljana, Sv. Petra cesta 26

priporoča svojo bogato zalogo modnega blaga, čajga, parhenta, bele, rjave in modre kotenine, cvilha, belega in rjavega platna za rjuhe, finih klotov, lepih rut in šerp, kravat, volnenih jopic in nogavice.

Velika izbira. Dobro blago. Nizke cene.

4781/a

Šentjanski premog

vseh vrst in vsako množino, v čisto opranem stanju nudi, za takojšnjo dobavo

Prodajni urad šentjanskega premogovnika

AND. JAKIČ

Ljubljana, Krekov trg 10 1018-a

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA CELJE

Nagrobni spomeniki, nagrobne plošče in okvirji, plošče za umivalnike, nočne omare in kredence.

15

4945/a

Odvetnik

DR. IVAN STANOVNIK

uljudno naznanja, da je otvoril svojo

odvetniško pisarno

V Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 7, I. nadstropje.

(Hiša Vзаjemne posojilnice.)

Izhajati je začel znameniti

Sienkiewiczzev zgodovinski roman

POTOP

Roman, ki je okrašen z lepimi ilustracijami, bo obsegal okoli 1000 strani. Da si ga lahko nabavijo najširši sloji, izhaja v zvezkih po 128 strani. Vsak zvezek velja s poštino vred 25.— Din. Celemu romanu bo pozneje cena v knjigotrštvu za 30% višja. Prvi zvezek je že izšel. Naročnino je treba poslati vsaj za en zvezek naprej. Naročila sprejema

TISKOVNA ZADRUGA v Ljubljani,

Prešernova ulica 54.

Pristne kranjske klobase

izdeluje in razpošilja v vsaki množini stara renomirana tvrdka

M. Urbas, Ljubljana, Slomškova ul. 13

(poleg mestne elektrarne). 4794/a

Grobne spomenike

marmornate plošče za pohištvo in vsa druga kamnoseška dela, kakor tudi izdelke iz umetnega kamna priporoča

F. TOMAN

kamnoseški mojster

LJUBLJANA

Resljeva cesta št. 30.

1886/a

POHIŠTVO

od najenostavnejše do najboljše izpeljave. Velika zaloga in izdelovanje po lastnih ter tujih načrtih. Pisarniško pohištvo, preproge, posteljni oprema itd.

Razpošiljate v pokrajino. Ceniki brezplačno.

Na debelo!

Na drobno!

Najboljši nakup za zasebnike, trgovce pohištva in tapetnike.

Zaloga pohištva

KAROL PREIS, Maribor

Gosposka ulica št. 20. 1904/a

ZAHVALA.

Vsem, ki so nam ob smrti naše nepozabne matere, oziroma tašče in stare matere, gospe

Marije Zalar

izrazili svoje sočuvstvovanje in ki so blago pokojnico počastili z udeležbo pri pogrebu, izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo.

Zalujoci rodbini:

Zalar in Ramovš.

4956/a

GRAFIČNI ZAVOD

za vsa dela, spadajoča
v tiskarsko stroko

DELNIŠKA TISKARNA

D. D.

Tiskarna za umetniška in navadna dela v eno- ali večbarvni izvedbi

Moderno opremljena knjigoveznica

Izdelovanje trgovskih knjig

V Ljubljani, Miklošičeva cesta 16

Vratarja

išče tvojca za čimprejšnji nastop. Oženjeni brez otrok samo absolutno trezne in zaupljive osebe naj vpošljejo svoje poudbe z navedbo plače in prepisi spričeval. Stanovanje, razsvetljava in kurivo brezplačno. Prednost imajo oni, kateri obvladajo nemški jezik. Ponudbe pod šifro „Vratar III-A-33“ naj se vpošljejo na INTER-REKLAM D. D., Zagreb, Palmotičeva ul. 18. 4962-a

DRVA

trboveljaki

premog

H. Petrič

LJUBLJANA

Gospodarska o. 16.

Telefon 343.

Preoblikovalnica
damskih in moških
klobukov

Barborič-

Završan

Ljubljana

Mestni trg št. 7

preoblikuje

po najnovejših modelih.

Velika izbira

damskih klobukov

in nakita. 4607/a

Inserirajte

v „JUTRO“!

Jesip Winkler, puškar v Kranju

Velika zaloga lovskih pušk, vsakovrstne munolitje
in drugih lovskih potrebščin. Popravila orožja po
najnižjih cenah. — Zahtevasjte cente 1 1834/a

za zglavnike, puh za pernice, žimo, afrik in cvilil
za žimnice, platno za prčke in vse drugo posteljno
perilo, odeje šivane in flanelaste, preproge, zastore,
posteljne in kavne garn ture, namizne prte, prodaja
v velikanski izbiri in čudovito nizkih cenah vele-
trgovina **R. Stermeok, Celje, št. 331.** Il-
ustrovani cenik zastoj! Trgovci dobe engros cene.

1900/a